

ΠΑΡΘΕΝΩΝ

ΕΤΟΣ Β'. — ΦΥΛΛ. Ε'.

ΑΥΓΟΥΣΤΟΣ 1872

ΑΡΙΘΜΟΣ 17.

ΠΕΡΙ ΤΩΝ ΔΗΜΩΔΩΝ ΠΑΡΟΙΜΙΩΝ

Ἐκ τῶν δημοτικῶν προϋόντων διαφόρων ἔθνῶν αἱ παροιμίαι ἐνωρίτερον παντός ἄλλου ἐφείλκυσαν τὴν προσοχὴν τῶν λογίων· ὅτε μὲν διατηροῦσαι ἐν ἑαυταῖς ἀπλοποιημένα λείψανα ἀρχαίας φιλοσοφίας, ἄλλοτε δὲ ἐκφράζουσαι συντόμως καὶ ἀπλοϊκῶς τὴν φιλοσοφίαν, τὸν τρόπον τοῦ σκέπτεσθαι τοῦ λαοῦ, οὐχὶ ὀλίγον βοηθοῦσι τοὺς περὶ τὰ ἔθνολογικὰ ζητήματα ἀσχολουμένους· ἐν ᾧ ἀφ' ἑτέρου, ἀπεικονίζουσαι ἐν συντομίᾳ, ἀλλ' ἐκφραστικῶς τὸν βίον καὶ τὸν χαρακτῆρα τῶν ἔθνῶν, τὰ διάφορα αὐτῶν ἔθιμα καὶ τὰς προλήψεις, χρησιμεύουσιν εἰς τὸν ἐξετάζοντα τὰ ἥθη καὶ ἔθιμα πρὸς εὐχερεστέραν τῆς ἱστορίας κατανόησιν, ὡς ἀσφαλεστάτη καὶ καθαρὰ πηγή, ἀφ' ἧς δύναται πλου-

[ΠΑΡΘΕΝΩΝ — ΕΤΟΣ Β'.]

σίαν καὶ γνησιωτάτην ὕψιστην ὕλην.

Αἱ τοῦ λαοῦ τῆς καθ' ἡμᾶς Ἑλλάδος παροιμίαι ἐκτὸς τῶν ἀνωτέρω ἐπόψεων, δεόν νὰ ἐξετασθῶσι καὶ ὡς πρὸς τὴν σχέσιν καὶ ἀναφορὰν πρὸς τε τὰς ἀρχαίας καὶ πρὸς τὰ γνησιμὰ διαφόρων ἀρχαίων συγγραφέων. Ἡ ἐπιμελής τούτων ἐξερευνησις, ἐκτὸς πολλῶν ἄλλων ὠφελειῶν, θὰ μᾶς πληροφορήσῃ, ἂν οὐχὶ μετὰ θετικότητος, κατὰ προσέγγισιν τοῦλάχιστον, περὶ τῆς ἐπιρροῆς, ἣν ἡ τῶν ἀρχαίων συγγραφέων ἀνάγνωσις καὶ ἡ ἀκρόασις τῶν διαφόρων ποιητῶν, ἔσχον ἐπὶ τοῦ λαοῦ τῆς ἀρχαίας Ἑλλάδος, καθ' ὅσον ἡ τοιαύτη ἐπιρροὴ διτηρήθη μέχρις ἡμῶν· καὶ τοσοῦτω μᾶλλον ἡ μελέτη αὕτη φαίνεται ἀναγκαία, καθ' ὅσον τὸ τοιοῦτον ἀντικείμενον, καίτοι ἐκ τῶν μάλιστα ἐνδιαφερόντων ὄν, δὲν ἐξητάσθη μέχρι τοῦδε, καὶ τοῦτο βεβαίως διὰ τὴν ἑλλειψίν τῶν ἀπαιτουμένων πληροφοριῶν.

Ἐν τῷ προσαρτωμένῳ παραρτήματι προσεπαθήσαμεν νὰ ἐξετάσωμεν οὕτως ὑπὲρ τὰς πεντακοσίας παροιμίας (*), σκοποῦντες μόνον ὅπως δώσωμεν ὠθησίν τινα, ἂν μὴ καὶ βοήθειαν εἰς τοὺς ἀσχοληθησομένους περὶ τὰς τοιαύτας μελέτας, πολὺ ἐπιπόνους καὶ ξηρὰς ἄλλως τε, ἅς τὸ ὁμολογήσωμεν. Καὶ πρὸ ἡμῶν, καίτοι οὐχὶ συστηματικῶς ἐπεχείρησαν τοιαύτας μελέτας, ὁ τε Κοραῆς καὶ ὁ Βυζάντιος, καὶ οἱ κύριοι Βενιζέλος, Βερέττας καὶ ἡμεῖς ἐν τῇ Πανδώρα.

Εἶναι ἀληθές ὅτι πολλάκις αἱ αὐταὶ κοινωνικαὶ περιστάσεις ἢ αἱ ἰδιαιτέρας τοῦ ἀτόμου ἐντυπώσεις, ἀνεξαρτήτως τῆς φυλετικῆς συγγενείας ἢ πνευματικῆς ἐπιρροῆς παρήγαγον κατὰ σύμπτωσιν τὰς αὐτὰς ἰδέας, ἔστιν ὅτε καὶ διὰ τοῦ αὐτοῦ τρόπου ἐκφρασθεύσας· προκεισθῶ ὡς παράδειγμα ἰκανὸς ἀριθμὸς Εὐρωπαϊκῶν, Τουρκικῶν, καὶ Ἀραβικῶν παροιμιῶν, ἐκπληκτικὰ σημεῖα ἀναλογίας παρουσιαζουσῶν πρὸς παροιμίας ἢ γνωμικὰ τῶν ἀρχαίων Ἑλλήνων. Ἐν τούτοις, ἡμεῖς τοῦλάχιστον, γράφοντες δοκίμιον ἀτελὲς συγκρίσεως τῶν νῦν παροιμιῶν πρὸς τὰς ἀρχαίας, ἀφίνομεν εἰς ἄλλους τὴν τοιαύτην ἐξέτασιν, ἣτις ἂν καὶ παρουσιάζει δυσχερείας τινὰς, δὲν εἶναι ὅμως ἀδύνατος.

Ἀναλογία τῶν νεωτέρων Ἑλληνικῶν πρὸς τὰς ἀρχαίας παρατηρεῖται καὶ εἰς τοὺς διαφόρους τῆς ἐκφράσεως τρόπους. τὰ παραδείγματα εἶναι τόσον πολλὰ ὅστε ματαιοπονία θὰ ἦτον καὶ ἂν ὀλίγα παρεθέτομεν· ἀφ' οὗ μάλιστα ἐν τῷ προσηρημένῳ παραρτήματι δύναται τις εὐκολώτερον καὶ ἀκριβέστερον νὰ ἐξετάσῃ τὰ τοιαῦτα· ἐν μόνον ἅπαξ ἀπαντῶν ἀρκούμεθα νὰ ἀναφέρωμεν, τὴν παροιμίαν δηλ.

Δύσκολο πῶγω νὰ γενῆ χοῖρου τριγὰ μετὰξί
Χωριάτης ἄρχος κί' ἂν γενῆ νάχη ἀρχοντιά καί
[τάξι.

(*) Ἐπειδὴ ἐκ τῶν μελετηθεισῶν παροιμιῶν μέγα μέρος, εἶναι ἐξ ἐκείνων, ὧν πλεῖστα παραλλαγαί, ὑπάρχουσι, οὐδόλωι σφάλλομεν ὑπολογίζοντες ὅτι αἱ πεντακόσαι παροιμίας αὐταὶ ἀντιστοιχοῦσι πρὸς τρισχιλίαις τῆς συλλογῆς τοῦ κ. Βενιζέλου.

ἀνάλογον πρὸς τὸ τοῦ Εὐαγγελίου¹⁾ «Εὐκοπώτερον γάρ ἐστι, κάμιλον διὰ τρυμαλιᾶς ραφίδος εἰσελθεῖν, ἢ πλοῦσιον εἰς τὴν βασιλείαν τοῦ Θεοῦ εἰσελθεῖν.»

Ἡ παράθεσις τῶν παροιμιῶν ἐν τῷ λόγῳ γίνεται διὰ παραπλησιῶν περίπου ἐκφράσεων ἐκείνων, ἅς τινὰς εἰς ὁμοίας περιστάσεις μετεχειρίζοντο οἱ ἀρχαῖοι· οὕτω λέγουσι: λέεε ὁ λόγος, λέεε, καλὰ τὸ λέεε, καλὰ τὸ λέεε οἱ παλαιοὶ, ὅσοι μῦθοι λέγουνται, κί' οὐλοὶ ἀληθινοὶ εἶναι! κλ. ὅπως οἱ ἀρχαῖοι ἔλεγον, φ α μ ἐ ν, φ α σ ἰ, ὡς ἔχει λόγος, παλαιὸς αἴνος ὡς καλὸς ἔχει²⁾. κλ.

Ὅπως πολλαὶ τῶν ἀρχαίων παροιμῖαι διτηρήθησαν μέχρις ἡμῶν, οὕτω διεσώθησαν καὶ ἄλλαι φέρουσαι τὸν χαρακτήρα βυζαντινῆς ἀρχαιότητος· αἱ παροιμῖαι αὐταὶ εἰσὶν ὀλίγαι, ἔχομεν ὅμως πολλὰς πιθανότητας, ὅτι ἀρκετὰ τῆς ἐποχῆς ἐκείνης ὀλίγον κατ' ὀλίγον μετέβαλον τὴν γλῶσσαν εἰς τοιοῦτον τρόπον ὥστε δυσδιάκριτοι κατέστησαν, καὶ δυσχερεστάτη ἀποβαίνει ἡ ἐξακριβωσις αὐτῶν.

Ἐκ τῶν προφανῶς βυζαντινῶν τὰς ἐξῆς μόνον γνωρίζομεν:

1) Ἐγὼ σ' ἔκτισα, φοῦρνέ μου, κ' ἐγὼ νὰ σὲ χαλάσω³⁾. παροιμία ἀναφερομένη καὶ ὑπὸ τοῦ Βυζαντινοῦ συγγραφέως, Σκυλίτση⁴⁾.

2) Ἡ τὸ σκύλο σκότωσε ἢ τὸ μῦλο χάλασε⁵⁾, ἢ ἀκριβέστερον: Ὁταν ὁ σκύλος γλυκαθῆ' ἰς τὴν πάσπαλην ἢ τὸ σκύλο σκότωσε ἢ τὸν μῦλο χάλασε· ἢ

3) Σὰν τὸ σκύλο ἰς τὸ μακελλεῖο. — Πρβλ. Παλλαδίου, ἢ πρὸς Λαῦσον ἱστορία κεφ. κβ'. ἐν Migne, Patrologiæ series Græca. t. XXXIV col. 1066. α' Ὡσπερ

1) Λουκ. ΙΗ. 25· πρβλ. Ματθ. ΙΘ'. 23.

2) Εὐριπίδ. παρὰ Στρεβ. ΠΗ. σ. 500.

3) Βενιζέλου, Παροιμῖαι σ. 68. — Σπ. Ζαμπέλι, Φιλολογ. ἔρευναὶ περὶ τῆς καθ' ἡμᾶς διαλέκτου, ἐν Πανδώρα τ. Ζ'. σ. 378 (1856) — Βυζαντιναὶ Μελέται σ. 634 κε.

4) Σκυλίτση σ. 632 ed. Venet.

5) Βενιζέλου, Παροιμ. σ. 108. πρβλ. σ. 275.

γὰρ ὅταν κύων ἐν μακέλλῳ ἐθίσῃ κω-
λέας περιτρώχει, τῆς συνθηείας οὐκ
ἀναχωρεῖ...» (Ὁ μοναχὸς οὗτος Παλ-
λάδιος ἔζησε κατὰ τὸν IV αἰῶνα).

4) Εἶναι κι' ἄνθρωποι φολιαροὶ εἶναι καὶ δυὸ ἔς
[τῇ φύλα,
Εἶναι καὶ τρεῖς καὶ τέσσερες ποῦ φύλα δὲν ἀξίζουσι.

5) Προσκ' ἀπὸ χίλια ἴπερπυρα καὶ κακαῖδου κι'
[ἐν πάρῃς
Τὰ χίλια πᾶν δὲν ἔρχονται κ' ἡ κακαῖδου ποῦ
[μένει (sic) 4).
ἦ!

Τί θές τὰ χίλια ἴπερπυρα καὶ κακοειδῆ γυναῖκα
τὰ χίλια ἴπερπυρα πετοῦν κ' ἡ κακοειδῆ ἴπομένει 2).

Δημοτικὰς βυζαντινὰς παροιμίας εὐ-
ρίσκομεν σποράδην ἀλλὰ σπανίως εἰς δια-
φόρους μεταγενεστέρους συγγραφεῖς 3).
Βαρβαρογραικικὰς δὲ, περισθεσίας κα-
τὰ μέγα μέρος μέχρις ἡμῶν ἀπαντῶμεν
κυρίως παρὰ τῷ Μιχαήλ Ἀποστόλῃ,
συλλογῆς συναθροίσαντι ἀρχαίας καὶ
συγχρόνους, παροιμίας, ζήσαντι δὲ κατὰ
τὴν ΙΕ'. ἑκατονταετηρίδα 4), καὶ τοῖς
παροιμιογράφοις Γρηγορίῳ τῷ Κυπρίῳ
καὶ τῷ Μαντίσση 5). Ὁ Δουκάγκιος ἀνα-
φέρει 6) χειρόγραφον 7) περιέχον πα-
ροιμίας, ὧν μίαν παραθέτει :

Τὴν στραβὴν εἰς τ' ἀκρωτήρι γαῖτανοφρυδοῦν τὴν
[κράζουσι.

ὁ δὲ Iken 8) ποιεῖται μνεῖαν Ἰωάννου
τοῦ Καναβούτση, γράψαντος κατὰ τὴν
ΙΕ'. ἑκατονταετηρίδα συλλογὴν γραι-
κοβαρβαρικῶν παροιμιῶν 9).

—

1) Αὐτ. σ. 265 κκκῶς ἔξηγετ' κκκκὸς ἦ θ. σ.

2) Αὐτ. σ. 300.— Sanders, Das Volksle-
ben der Neugr. σ. 224.

3) Ὁ Εὐστάθιος ἐπὶ παραδείγματι ἀναφέ-
ρει μίαν δημόδη Πελοποννησιακὴν: Μαῖου βροῦ-
λον ποντία κανναθίς. (Εἰς Ἰλιᾶδ. Β. 435).

4) Σάθρα, Νεοελληνικὴ φιλολογία σ. 70—74.
— Ἐξεδόθη ἐν τῇ Συλλογῇ Leutsch κλπ.

5) Ἐξεδόθησαν ἐν συλλογῇ Leutsch καὶ
Schneidewin.

6) Ducangii, Glossar. med. et inf. græc-
cit. λ. Γαῖτάν.

7) Hermodorus Regius Adagia.

8) Iken, Eunomia. 1827. I. σ. 427.

9) Ὁ κ. Σάθρας (Νεοελλ. φιλολογ. σ. 410)
δὲν ἀναφέρει τὸ σύγγραμμα τοῦτο τοῦ Καν-
βούτση.

Ἐκ δὲ τῶν συλλογῶν ἀρχαίων πα-
ροιμιῶν εἴχομεν ὑπ' ὄψιν εἰς τὴν σύν-
ταξιν τῆς παραβολῆς τῶν νεωτέρων πρὸς
τὰς ἀρχαίας τὰς ἐκδόσεις τῶν παροι-
μιογράφων ὑπὸ Gaisford, καὶ Leutsch
und Schneidewin 1).

Εἴπομεν ἀνωτέρω ὅτι ἐνωρὶς τὴν τῶν
πεπαιδευμένων προσοχὴν ἐφέλκευσαν αἱ
παροιμίαι. Καὶ ἱστορικὰ πραγματεῖαι
περὶ αὐτῶν ἐγράφησαν 2) καὶ λεξικὰ συγ-
κριτικὰ παροιμιῶν διαφόρων ἐθνῶν 3),
συλλογὰς δὲ ἐθνικὰς παροιμιῶν ὅλα
σχεδὸν τὰ ἔθνη κέκτηνται, ὥστε περι-
τῆ καὶ ἡ ἀπαριθμησις αὐτῶν ἀποβαίνει.

Περὶ δὲ τῶν νεοελληνικῶν παροιμιῶν
ὀλίγα μὲν ἐγράφησαν 4), ἀρκετὰ ὅμως
ἐγένοντο συλλογαὶ εἴτε ἰδιαιτέρως, εἴτε
σποράδην ἐν διαφόροις βιβλίοις 5). κατα-
γράφομεν ἐνταῦθα ὁποσοῦν ἀκριβῶς καὶ
κατὰ χρονολογικὴν σειρὰν τὰς συλλογὰς
ταύτας.

1) Ἐκτὸς τούτων ἐξεδόθησαν αἱ ἐξῆς ὁμοίαι
συλλογαί. Polydori Vergili, Prover-
biorum libellus. Venetiis 1498. in fol.—E r a s-
m i, Adagia 1580.—Joan. Fabri de Wer-
d e a, Proverbia metrica in 4 (1500 περ.)—
Sententiæ et proverbia ex Plauto Terentio,
etc. Paris 1536. in 8. — R e d a, Proverbio-
rum liber. Colon. 1688 fol.—Adagia sine pro-
verbia græcorum ex Zenobio, Diogeniano et
Suidæ edita ab A. Schotto. 1612. 12ov. κλπ.

2) M. C. M e r y, — Histoire general des
proverbes, adages, sentences apophthegmes
etc. Paris 1828 3 vol. in 8.—C o r n a g y o n i,
De proverborum origine. Mediol. 1503 in 4.
— F a b r i t i i, Della origine delli volgari
proverbi. Vinezia. 1526 fol. κλπ.

3) Jan. Orton, Proverbs illustrated by
parallel, or relative passages of the poets, to
which one added latin, french, spanish and
italian proverbs, weith translations and in-
dex. Philadelphia. 1852. εἰς 8ov. H. G. R o h n,
A polyglot foreign proverbs, weith english
translations, and a general index. 1857 εἰς 8ov.

4) Βλ. G u y s, voyage littéraire en Grèce t.
I. p. 400. Sur les proverbes grecs.—W a e h s-
m u t h, Das alte Gr. im neuen S. 46 sqq.—
Ross, Sanders, Βενιζέλος, Ἀραβαντινός, Vrêto,
mélanges Néohelléniques, p. 43—46. περιέχει
καὶ μεταφρ. 33 ὄημ. παροιμιῶν.

5) Ἀπαριθμησιν τῶν συλλογῶν, τελειοτέρων
μὲν βλ. ἐν Wachsmuth, αὐτ. σ. 48—50
ἀτελεστέραν δὲ ἐν Vrêto, Mélanges etc. p.
421.—Βενιζέλω, καὶ Ν. Γ. Πολίτη (Πανδώρας,
1868 τ. III' σ. 433).

α'. Ἰδιαιτέραι συλλογαί.

1) A. Negris, A dictionary of modern Greek proverbs. Edinburgh 1831 (950 παροιμίαι μετ' ἀγγλικῆς μεταφράσεως, ἐξ ὧν ὅμως πλείστα δὲν εἶναι γνήσιοι δημῳδαίς.)

2) I. Z. Μανιάρη, ἡ Σφίγγ ἡ συλλογὴ Ἑλληνικῆ παροιμιῶν. ἔκδοσις πρώτη, ἐν Τεργέστη 1852. (Παρεμμορφωμέναι παροιμίαι κατὰ τε τὸ λεκτικὸν καὶ τὸ μέτρον.)

3) I. Βενιζέλου, Παροιμίαι δημῳδαίς, συλλεγεῖσαι καὶ ἐρμηνευθεῖσαι ὑπὸ — Ἐν Ἀθήναις 1846 8ον σ. ζ. 156. — ἔκδοσις δευτέρα ἐπηνυξημένη καὶ διορθωμένη. Ἐν Ἐρμουπόλει 1867 8ον σ. η'. 560. (Ἡ πληρεστέρα συλλογὴ παροιμιῶν, μετὰ πολλοῦ κόπου γενομένη δυστυχῶς ὅμως καὶ ἡ κατάταξις κατ' ἀλφαβητικὴν τάξιν δὲν ἐγένετο ἐπιστημονικῶς, καὶ αἱ τῶν παροιμιῶν ἐρμηνεῖαι, ἄλλαι μὲν ἀτελεῶσται, ἄλλαι δὲ περιτταὶ ὅλος καὶ ἐξαβελιστάει εἰσίν. Ὀλίγον περισσοτέρα ἐπέξεργασία καὶ μελέτη θὰ καθίστα τὸ ἔργον πολλοῦ λόγου ἄξιον εἶναι ἀληθές ὅμως ὅτι καὶ οὕτως οὐχὶ μικρὸν ὁ κύριος Βενιζέλος ὠφέλησεν.)

4) I. Φ. Βερέττα, Συλλογὴ παροιμιῶν τῶν νεωτέρων Ἑλλήνων μετὰ παραλληλισμοῦ πρὸς τὰς τῶν ἀρχαίων. Ἐν Λαμία 1860. 8. σ. 9—88 (ὁ παραλληλισμὸς πρὸς τὰς ἀρχαίας σ. 9—65 κατὰ μέγα μέρος ἐπὶ τῇ βάσει τῶν ἐρευνῶν τοῦ Κοραῆ, Βενιζέλου καὶ τοῦ Βυζαντίου πρὸ πάντων γενόμενος δὲν εἶναι γεγραμμένος μετὰ πολλῆς μελέτης· πρέπει ὅμως ἀποδιδόντες δικαιοσύνην τῷ κυρίῳ Βερέττα νὰ ὁμολογήσωμεν ὅτι εἶναι καὶ ὁ πρῶτος συστηματικὸς ὁποσοῦν παραλληλισμὸς παροιμιῶν ἐν δὲ σελ. 67—88 περιέχει 521 ἀνεκδοτοὺς ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ παροιμίας.)

5) Π. Ἀραβαντινοῦ, Παροιμιστήριον ἢ συλλογὴ παροιμιῶν ἐν χρήσει οὐσῶν παρὰ τοῖς Ἠπειρώταις, μετ' ἀναπτύξεως τῆς ἐννοίας αὐτῶν καὶ παραλληλισμοῦ πρὸς τὰς ἀρχαίας. ἐν Ἰωαννίνοις 1865 εἰς 8ον σ. ια'. 15—177.

(Περιέχει 1962 παροιμίας κατ' ἀλφαβητικὴν τάξιν μετὰ προσηκούσης ἐξηγήσεως καὶ ἐλαφροῦ παραλληλισμοῦ πρὸς τινὰς ἀρχαίας, 71 ῥητὰ, καὶ 51 παροιμιακὰς ἐκφράσεις. Ὁ πρόλογος ἐδημοσιεύθη καὶ ἐν Πανδώρα Τόμ. ΙΔ'. σ. 1—4).

β'.) Παροιμίαι ἐν διαφόροις βιβλίοις.

1) Μιχαὴλ Παπᾶ Γεωργίου τοῦ Σιατιστέως, Ὀνομαστικόν. Ἐν Βιέννῃ 1785. (40 δημ. παροιμ.)

2) Bartholdy, Bruchstuecke zu nähern Kenntniss des heutigen Griechenlands. 1805 σ. 445—455 (67 παροιμίαι νεοελληνικαὶ διὰ λατινικῶν στοιχείων καὶ μετὰ Γερμανικῆς μεταφράσεως).

3) Ἀδ. Κοραῆς, (Σποράδην ἐν τοῖς διαφόροις αὐτοῦ προλεγομένοις καὶ σημειώσεσιν εἰς συγγραφεῖς, καὶ ἐν τοῖς Ἀτάκτοις 1).

4) Γ. Κρομμύδου, Περὶ τῆς ἐνεστώσης καταστάσεως τῆς κοινῆς γλώσσης. Ἐν Βιέννῃ 1808 (ἐν οὐχὶ δημῳδαίς διαλέκτῳ, καὶ πολλαὶ τῶν καταχωρουμένων παροιμιῶν εἶναι μεταφράσεις ξένων.)

5) Leake, Researches in Greece 1814 append. II σ. 445—454 (90 παροιμίαι μετ' ἀγγλικῆς μεταφράσεως.)

6) Iken, Eunomia 1827, τόμ. II σ. 50—55 98 (4 παροιμίαι δημοτικαὶ ἐκ τῶν καταχωρισθεισῶν 16.)

7) Σκ. Δ. Βυζαντίου, Δεξικὸν τῆς καθ' ἡμᾶς Ἑλληνικῆς γλώσσης. 1855. β'. ἔκδ. 1857. (Πολλαὶ παροιμίαι κοιναὶ παραβαλλόμεναι πρὸς ἀρχαίας· ἐκ τούτου παρέλαβον πολλὰς τοιαύτας μάλιστα μὲν ὁ κ. Βερέτας, καὶ ὁ κ. Βενιζέλος, ὅστις δυστυχῶς καὶ πολλὰς τοῦ κ. Βυζαντίου μεταφράσεις ἀρχαίων παροιμιῶν κατεχώρισεν ἐν τῇ συλλογῇ του ὡς δημοτικῆς.)

8) L. Ross, Reisen auf den grie-

4) Ἴδε τὸν πίνακα τῶν ἐν τοῖς Ἀτάκτοις δημοσιευθεισῶν παροιμιῶν ἐν τῷ Β'. μέρει τοῦ Ε'. τόμου σ. 366—367 λ. Παροιμίαι.

chischen Inseln des ägäischen Meeres σ. 174—178 (24 παροιμίας μετὰ Γερμανικῆς μεταφράσεως καὶ σημειώσεων, τ. III σ. 69. 1 παροιμία μετὰ ἐσφαλμένης Γερμανικῆς μεταφράσεως¹⁾).

9) D. H. Sanders, Das Volksleben der Neugriechen dargestellt und erklärt aus Liedern, Sprichwörtern, Kunstgedichten. Mannheim (844 σ. 220—255) πλέον τῶν 146 παροιμιῶν, ὧν τινὲς δὲν εἶναι δημῳδεῖς μετὰ γερμανικῆς ἐμμέτρου μεταφράσεως).

10) A. P. Παγκαβῆ, Σαμουκάρβη καὶ Λεβαδέως, Λεξικὸν Γαλλοελληνικὸν 184 (περιέχει σποράδην ἀρετῶν ἀριθμῶν δημῳδῶν παροιμιῶν πρὸς γαλλικὰς παραβαλλομένων²⁾, ὧν πολλὰ ἀνέκδοτοι).

11) Ἰω. Δεκιγάλλα, Γενικὴ στατιστικὴ τῆς νήσου Θήρας. Ἐρμούπολ. 1850 σ. 68—72.

12) Pègues, Histoires et phénomènes de Volcan et des îles volcaniques de Santorin. 1852 p. 344. 369. 372.

13) Firmenich-Richartz, Neugriech. Volksgesänge. 1867 τ. II σ. 185—194. (100 παροιμίας μετὰ Γερμανικῆς μεταφράσεως. Ἐκ τοῦ Παροιμιαστηρίου Ἀραβαντινοῦ.)

14) Ἀθ. Σακελλαρίου, Κυπριακά, τόμ. Γ'. σ. 151—155 1868. (94 Κυπρ. παροιμ.)

15) Σαβ. Ἰωαννίδου, Ἱστορία καὶ στατιστικὴ Τραπεζοῦντος καὶ τῆς περὶ ταύτην χώρας, ὡς καὶ τὰ περὶ τῆς ἐνταῦθα Ἑλληνικῆς γλώσσης. Ἐν Κωνσταντινουπόλει. 1870. Βιβ. 8ον. σ. 268—270.

γ') Παροιμίαι ἐν περιοδικῶν συγγράμμασιν.

1) Magasin pittoresque 1839. p. 168. Choix des proverbes Turcs. Ἐν αὐταῖς πολλὰ Ἑλληνικὰ ἐκ τοῦ συγγράμματος ὁ βραχμάνος περιηγητῆς τοῦ Denis.

2) Ἀποθήκη τῶν ὠφελίμων γνώσεων. Ἐν Σμύρῃ 1845. Τόμ. Α'. κε. (Συλλογὴ τῶν ὑπὸ τοῦ Κοραῆ ἀναφερομένων παροιμιῶν.)

3) Πανδώρα Γ'. σ. 520 κε. (1852) 1). — Συλλογὴ Παροιμιῶν ὑπὸ Ἰ. Δεκιγάλλα. — τ. ΚΑ' σ. 568—567. 57 Κυπριακαὶ 57 Ῥοδιακαί. (Π. Βενετοκλέους, παραλληλισμὸς τῶν ἐν τοῖς Κυπριακοῖς τοῦ κ. Ἀθ. Σακελλαρίου παροιμιῶν πρὸς τινὰς τῶν Ῥοδιακῶν. — Ἐδημοσιεύθη καὶ ἐν ἰδιαιτέρῳ φυλλαδίῳ. 1872.)

4) Ἐφημερὶς ἀρχαιολογικὴ 1852. σ. 644 κε. Πιπτάκη, ὕλη, ἵνα χρησιμεύσῃ ὡς ἀπόδειξις ὅτι οἱ νῦν κατοικοῦντες τὴν Ἑλλάδα εἰσὶν ἀπόγονοι τῶν ἀρχαίων Ἑλλήνων. — (Ἐδημοσιεύθη καὶ ἐν τῇ Ἐφημερίδι τῶν Φιλομαθῶν).

5) Ἐφημερὶς Φιλομαθῶν Τ. Ε. 1857, σ. 42. 14 Κυπριακαὶ ὑπὸ Α. Σακελλαρίου 146. 17 Σικύρου, 205 Καλαμῶν, 1858 τ. ε'. σ. 567. (8 Σκύρου) 574 (7 Κύθου) 1862 σ. 2125—2126. (17 παρ.) σ. 2151—55 (56 παρ.)—1864. ἀρ. 557. Λέξεις, φράσεις παροιμίας τραγῳδία καὶ ἤθη Κρητῶν 19 1868 σ. 1640 καὶ 1675—4 (48 παροιμίας Δωρίδος, ὧν τινὲς ἀνέκδοτοι) 1869 τ. ΙΖ'. σ. 1741—2. Μάνης ὑπὸ Αθ. Πετρίδου, ἀρ. 706 σ. 1825—8. (Ἀντιπαράθεσις τῶν ἔν τε τοῦ Ἀριστοφάνους κωμῳδία καὶ παρὰ ταῖς σχολιασταῖς αὐτοῦ παροιμιῶν πρὸς τὰς νῦν ἐν χρῆσει ὑπὸ Α. Βαλλήδα). ἀρ. 721. 722. σ. 1955—1958. (Ἀντιπαράθεσις τῶν ἔν τε τοῦ Πλάτωνος διαλόγοις καὶ παρὰ τοῖς σχο-

1) «Ὅπου ἀκούης Μιρὰ καὶ Γιάννη—βάλλε ψάριζ ἐς τὸ τῆχνι.» μετὰφρ. «Wenn die Feste des h. Johannes des Täufers (Hρόδρομος) auf einuz gewöhnliches Festtag fallen, so ist Fisch zu essen erlaubt, nach dem Spruche.»

2) Παραβολὰς κινῶν παροιμιῶν πρὸς Γαλλικὰς ἔλαμν ὁ κ. Σκ. Βουζάντιος ἐν τῷ Γαλλοελληνικῷ καὶ Ἑλληνογαλλικῷ λεξικῷ του, καὶ πολλὰ γραμματικὰ κατὰ τὴν μέθοδον τοῦ Ολλενδόρφου.

1) Ἀπὸ τοῦ ΙΒ' τόμου Ἐδημοσιεύτο Συλλογῆ λέξεων φράσεων καὶ παροιμιῶν τῶν Κυθῆρων. Ἀπὸ δὲ τοῦ ΙΘ' ὑπὸ τὴν ἐπιγραφὴν Λακωνικὰ ὁ πεπαιδευμένος Ἑλληνοδιδάσκαλος κύριος Πετρίδης πολλὰς παροιμίας Μάνης κατεχώρησεν.

λιασταῖς αὐτοῦ παροιμιῶν πρὸς τὰς νῦν ἐν χρήσει ὑπὸ Α. Βαλλήνδα.) 1870 σ. 2247 (13 Κερκύρας.)

6) Κασταλία. Ἐν Κωνσταντινουπόλει 1861. σ. 144 (11 παρ.) 192 (22 παρ.)

7) Νεοελληνικὰ ἀνάλεκτα, περιοδικῶς ἐκδιδόμενα ὑπὸ τοῦ φιλολογικοῦ συλλόγου Παρνασσοῦ. 1871. Τόμ. Α'. φυλλ. τρίτον Παροιμίαι.

Μεταξὺ τούτων κατατακτέαι καὶ 550 παροιμίαι περιεχόμεναι εἰς τι ἀνέκδοτον περὶ Ἡπείρου σύγγραμμα καθυποβληθὲν εἰς τὸ κατὰ τὸ 1865 ἐν Κωνσταντινουπόλει διαγώνισμα, ὃν αἱ 555 ἦσαν ἀνέκδοται ὡς ἔκρινεν ἡ ἐπιτροπὴ¹⁾.

Ἐκ τῶν ἀνωτέρω συλλογῶν ὀλίγαι εἰσὶν αἱ ἀποδώσασαι τὰς δημῶδεις παροιμίας ἀκριβεῖς, καὶ ὡς προφέρονται, διότι αἱ πλείσται ἐν αὐταῖς φέρονται παραμεμορφωμέναι, μεταποιηθεῖσαι ἐπὶ τὸ μακαρονικώτερον. Ὅπως οἱ βυζαντινοὶ συγγραφεῖς, ὡς ὀρθῶς ὁ κύριος Ζαμπέλιος παρατηρεῖ²⁾, μὴ περιοριζόμενοι εἰς τὸ νὰ ζητήσωσι τὴν ἄδειαν ὅτι θὰ παρεμβάλωσι χωρίον τι δημῶδες εἰς τὸ κείμενόν των, φροντίζουσι προσέτι τὸ ταλαίπωρον χωρίον αὐτὸ νὰ τὸ κτενίσωσιν ὀλίγον ἢ πολὺ, ἤγουν νὰ τὸ καθαρίσωσι ἀπὸ τινων παρ' αὐτῶν νομιζομένων βαρβαρισμῶν, οὕτω συνέβη καὶ παρά τισι συλλέκταις ἀναφέρω μόνον τὰς συλλογὰς Νέγρη καὶ Μανιάρη μεταβληθείσης ἐν πολλαῖς παροιμίαις τῆς φράσεως, μετεβλήθη καὶ τῆς ἐκφράσεως ὁ τρόπος, ἐλύθη τὸ μέτρον, καὶ ἡ παροιμία παρεμορφώθη ἀπειροκάλως. Τοιαύτην τῶν παροιμιῶν παραμόρφωσιν συνεβούλευε καὶ ὁ Κοραῆς ὀρμώμενος ἐκ τῆς σφαλερᾶς ιδέας ὅτι αἱ παροιμίαι πρέπει νὰ καταχωρῶνται οὕτως εἰς τὰ Δεξικά, ὅπως γίνονται καὶ τῆς γλώσσης καὶ τῆς ἠθικῆς ἐνταυτῷ διαγωγῆς

τοῦ λαοῦ διορθωτήριον, παρῆνει τὸν Δεξικογράφον νὰ συλλέξῃ μόνον ἐκεῖνας τὰς παροιμίας ὅσαι διδάσκουσιν τι χρησιμον εἰς τὸν ἀνθρώπινον βίον, καὶ τούτων νὰ διορθώσῃ τὴν φράσιν, ἥτοι νὰ τὰς καθαρῶς ἀπὸ τὴν ἀνώμαλον αὐτῶν χυδαιότητα¹⁾. Πόσον ἡ προτροπὴ αὕτη τοῦ Κοραῆ ἦτο λαυθασμένη τὸ ἀπέδειξεν ὁ χρόνος, καὶ ἡ κριτικώτερα τῶν τοιούτων μελετῶν ἐξέτασις.

Μέτρον.

Αἱ πλείσται τῶν παροιμιῶν εἰσὶν ἔμμετροι²⁾, εἰς πολλὰς δὲ ἄλλας διακρίνονται ἔχρη μέτρον, λυθέντος ἕνεκα μὴ καλῆς ἀπομνημονεύσεως³⁾. Ἐνίοτε δὲ καὶ τοὶ μὴ ἔμμετροι εἰσὶν ὁμοῦ διατεταγμένοι καὶ προφέρονται οὕτως, ὥστε ἐπαγγελλούμεναι ἀποτελοῦσι ρυθμόντινα.

Ὁ Ross πρῶτος κατέδειξε⁴⁾ τὰ μέτρα πολλῶν παροιμιῶν: καὶ ταῦτα ὡς ἐπὶ τὸ πλείστον τεσσάρων μόνον εἰδῶν εἰσὶν τετράμετρον ἱαμβικὸν καταληκτικὸν, δίμετρον τροχαϊκὸν ἀκατάληκτον, καταληκτικὸν, καὶ δίμετρον ἱαμβικὸν ἀκατάληκτον μετὰ καταληκτικοῦ, ὡς

Κουφοῦ τὴν πόρτα κι' ἂν βροντᾶς
τυφλὸν κι' ἂν θυμιατίζης.

Διαιρέσεις τῶν παροιμιῶν.

Οἱ μέχρι τοῦδε συλλογεῖς τῶν παροιμιῶν ἠκολούθησαν ὡς πρὸς τὴν κα-

1) Κοραῆ, Ἀκολουθία τῶν ἀποσγεδίων στοχασμῶν, ἐν τῇ ὑπ' αὐτοῦ ἐκδόσει τοῦ Πλοῦτάρχου Τόμ. Α'. σ. 18'.

2) Τὸ ἔμμετρον τῶν παροιμιῶν χρησιμεύει πρὸς εὐκολωτέραν αὐτῶν ἀπομνημονεύσιν, ὅπως διὰ τὴν αὐτὴν αἰτίαν καὶ κατὰ τοὺς ἀρχαίους χρόνους ἐμελοποιούσιν τοὺς νόμους (Ἀριστοτελ., Προβλημ. 1^η. 28. βλ. καὶ Πανδῶραν III. σ. 432.)

3) Π. γ. ἡ παροιμία «Ἐχθὲς πάσχα καὶ σήμερον χάσχα» (Βενιζέλι, σ. 89) εἶναι δίμετρος τροχαϊκὴ ἀκατάληκτος. Ἐχθὲς πάσχα, τόρα χάσχα κλπ.

4) L. Ross, Reisen auf den Griechischen Inseln σ. 174 κς.

1) Ὁ ἐν Κωνσταντινουπόλει Φιλολογικὸς Σύλλογος (περιοδικόν) Τόμ. Γ'. σ. 24.

2) Σ. Ζαμπέλιος, Φιλολογικαὶ ἔρευναι περὶ τῆς Νεοελληνικῆς διαλέκτου. Ἐν Πανδῶρῳ Ζ'. σ. 388.

τάταξιν μέθοδον πολλὰς παρουσιάζουσαν ἑλλείψεις, τὴν ἀλφαβητικὴν.

Ἡ μέθοδος αὕτη ἐν ᾧ ἀφ' ἑνὸς μεγάλῃν δυσκολίαν παρουσιάζει ὡς πρὸς τὴν ἀνεύρεσιν τῶν παροιμιῶν, καὶ τὴν εὐχερῆ ζήτησιν αὐτῶν, ἂν καὶ κατ' ἐπιφάνειαν τὸ ἐναντίον φαίνεται ὑποσχόμενη ¹⁾, μειονεκτεῖ κατὰ τοῦτο τῆς εἰδολογικῆς κατατάξεως ὅτι δὲν εὐκόλυνει ὡς ἐκεῖνη καὶ τὴν τῶν παροιμιῶν ζήτησιν, καὶ τὴν ἐξέτασιν περὶ τῶν ἰδεῶν τοῦ λαοῦ ἐπὶ τούτου ἢ ἐκείνου τοῦ ἀντικειμένου. Ἐν τῷ παραρτήματι ἠκολουθήσαμεν τὴν τελευταίαν κατάταξιν ἂν καὶ οὐχὶ ἀκριβῶς, ἔνεκα τῆς ταχύτητος τοῦ ἔργου, καὶ τῆς πλησμονῆς τῆς ὕλης· τὴν ἑλλείψιν ταύτην ἀναπληροῦντες δίδομεν ἐνταῦθα σύντομον ἕκθεσιν τῆς τοιαύτης κατατάξεως.

Αἱ παροιμίαι διαιρεταί ἐν πρώτοις εἰς τρία μεγάλα εἶδη: εἰς κυρίως παροιμίας, εἰς παροιμιακὰς ἐκφράσεις, καὶ εἰς Γραφικὰ ῥητά.

α.) Κυρίως παροιμίας.

α.) Κοινωνικά.

- § 1 Γενικά ἀρχαὶ περὶ τῆς κοινωνίας.
 § 2 Αἱ περὶ ἠθῶν καὶ νόμων ἰδέαι.
 § 3 Αἱ σχέσεις τῶν ἀρχῶν πρὸς τοὺς πολίτας.

- § 4 Βασιλεῖς καὶ ἄρχοντες.
 § 5 Ἴσχυροί.
 § 6 Πλούσιοι πτωχοὶ καὶ ἢ ἐν τῇ κοινωνίᾳ θέσις αὐτῶν.

- § 7 Αἱ συνναστροφαὶ καὶ κοινωναί.

- I Φιλία.
 II Ἐχθραί.
 III Γείτονες.

- § 8 Ἡ κοινωνικὴ τῶν πολιτῶν σχέσις πρὸς ἀλλήλους.

- I Τρόπος τοῦ συμπεριφέρεσθαι.

1) Παράδειγμα ἡ συλλογὴ τοῦ κ. Βενιζέλου ἐν τῇ δυσχερεστάτῃ καταστάτῃ ἢ ἀναζητήσις τῶν παροιμιῶν. Ἐν ταύτῃ πολλαὶ παροιμίαι τίθενται παρὰ συγγενεῖς καὶ ὁμοίας ἐξ ἄλλου γράμματος ἀρχομένας. Μικρὰ κατὰ τόπους παραλλαγή τῆς πρώτης λέξεως, συνηθεστάτη ἄλλως τε, καθίστησι ἀδύνατον τὴν εὔρεσιν τῆς παροιμίας.

- § 9 Κοινωνικά καθήκοντα.

- I Ἐλευθεροσύνη καὶ ἀγαθοποιία.

- II Εὐγνωμοσύνη καὶ ἀγνωμοσύνη.

- § 10 Ἡ θέσις τοῦ ἀτόμου ἐν τῇ πολιτείᾳ.

- β.) Παιδαγωγικά.

- § 1 Ὁμοιότης τῶν τέκνων πρὸς τοὺς γονεῖς.

- § 2 Ἡ μικρὰ τοῦ παιδὸς ἡλικία.

- § 3 Τρόπος ἀνατροφῆς.

- § 4 Συνναστροφαὶ καὶ τὰ παραπλήσια.

- § 5 Ἀνάγκη τῆς παιδείας.

- γ.) Οἰκογενειακά.

- § 1 Καθήκοντα τοῦ τέκνου πρὸς τοὺς γονεῖς.

- § 2 Γάμος.

- § 3 Συζυγικὰ καθήκοντα.

- § 4 Ὁ οἰκοδεσπότης καὶ τὰ κτήματα.

- § 5 Ποικίλα περὶ οἰκογενείας.

- δ.) Βιωτικά.

- § 1 Τρόπος τοῦ ζῆν.

- § 2 Ἀνάγκη τῆς ἐργασίας. Κακὰ τῆς ἀργίας.

- § 3 Πρόνοια.

- § 4 Μαθήματα ἐκ παθημάτων.

- § 5 Ἀνάγκη τῆς βραδείας σκέψεως, καὶ τῆς μὴ ταχύτητος ἐν ταῖς ἐργασίαις.

- § 6 Ὀλιγάρκεια καὶ βεβαιότης εἰς τὰς ἐπιθυμίας.

- § 7 Οἰκονομικὴ διαχείρισις.

- § 8 Ἀποφασιστικότης ἐν ταῖς ἐπιχειρήσεσι.

- ε.) Ἐπιτηδευματικά.

- § 1 Γενικά περὶ τεχνῶν καὶ ἐπιτηδευμάτων.

- § 2 Τρόπος ἐργασίας.

- § 3 Πολυτεχνίται.

- § 4 Ἐπαγγέλματα

- I κατ' ἀλφαβητικὴν τάξιν.

- § 5 Μαγειρικὰ καὶ γαστρονομικὰ παροιμίας.

- I Ἀνάγκη τροφῆς.

- II Ἐδέσματα.

- III Τροφὴ πτωχῶν, πλουσιῶν.

- § 6 Ναυτικά.

- § 7 Ἴατρικά.

- § 8 Οἰκονομολογικά.

ς.) Ψυχολογικά.

- § 4 Κυρίως ψυχολογικά.
 § 2 Τὸ ἀνκλωϊώτον τῶν χαρακτηρῶν.
 § 3 Ἡ διανοητικὴ ἀνάπτυξις κατὰ τὰς
 διαφόρους ἡλικίας
 § 4 Περὶ ὀρέξεων.
 § 5 α'. Περὶ φρονήσεως β'. περὶ παρα-
 φροσύνης.
 § 6 Ὀνειροζ.
 § 7 Ἔρως.
 § 8 Ἐχθροζ. Μίσση.
 § 9 Ἀνάγκη.
 § 10 Ἀπληστία.
 § 11 Φυσιολογικά.
 § 12 Ποικίλαι ψυχολογικαὶ παρατηρή-
 σεις.

Υποδιαίρεσεις αὐτῶν.

ς. 2ον) Χαρακτηριστικά.

Υποδιαίρεσεις κατ' ἀλφαιβητικὴν τάξιν.

ζ. Φιλοσοφικά.

- § 1 Μεταφυσικὰ ἰδέαι.
 I Θεός.
 II Κόσμος κλπ.
 § 2 Θρησκεία.
 § 3 Κρίσις καὶ ἀνταποδόσεις.
 I Δι' ἀμαρτήματα γονέων, παιδῶν,
 συγγενῶν.
 II Δι' ἴδια ἀμαρτήματα.
 III Διὰ ξένα.
 IIII Ἄλλα περὶ ἀνταποδόσεως.
 § 4 Εἰμαρμένη.

η.) Γνωμικά καὶ ἠθικά παραγγέλματα.

Ἐπὶ διαφόρων ἀντικειμένων κατ' ἀλφα-
 βητικὴν τάξιν.

θ.) Ποικίλαι παροιμίαι.

Ὁμοίως.

β'.) Παροιμιώδεις ἐκφράσεις.

Ὁμοίως.

γ.) Γραφικὰ ῥητά.

I

Ῥητὰ λεγόμενα ἐπὶ τῆς ἰδίας σημασίας
 αὐτῶν.

II

Ῥητὰ λεγόμενα κατὰ διάφορον ἔννοιαν.

III

Ῥητὰ κατὰ γελωτῶν παρεξήγησιν.

Ὁ πίναξ οὗτος τελειοποιηθεὶς καὶ
 ὅπως οὐν ἀκριβέστερον καταταχθεὶς, δύ-
 νηται νομιζομεν νὰ χρησιμεύσῃ ὡς βά-
 σις ἐπιστημονικῆς κατατάξεως τῶν πα-
 ροιμιῶν.

Μεταξὺ τῶν διαφόρων εἰδῶν τῶν κυ-
 ρίως παροιμιῶν δυνάμεθα νὰ κατατά-
 ξωμεν καὶ τὰς ἐκ διαφόρων μύθων
 ἢ ἀνεκδότων προελθούσας παροιμίας
 τοιαύτας παροιμίας εἶχον καὶ οἱ ἀρ-
 χαιοὶ καὶ ἔχει πᾶν ἔθνος, εἰς αὐτὰς δὲ
 ὁ μῦθος κανήνησε νὰ χρησιμεύῃ ὡς
 ἐπεξήγησις τῆς παροιμίας.

Ὁ Ross¹⁾ παρετήρησε καὶ τὸ τοιοῦ-
 το τῶν παροιμιῶν εἶδος, ὁ δὲ κ. Βενιζέ-
 λος ἔθεσε ὑπὸ τὰς παροιμίας ταύτας
 τὸν μῦθον εἰς ἃν ἀναφέρονται. Ὡς πα-
 ράδειγμα ἀναφέρομεν καὶ ἡμεῖς τὴν πα-
 ροιμίαν: Ἡ κακὴ πληγὴ θεραπεύεται,
 τὸ κακὸν ἄναμα ὄχι²⁾, προελθούσαν ἐκ
 δημῶδους μύθου³⁾, Ἰνδικὴν ἔχοντος κα-
 ταγωγὴν⁴⁾.

Αἱ δημῶδεις παροιμίαι, ὅπου δὲν
 προήλθον ἐκ τῶν ἀρχαίων, φαίνονται
 παραχθεῖσαι ἐκ τῶν ἐντυπώσεων καὶ
 παρατηρήσεων τοῦ λαοῦ. Διὰ τοῦτο με-
 ταξὺ αὐτῶν δὲν εὐρίσκομεν τὰς παροι-
 μίας ἐκείνας, τὰς κοινοτάτας εἰς τὴν
 δημοτικὴν φιλολογίαν ὄλων σχεδὸν τῶν
 ἔθνων, αἵτινες μετέπεσαν εἰς τὸ εἶδος
 τοῦτο τῶν χωρίων ἢ φράσεων συγγρα-
 φέων σχότων ἐπιρροὴν τινα ἐπὶ τοῦ
 ἔθνους τῶν καὶ δημοτικῶν καταστάσεων.
 Σπανίως ὅμως ἀνευρίσκομεν καὶ μετα-
 ξὺ τῶν νεοελληνικῶν ἔχνη τοιαύτης
 τινὸς ἐπιρροῆς ἐκ τῆς ἀναγνώσεως προ-
 ελθούσης τῶν ἐν Βενετίᾳ ἐκτυπομένων

1) R o s s, Inselreisen σ. 174.

2) Βενιζέλου, Παροιμίαι σ. 97.

3) Βλ. Διάφορα διηγήματα ἠθικὰ καὶ ἀστεία
 ἐκδοθέντα ὑπὸ Ἐμμ. Γεωργίου.

4) Στεφανίδης καὶ Ἰγνηλάτης, μετάφρασις τοῦ
 Βυζαντινοῦ Σήθ. 1851. ἔκδ. Τυπάλδου. σ. 61

πρὸς χρῆσιν τοῦ λαοῦ βιβλίων. Αἱ παροιμίαι αὗται ὀλίγισται ὄσαι πιστεύομεν ὅτι περιορίζονται μόνον εἰς τὰς κἀτωθὶ ἀναφερομένους.

Ἐκ τῆς τραγωδίας Ἐρωφίλης τοῦ Κρητῶς Χορτάση¹⁾.

Τὰ γέλοια μὲ τὰ κλύματα, μὲ τὴν χαρὰν ἢ
μὲν ὄραν ἐπαρθῆκασι κ' ὁμάδι' ἐγεννηθῆκαν
γι' αὐτῶς μαζὺ γυρίζουσι, καὶ τῶνα τᾶλλο ἀλάσσει
κ' ὅπορος ἐγέλα τὸ ταχὺ, κλαίγει πρίχου βρα-
[δαίσει.

Ἐκ τῆς διηγήσεως περὶ Γαϊδάρου λύκου καὶ Ἄλουπυδς²⁾.

1) Ἐπαθε τὴ συμφορὰ τοῦ Γαϊδάρου.

2) Ἐφαγε τὸ μαρούλοφυλλον χωρὶς νὰ βάλλῃ
[ἔσῃδι.

Ἐν δὲ τῇ συμφορᾷ καὶ αἰχμαλωσίᾳ τοῦ Μωρέως τῇ ὑπὸ τοῦ Μάνθου Ἰωάννου συγγραφείσῃ³⁾ κατὰ τὰς ἀρχὰς τῆς ΙΗ'. ἑκατονταετηρίδος, παρατηροῦνται ἐν ταῖς εἰς τὸ τέλος προσηρημέναις στιχουργίαις πολλαὶ δημῳδεῖς παροιμίαι, ὧν αἱ μὲν φαίνονται ληφθεῖσαι ὑπὸ τοῦ συγγραφέως ἐκ δημῳδῶν, αἱ δὲ, ἴσως τὰνάπαμιν ἐκ τοῦ βιβλίου μετεδόθησαν ἕκτοτε⁴⁾.

Ἰσαύτως καὶ πολλοὶ τῶν δημοτικῶν ἀσμάτων στίχοι βαθμηδὸν μετέπεσαν εἰς παροιμίαις, ὡς :

1) Ἄλλου τὰ λὲν τὰ κούρταλα, κ' ἄλλου τὸ λέ-
[γει ὁ κτύπος 5).

2) Ἐμπρὸς νὰ πάω σκιάζομαι, πίσω νὰ πάω
[φοβοῦμαι κλπ.

1) Βλ. παραρτ. ἀρ. 189. — Περὶ τῆς Ἐρωφίλης βλ. Bartholdy, Bruchstücke zur nähern Kenntniss des heutigen Griech. 1805. σ. 410—11, Leucothea II. Ἡ τραγωδία αὕτη ἐξεδόθη καὶ ὑπὸ Bekker.

2) Βλ. περὶ αὐτῆς: J. Grimm, Handschreiben an Karl Lachman über Reinhart Fuchs. Leipzig. 1840 — Gidel, Études sur la littérat. Grecque mod. σ. 331 κς.

3) Βλ. περὶ τοῦτου: Bartholdy, ἔνθ. ἀν. σ. 410. — ἔνθα πολὺ ἀδίκως κατὰ τοῦ βιβλίου καταφέρεται, ὅπερ οὐχὶ ὡς ποίημα ἀλλ' ὡς ἱστορικὴ ἀφήγησις θεωρητέον.

4) Μάνθου Ἰωάννου, Συμφορὰ Μωρέως. 1863. σ. 77. 82. 101. 102. 104 ὁἰς. 106. 107. 109. τετρ. 110.

5) Μ. Π. Βρετοῦ, Ἐθνικῶν ἡμερολόγιον 1865. σ. 37.

[ΠΑΡΘΕΝΩΝ — ΕΤΟΣ Β΄.]

Ἄλλὰ τὴν μεγαλειτέραν ἐπιρροὴν ὡς πρὸς τὴν διαμόρφωσιν τοιούτων παροιμιῶν ἔσχον ἡ Γραφή καὶ τὰ ἀπ' ἐκκλησίας ἀναγνώσματα. Ὑπὸ τὴν ὀνομασίαν ῥητὰ κατεχώρησαν τοιαύτας παροιμίας ὁ κύριος Ἀραβαντινὸς καὶ ὁ κύριος Βενιζέλος, ἐν παρόδῳ δὲ καὶ ὁ κύριος Παπαδόπουλος¹⁾. Ἐν τῷ παραρτήματι συνελέξαμεν ὅλα σχεδὸν ταῦτα, σημειοῦντες καὶ τὰ γραφικὰ χωρία ἀφ' ὧν ἐπήγασαν.

Εἰς τινὰς παροιμίας διαγιγνώσκομεν ἐπίσης τὴν ἐπιρροὴν συγχρόνων ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ συμβεβηκότων καὶ ὀλίγα μὲν αἱ διασωθεῖσαι τοιαῦται παροιμίαι, περὶ ἑργος ὅμως εἶναι ἡ ἐξέτασις αὐτῶν. Οὕτως παραδείγματος χάριν βλέπομεν ὅτι ἡ τοῦ Νοταρᾶ ἰδέα, προτιμῶντος τουρκικὴν κίδαριν νὰ ἴδῃ εἰς τὰς ὁδοὺς τῆς Κωνσταντινουπόλεως ἢ λατινικὸν φακιόλιον, ἦν συνεμερίζοντο καὶ οἱ σύγχρονοὶ του²⁾, ὑποφαίνεται εἰς τὰς δημῳδεῖς παροιμίας. «Κάλλιο μακελεῖν ἢ τὸ Τούρκο, πάρα κρέας ἢ τὸ Βενετσάνο»³⁾ λέγει μία τούτων ἀλλαχοῦ βλέπομεν τὴν σχέσιν τῶν κατακτητῶν Φράγκων πρὸς τοὺς Ἕλληνας: «Ἐχει μπάρμπα ἢ τὴν Κορώνη»⁴⁾ «Ἄν δὲ μ' ἀρέσῃ ὁ Δάνδολος, πάω μὲ τὸν Κορνάρο»⁵⁾ «Πέρνοντάς σου τὸ λογάρι ὁ σπαθῆς σου κάνει χάρι, καὶ σοῦ κάνει κ' ἄλλας δέκα πέρνοντάς σου τὴν γυναικα»⁶⁾ ἀλλοῦ ἢ τῶν Τούρκων πρὸς τοὺς Φράγκους: «Σὰν ὁ Τούρκος μὲ τὸ Φράγκο τὰ πηγαίνουν»⁷⁾ εἰς ἄλλας ἢ

1) Γ. Γ. Παπαδοπούλου, Περὶ τῶν προγενεστέρων Ἑλλ. σχολείων. 1857. σ. 43. — καὶ ἐν Πανδώρα Ἡ'. σ. 175.

2) Δουκ., σ. 253 κς. 263 κς.

3) Βενιζέλου, Παροιμίαι. σ. 132.—Κατὰ δὲ τὸν κ. Σπ. Ζαμπέλιον, (οἱ Κρητικοὶ γάμοι σ. 452) «ἡ ἀρχαιοτάτη αὕτη κρητικὴ παροιμία, αἰνιττεται τὰ βενετικὰ βασανιστήρια.»

4) Βενιζ., αὐτ. σ. 88.

5) Αὐτ. σ. 14.

6) «Ἰσως ἕκτοτε (ἀπὸ τοῦ 15'. αἰῶνος, ἐνεκα τῶν καιοπραγιῶν τῶν Ἑνετῶν στρατιωτῶν) ἐπεχωρίσεν εἰς τὰς περιοχὰς τῶν πόλεων τὸ τετραστικὸν τοῦτο ἐπιγραμμάτιον» Σπ. Ζαμπέλιου, Οἱ κρητικοὶ γάμοι σ. 146.

7) Βενιζέλου, Παροιμ. σ. 269.

τῶν Ἑλλήνων πρὸς τοὺς Τούρκους: «Τούρκον εἶδες; γρόσια θέλει· κὶ ἄλλον εἶδες; κὶ ἄλλα θέλει.» «Μοσέ (φράγκον) Μισέ (γραικόν) καὶ Μουσελίμη (Τούρκον) «᾿ς τὸ σπίτι σου μὴ βάνης» ¹⁾ εἰς ἄλλας τέλος διάφορα ἱστορικὰ γεγονότα ὑπονοοῦνται: «Ἐάν σου ξαναρέσει Λάμπρο, ξαναπέρασ' ἀπ' τὴν Ἄνδρο» ²⁾ Οὕλοι οἱ γύφτοι μζὰ γενεζά.» ³⁾ «Ἐκαμε τὸ γρόσι, ζολότα» ⁴⁾ «Οὔτε Μωϋσῆς, οὔτε Γοβδελεᾶς» ⁵⁾, «Ἀπὸ τὸν καιρὸν τοῦ Μπουρδουμπᾶ» ⁶⁾ κλπ.

Μεταβαίνομεν ἤδη εἰς τὴν συγκριτικὴν ἐξέτασιν τῶν παροιμιῶν, κατὰ τὴν ἀνωτέρω διατυπωθεῖσαν τάξιν.

(Ἐπεται τὸ παράρτημα)

N. Γ. ΠΟΛΙΤΗΣ

ΤΑ

ΕΚ ΤΗΣ ΟΜΩΝΥΜΙΑΣ ΔΥΣΤΥΧΗΜΑΤΑ.

ΔΙΗΓΗΜΑ

Ἡ ἱστορία, τὴν ὅποιαν θὰ σᾶς διηγηθῶ, εἶναι ἀπλουστάτη, ἐξ ἐκείνων αἰτινες καθ' ἐκάστην συμβαίνουν εἰς τὴν κοινωνία μας, ἀλλ' αἰτινες παρέρχονται ἀνεξέταστοι. Ἐνδέχεται νὰ μὴ ἦναι ἀληθῆς, τοῦτο ὅμως δὲν τὴν ἐμποδίζει τοῦ νὰ χρησιμεύσῃ ὡς μικρά τις, ἀλλ' ἀναγκαιοτάτη, προειδοποίησις εἰς

1) Ἀὐτ. σ. 167.

2) Λάμπρο; ὁ Κατσώνης. — Βλ. Σ ἄ θ α, Τουρκοκρατούμενην Ἑλλάδα.

3) Παροιμ. Βενιζέλλ., σ. 492. — Τὸ ἱστορικὸν τῆς παροιμίας ταύτης ἀναφέρει ὁ κ. Βενιζέλλος παραλαβὴν αὐτὸ ἐκ τοῦ φυλλαδίου Ἄ σ λ ἄ ν η, Μῦθοι μυθιστορίας καὶ διηγήματα. 1861. σ. 97—98.

4) Ἀὐτ. σ. 74. 436.

5) Βλ. τὸ ἱστορικὸν ἐν Σπ. Ζαμπελίου. Κρητ. Γάμοις σ. 152—191.

6) Ἀραβαντινοῦ, Χρονογραφία Ἡπεύρου. τ. II σ. 224. «Κατὰ τὴν α'. Ἰουλίου 1667, ἐνέσκηψεν εἰς Ἰωάννινα πανώλης, προσβαλοῦσα πρῶτην τὴν γυναῖκα τοῦ Μπουρδουμπᾶ, καὶ ἐκ τούτου ἔμεινε παροιμία μετὰ τῶν Ἰωαννιτῶν «Ἀπὸ τὸν καιρὸν τοῦ Μπουρδουμπᾶ, περὶ διηγημάτων ἐποχῆς ἀρχίας.»

τοὺς ἐνοικιάζοντας δωμάτια ἐν οἰκίαις καὶ ὑπ' ἄλλων κατοικουμέναις, διὰ νὰ μὴ πάθωσιν ὅ,τι καὶ ὁ ἥρωϊς τοῦ δράματος ἢ τῆς κωμωδίας, τὴν ὅποιαν ἀμέσως θ' ἀκούσῃτε.

I

Ὁ Ἰωάννης Πετρίδης, ἀγαθὸς ἀλλὰ μικρόσωμος ἀνὴρ, οὐτινος ἡ κοιλία ἐμαρτύρει τὴν ἰκανότητα τῶν ὀδόντων, ἦτο γραφεὺς εἰς τὸ ὑπουργεῖον τῆς Δικαιοσύνης μὲ ἑκατοντὰ δραχμὸν ἢ καὶ περισσότερον ἢ ὀλιγώτερον μισθόν· ἐσκυμμένος ἐπὶ τοῦ γραφείου του καὶ αἰωνίως ἀντιγράφων διατάγματα καὶ ἀναδιφῶν σωρείας ἐγγράφων, εἶδε ὑπὲρ τὰς τρεῖς δεκάδας ἐνιαυτῶν νὰ διέλθωσι πρὸ αὐτοῦ, χωρὶς οὔτε μία ῥυτίς νὰ προστεθῇ εἰς τὸ μέτωπόν του, χωρὶς νὰ ἀλλοιωθῇ παντάσιν ὁ μονότονος, ἀλλὰ τακτικὸς βίος του.

Ἄν καὶ θὰ φανῇ παράδοξον εἰς τοὺς γνωρίσαντας τὸν ἡσυχον καὶ ἀμετάβλητον τοῦ κ. Πετρίδου βίον, εἶναι ὅμως βέβαιον ὅτι ἡμέραν τινα ἐξήταξε τὰ ἐνοικιαστήρια τῶν οἰκιῶν, ζητῶν καταλυμά τι πλέον ἄνετον καὶ ἡσυχώτερον ἐκείνου, ὅπερ μέχρι τῆς στιγμῆς ἐκείνης κατεῖχεν. Ἔστη τέλος πάντων πρὸ τινος θύρας, εἰς ἣν προσκεκολλημένη μεγαλογράμματος εἰδοποίησις ἐνοικιάσεως προσεῖλκυσε τὰ βλέμματα τῶν διαβατῶν. Εἰσέβη ἐκεῖ καὶ ὁ οἰκοδεσπότης, παχὺς τις Χίος, τῷ ἔδειξε τὸν ἐνοικιαστὴν προσμένοντα δωμάτια, ἐκ τῶν ὁποίων ὁ κ. Πετρίδης δὲν ἐβράδυνε νὰ ἐκλέξῃ τὸ ὑπ' ἀριθμὸν 20.

Ὁ οἰκοδεσπότης, εἴτε ἐξ ἔθους, εἴτε ἐξ ἀνάγκης τὸν ἠρώτησε πῶς ὀνομάζετο· ἄμα δ' ἤκουσεν ὅτι καλεῖται Ἰω. Πετρίδης.

— Παράδοξον, ἐφώνησεν ἐκπεπληγμένος.

— Καὶ τί παράδοξον εὐρίσκετε ἐν ἐμοί; ἠρώτησεν ὁ κ. Πετρίδης μετὰ προσβεβλημένης ἀξιοπρεπείας.

— Εἰς ἡμᾶς ὄχι· Θεὸς φυλάξοι! ἀλλὰ παραξενεύομαι διὰ τὴν παράδοξον σύμπτωσιν, ἣτις μοὶ φέρει δύο κυρίους Πετρίδας εἰς τὴν οἰκίαν μου.

— Πῶς; κατοικεῖ ἐνταῦθα ὁ μόνυ-
μός μου τις;

— Ναί· εἰς τὸν ἀριθμὸν 16, εἰς αὐτὴν
τὴν θύραν· ἀλλὰ μὴ σὰς μέλη, κύριε·
δὲν εἶναι φόβος νὰ ἐπέλθῃ ποτὲ σύγ-
χυσις· ὁ ἄλλος δὲν ἔχει τὸ εὐτύχημα
νὰ σὰς ὁμοιάξῃ. Λέγεται φοιτητῆς τῆς
νομικῆς, ἀλλ' εἶναι ἄθλιος ἐκδεδιητη-
μένος. Καθ' ἡμέραν τρώγεται μὲ κρα-
σία μὲ πιστόλια, μὲ γυναικας, μὲ δια-
σκεδάσεις· ἐπὶ τέλους εἶναι ὑψηλός,
καὶ ἰσχνός ὡς ἀρέγκα.

Νομίζομεν ὅτι εἶπομεν ὅτι ὁ κ. Ἰω.
Πετρίδης ἦν μικρόσωμος, παχὺς καὶ
προγάστωρ.

Ὁ κ. Ἰω. Πετρίδης ἐγκατέστη εἰς τὸ
δωμάτιόν του, πεποισθὼς ὅτι ἀφ' οὗ το-
σαῦται διαφοραὶ ὑπῆρχον, δὲν ἦτο φό-
βος συγχύσεως μεταξὺ αὐτοῦ καὶ τοῦ
ὁμωνύμου του. Ἀλλὰ φεῦ!

II

Ὁ Ἰανουάριος ἦτον εἰς τὰς ἀρχάς
του, ὁ δὲ κ. Ἰω. Πετρίδης ἠθέλησε νὰ
τελέσῃ μεγαλοπρεπῶς τὴν ἑορτὴν τοῦ
ὀνόματός του. Προσεκάλεσε τοὺς ἐπιση-
μοτέρους τῶν γνωρίμων του, ἐν οἷς κα-
τηριθμοῦντο καὶ δύο τμηματάρχαι τοῦ
ὑπουργείου, ἐν ᾧ εἰργάζετο. Διέταξε πο-
λυτελέστατον δείπνον εἰς ἐν τῶν καλλι-
τέρων ξενοδοχείων τῶν Ἀθηνῶν, καὶ
ἀφίσας σημεῖωσιν τῶν ὀνομάτων του καὶ
τῆς οἰκίας ἐν ἣ κατῴκει, παρήγγειλε
συγχρόνως εἰς τὸν ξενοδόχον ὅπως ἀπο-
στείλῃ τὰ φαγητὰ ὀλίγον πρὸ τῶν ἕξ.
Ἡτοίμασε πρὸς τούτοις καὶ αὐτὸς ἐν
τῷ δωματίῳ του τράπεζαν μεγάλην, ὅλα
τὰ ἀναγκαιοῦντα διαθέσας ἐπ' αὐτῆς.
Τὰ φαγητὰ μόνον ἔλειπον.

Εἰς τὰς ἕξ παρὰ τέταρτον οἱ προσκε-
κλημένοι ἦλθον.

Τὰ βλέμματά των ἔπεσον μετὰ με-
γάλης εὐχαριστήσεως ἐπὶ τῆς σωρείας
τῶν λευκοτάτων χειρομάκτρων καὶ τῶν
πολλῶν καὶ διαφόρων πινακίων, τοπο-
θετημένων μετ' ἴσης τάξεως μεθ' ὅσης
ἐν τοῖς παντοπωλείοις αἱ κεφαλαὶ τοῦ
ἐλβετικοῦ τυροῦ, καὶ ἐπὶ σειρᾶς ποτη-
ρίων ἀπείρων, ἕξ ὧν ἠδύνατό τις νὰ ἐν-

νοήσῃ τὴν ποικιλίαν τῶν οἴνων, φαινό-
μενα, προμηνύοντα συμπόσιον ἐκλεκτὸν,
φαγητὰ ἄφθονα, καὶ τὸν ἀπληστοτέρου
Λούκουλλον ἱκανοποιούντα.

Ἐν μέσῳ τῆς γενικῆς προσδοκίας ἐσή-
μανον αἱ ἕξ.

Γενικὴ κίνησις· τὰ πρόσωπα φαιδρῦ-
νονται καὶ τὰ βλέμματα στρέφονται
πρὸς τὸν κ. Πετρίδην· ἐκαραδύκουν μετ'
ἀνυπομονησίας, ἦν τινα δὲν ἔκρυπτον,
νὰ δώσῃ τὸ σημεῖον, τὸ δηλοῦν ὅτι ἤρ-
χιζεν ἡ ὥρα τοῦ δείπνου.

Παρήλθον λεπτά τινα. Ὁ κ. Πετρί-
δης ἔμεινεν ἀπαθῆς.

Δὲν εἶπομεν ὀρθῶς· ἀπαθῆς δὲν ἔμενε·
σημεῖα ἀνησυχίας ἤρχισαν νὰ δείκνυν-
ται ἐπὶ τοῦ προσώπου του. Μένει ὅμως
κολλημένος ἐπὶ τῆς ἔδρας του καὶ δὲν
δίδει τὸ περιμενόμενον σημεῖον.

Τὰ ὠρολόγια ἐδεικνουν ἕξ παρὰ τέ-
ταρτον. — ὦ! ὦ! τί σημαίνει τοῦτο,
ἐπιθύρισε μετὰ μεγάλης ἀνησυχίας ὁ κ.
Πετρίδης.

Αἱ συνομιλίας ὀλίγον κατ' ὀλίγον ἤρ-
χισαν νὰ παύωσι.

Τινὲς βήχουσιν, ἄλλοι κινοῦνται ἐπὶ
τῆς ἔδρας των, ἄλλοι φέρουσι τὸν ἕνα
πόδα ἐπὶ τοῦ γόνατος τοῦ ἄλλου, καὶ
ἐκεῖθεν ἐπὶ τοῦ ἐδάφους.

Ἐφθασε τέλος ἡ ἕκτη καὶ ἡμίσεια.
Ἀρχίζουσι νὰ παρατηρῶσιν ἀλλήλους
μετ' ἀγωνίας.

Ἐπειτα τρία τέταρτα, ἀκολούθως
ἔβδῶμη.

Ἡ ὑπομονὴ ἐξηντηλήθη. Ὁ ταλαίπω-
ρος Πετρίδης μὴ εἰξεύρων τί νὰ κάμῃ,
βλέπων τὴν ἀγωνίαν τῶν μελλόντων νὰ
δειπνήσωσιν, ἀρχίζει ἐν τῇ ἀμηχανίᾳ
του διὰ πειστικωτάτης εὐγλωττίας νὰ
τοῖς ἐκθέτῃ ὅτι δὲν θ' ἀργίση ν' ἀνοίξῃ
θριαμβευτικῶς ἡ θύρα καὶ νὰ φανῇ τὸ
πρῶτον φαγητόν.

Ἀλλὰ τὰ λεπτά διεδέχοντο τὰ λεπτά
μετ' ἀστραπηβύλου ταχύτητος· ἐφαίνον-
το ὡς νὰ κατέτρωγον ἄλληλα.

Πρᾶγμα, ὅπερ, ἂν τοῖς ἐπετρέπετο,
οἱ λιμώττοντες συνδαιτυμόνες θὰ τὸ
ἔκαμνον μετὰ μεγάλης εὐχαριστήσεως.

Ἐβδῶμη καὶ ἡμίσεια.

Οἱ προσκεκλημένοι ἤρχισαν νὰ δυσα-
νασχετῶσιν ὑπερβαλλόντως· δὲν ἐφρόν-
τιζοι νὰ κρύπτωσι τοῦλάχιστον τὰ χα-
σμήματα, τὰ ὁποῖα συχνὰ πυκνὰ τοῖς
ἤρχοντο.

Ὁ κ. Πετρίδης ὅλως ἀνυπόμονος δὲν
δύναται νὰ κρατηθῇ πλέον.

— Διάβολε! τί σημαίνει αὐτό! κραυ-
γάζει.

Ἐξαιτεῖται παρὰ τῶν φίλων του νὰ
τῷ παραχωρήσωσιν ἐν τέταρτον εἰσέτι,
καὶ πετᾶ εἰς τοῦ ξενοδόχου.

— Καὶ τὸ δεῖπνόν μου; ἐρωτᾷ κατα-
πόρφυρος ἐκ τοῦ θυμοῦ.

— Ἀλλὰ, Κύριε, ἐστάλη εἰς τὰς ἐξ
παρὰ πέντε.

Ὁ κ. Πετρίδης μένει ἐμβρόντητος. Τὸ
κατάλυμά του δὲν ἀπείχε πλέον τῶν ἐξα-
κοσίων βημάτων τοῦ ξενοδοχείου. Ἄρα
τὸ δεῖπνον ὠδοιπόρει πλέον τῆς μιᾶς
καὶ ἡμισείας ὥρας. Τί ἄρα τοῦτο ἐσή-
μαιεν;

Περιτρέχει τὴν ὁδὸν, ἀναζητεῖ ἴχνος
δυστυχήματος, ἴχνος καταστροφῆς. Οὐ-
δεμία κηλὶς ἐκ σάλασας, οὐδὲν σύν-
τριμμα φιάλης ἢ πινακίου φαίνεται.

Φθάσας εἰς τὴν οἰκίαν, καλεῖ τὸν οἰ-
κοδεσπότην.

— Μήπως ἔτυχε νὰ φέρουν ἐνταῦθα
ὑπηρεταί τινὲς τοῦ ξενοδοχείου φαγητά;

— Τί; ἦσαν δι' ὑμᾶς;

— Ἀλλὰ διὰ ποῖον ἄλλον;

— Διάβολε! ἐσυλλογίσθη ὅτι ἦσυν-
χος ἄνθρωπος ὡς ἡ εὐγενεία σας δὲν ἦ-
το δυνατόν νὰ κάμνη γλέντια, καὶ τὰ
ἔστειλα εἰς τὸν ἄλλον.

— Πῶς, ταλαίπωρε!...

— Οἱ ὑπηρεταί μὲ ἠρώτησαν ποῦ κα-
τοικεῖ ὁ κ. Πετρίδης· ἐγὼ ἤμην συνειθι-
σμένος ἀπὸ τὸν ἄλλον, διότι αὐτὸς συ-
νεχῶς κάμνει τέτοιαις δουλειαῖς, καὶ
τοὺς ὠδήγησα εἰς τὸ δωμάτιον αὐτοῦ.

Ἐν τῷ ὁ κ. Πετρίδης μαινόμενος ἀ-
ναβαίνει τὴν κλίμακα ἀκούει ἐκ τοῦ
ἀριθμοῦ 16 φωνὰς καὶ ἄσματα μεθυόν-
των καὶ μεταξὺ αὐτῶν διακρίνει τὰ
ἐξῆς:

— Εἰς ὑγιάν κ' ἐκείνου ποῦ μᾶς
φιλεῖ!

— Εἰς ὑγιάν του!.. εἰς ὑγιάν..
Εἰσέρχεται εἰς τὸ δωμάτιόν του, ἀλλ'
οὐδένα εὑρίσκει.

Οἱ προσκεκλημένοι, ἀπαυδήσαντες
πλέον νὰ περιμένωσι, λιμώττοντες καὶ
λυσσωντες κατὰ τοῦ κ. Πετρίδου, εἶχον
ἀναχωρήσει.

III

Εἰς ἐκ τῶν προσκεκλημένων τμημα-
ταρχῶν, μὴ μνησικακῶν παντάπασι διὰ
τὸ παρὰ τῷ κ. Πετρίδῃ πάθημα, τὸν
προσεκάλεσε τὴν Κυριακὴν τῆς τυροφά-
γου καλουμένης Ἀπόκρεω, ὅπως συνευ-
ωχήσωσι τὴν νύκτα, ἀφ' οὗ προηγουμέ-
ως κουρασθῶσι χορεύοντες.

Τὴν ἐπίσημον καὶ κολακευτικὴν πρό-
τασιν ταύτην ὁ κ. Πετρίδης παρεδέχθη
πλήρης χαρᾶς. Ἄλλ' ἐπειδὴ ἐκ τοῦ ἐνὸς
καὶ μόνου μαύρου πανταλονίου του ἔ-
λειπον μερικὰ κομβία, ὅπως ὑπάγη εὐ-
πρεπῶς ἐνδεδυμένος ἐχρειάζετο νὰ τὰ
διορθώσῃ.

Εὐτυχῶς εἶχε τὸ φάρμακον πρόχει-
ρον· ὁ οἰκοδεσπότης του ἦτο ράπτης.

Παρέδωκε λοιπὸν εἰς αὐτὸν τὸ παν-
ταλονίον του, καὶ ἐξῆλθεν ὅπως θεαθῇ
τὰ ἐν ταῖς ἀγκυαῖς τελούμενα ὄργια τῶν
ἀπόκρεω, προσπαθῶν ὅπως ἀποκτήσῃ
ἄρκετην ὄρεξιν διὰ τὴν ἐσπέραν.

Κατὰ τὰς ἐξ ἐπιστρέφει ἐρωτᾷ τὸν
οἰκοδεσπότην ἂν διώρθωσε τὸ πανταλό-
νιόν του.

— Πρὸ πολλοῦ, τῷ λέγει οὗτος, καὶ
τὸ ἔχω στείλει εἰς τὸ δωμάτιόν σας.

Ὁ κ. Πετρίδης εἰσέρχεται εἰς τὸ δω-
μάτιόν του ἄδων τὰ βακχικὰ θεάματα,
ἢ ὁ συλλογισμὸς τοῦ προσμένοντος αὐτὸν
λουκουλλείου γεύματος, τὸν καθιστῶσιν
ἀηδόνα.

Εἰσέρχεται λοιπὸν ἄδων.

Ἐπὶ τινος ἔδρας ἔκειτο δέμα τι ἦτο
τὸ πανταλονίον του.

Εἶχεν ἤδη ἐπέλθει νύξ, ὁ δὲ κ. Πε-
τρίδης δὲν ἠναψε φῶς, ἄλλως τε, ἂν καὶ
ἀμυδρῶς, τὰ ἀντικείμενα διεκρίνοντο.

Ἐκδύεται, ἔπειτα φορεῖ τὸ ὠραῖον
ἐριούχινον γιλέκον του, τὸν ἐπενδύ-
την του ἦλθεν ἡ ὥρα τοῦ πανταλονίου.

ἀπλόνει τὴν χεῖρά του, λαμβάνει τὸ δέμα, τὸ λύει, καὶ φορεῖ τὸ ἐν αὐτῷ πανταλονίον του.

Ἄλλ' αἴφνης τὰ ἄσματα παύουσι, ἡ φωνὴ μένει κεκολλημένη εἰς τὸν λάρυγγα. Παραδόξως τὸ πανταλονίον, ἂν καὶ στενυότατον καὶ κομψόν, κατέστη ἤδη πλατὺ, πλατύτατον, οἱ πόδες του ἔπλεον ἐν αὐτῷ.

Ὁ κ. Πετρίδης ἐκβάλλει μεγάλας φωνάς.

—Κὺρ Μικέ! κὺρ Μικέ! φωνάζει.

Ὁ οἰκοδεσπότης εἰσέρχεται ἐντὸς ὀλίγου καὶ ζητεῖ τὸν λόγον τῶν φωνῶν ὁ κ. Πετρίδης διὰ κλαυθμηρᾶς φωνῆς παραπονεῖται ὅτι ἐπλατύνθη ὑπερβαλλόντως τὸ πανταλονίον του. Ὁ κ. Μικὲς παραξενεύεται καὶ δὲν δύναται νὰ ἐννοήσῃ τὸ πρᾶγμα· ἀνάπτουσι τέλος πάντων φῶς, καὶ ὁ κ. Πετρίδης ἢ μᾶλλον οἱ πόδες αὐτοῦ, φαίνονται κεχασμένοι εἰς πλατυτάτας καὶ πορφυρᾶς τουρκικὰς βράκας.

Ὁ κ. Πετρίδης ἀφίνει σπαρακτικὴν κραυγὴν· ὁ κ. Μικὲς βλασφημεῖ, ψιθυρίζων μεταξὺ τῶν ὀδόντων του.

—Ὡ τὸ παληόπαιδο! ἰδὲς τί ἔκαμε.

Ἐκαστος ἤδη ἐννοεῖ ὅτι κατὰ λάθος τὸ παιδίον τοῦ οἰκοδεσπότης ἀντὶ νὰ ὑπάγῃ εἰς τὸν γνωστὸν μας Πετρίδην τὸ πανταλονίον του, τὸ ὑπῆγεν εἰς τὸν ἕτερον, εἰς τοῦτον δ' ἔφερεν ὀλόκληρον ἐνδυμασίαν ἀπόκρεω, τὴν ὅποιαν ἐχρειάζετο διὰ νὰ μεταμφιεσθῇ ὁ ὁμώνυμός του.

Τὸ δυστύχημα ἦτον ὅτι ὁ κ. Πετρίδης, ὁ ἄλλος, ὁ πρόξενος τῶν τόσων δυστυχημάτων, εἶχεν ἐξέλθει, φορέσας τὸ πανταλονίον, ἤθελε δ' ἐπιστρέφει μόνου κατὰ τὴν ἐνδεκάτην, ὅπως μεταμφιεσθῇ.

Ἄλλὰ κατὰ τὴν ἐνδεκάτην τὸ παρὰ τῷ τμηματάρχῃ δειπνον θὰ ἐτελειοῦεν. Ὡστε ὁ κ. Πετρίδης ἠναγκάσθη νὰ δειπνήσῃ λιτῶς παρ' ἑαυτοῦ.

IV

Ἐνταῦθα τινὰ πρωΐαν τοῦ Μαρτίου ὁ κ. Πετρίδης λαμβάνει τὴν ἐξῆς ἐπιστολήν.

«Φίλων ἄριστε,

Ἐκαστος τῶν συνδαιτυμόνων θέλει πορευθῆ μόνος του· ἄλλως δὲ γνωρίζεις τὸν δρόμον.—Μετ' ἐπιμένουσι τρυφερώτατα ἀρνίς, ἅτινα θὰ λάβωμεν τὴν εὐχαρίστησιν νὰ ψήσωμεν μόνου μας, ζῆθος ἄρθρονος καὶ κρασί βετσινάτο. Σοῦ προετοιμάζομεν ὅπως καὶ εἰς δύο ἢ τρεῖς ἄλλους φίλους μας τὸ αἰνιδιον τοῦτο συμπόσιον, πεποιθότες ὅτι θὰ δεχθῆς εὐχαρίστως.

Ἦ. Γ. Νὰ κινήσῃς αὐριον ἐξ Ἀθηνῶν λίαν πρωΐ, διὰ νὰ μὴ σοῦ πῶν ἄλλοι τὸ γάλα καὶ σοῦ φάγουν τὸ πρόγευμα.»

Οὐδεμία ὑπογραφή.

Ὁ κ. Πετρίδης ὄσφ πλειότερον ἀναγινώσκει τοσοῦτ' ἢ μᾶλλον ἀπορεῖ διὰ τὴν παράδοξον ταύτην ἐπιστολήν· ἀπὸ εἰκασίῶν πίπτει εἰς εἰκασίας καὶ κατανατᾶ ἐπὶ τέλους νὰ μὴ γνωρίζῃ τί νὰ συμπεράνῃ. Τῷ ἐπέρχεται ἡ ἰδέα ὅτι συνάδελφοί του τινες τῷ προητοίμασαν τὴν εὐάρεστον ταύτην ἔκπληξιν, ἀλλ' ἀμφιβάλλει ἀκόμη. Τέλος πορευεῖται εἰς τὸ γραφεῖόν του.

Τινὲς τῶν γραφέων τοῦ ὑπουργείου τὸν βλέπουσι διὰ τοῦ κανθοῦ τῶν ὀφθαλμῶν καὶ μειδιῶσι. Λέγουσιν ὅτι τοῦτο ἐγίνετο ἀφ' ὅτου ὁ κ. Πετρίδης ἐγένετο γελοῖον θῦμα ἀτυχῶν συμπτώσεων· οἱ ἄνθρωποι, βλέπετε, εἶναι τὸσον χαίρέκακοι. Ἄλλ' ὁ κ. Πετρίδης, ὅστις σήμερον μόνον τὸ παρετήρησε, τὸ ἐκλαμβάνει ὑπὸ πολὺ διαφορετικὴν ἔννοιαν, καὶ ἐν ἐλλείψει ἄλλου μειδιᾷ ὡς αὐτός. Ἐννοήσας ὅτι αὐτοὶ εἶναι οἱ προσκαλέσαντες, ἐτοιμάζεται νὰ πορευθῇ τὴν ἐπαύριον εἰς Καισαριανὴν, καὶ διὰ τοῦτο ἐξυπνᾷ πολὺ ἐνωρίς.

V

Κατὰ τὴν τετάρτην καὶ ἡμίσειαν τῆς πρωΐας δύο ῥοπαλοφόροι περιεπάτουν πρὸ τῆς οἰκίας ἐν ἧ κατῴκει ὁ κ. Πετρίδης· ἡ ἐνδυμασία καὶ ἡ στάσις τῶν ἐδείκνυε κατοίκους τῆς πλατείας ἐκείνης τῶν Ἀθηνῶν, ἧτις τῶν Ἠρώων, ἀντὶ Ψυρῆ μετωμασθη, ἴσως ἕνεκα τοῦ ἀρειμανίου χαρακτήρος τῶν εἰς αὐτὴν συχναζόντων.

— Ἐδῶ λοιπὸν πρέπει νὰ τὸν περιμένωμεν ; ἠρώτησεν ὁ εἰς.

— Ναί, εἶπεν ὁ ἄλλος. Αὐτὸς, καθὼς μᾶς εἶπον, θὰ ὑπάγῃ εἰς Καισαριανήν τὸν ἀκολουθοῦμεν κατὰ πόδας, καὶ ὅταν ἀπομακρυνθῶμεν τῶν Ἀθηνῶν, τότε...

Καὶ δι' ἐκφραστικῆς χειρονομίας, συνεπλήρωσε τὴν ιδέαν του.

— Καὶ πῶς ὀνομάζεται ; Ἐνθυμήσαι ;

— Μοῦ φαίνεται Πετρίδης.

— Καλά.

Κατ' ἐκείνην τὴν στιγμήν ἡ θύρα ἀνοίγεται καὶ ὁ κ. Πετρίδης, ὀδοπορικῆν ἐνδυμασίαν φέρων, ἐξέρχεται. Οἱ ῥοπαλοφόροι τὸν ἀκολουθοῦσιν ἐν ἀποστάσει, καὶ λαμβάνουσι μετ' αὐτοῦ τὴν εἰς Καισαριανὴν ἄγουσαν. Ἀμα ἀπεμακρύνθησαν ὀλίγον, ὁ ἕτερος τούτων πλησιάζει τὸν κ. Πετρίδην καὶ τὸν ἐρωτᾷ εὐγενῶς :

— Μήπως εἰσθε ὁ κ. Πετρίδης ;

Ὁ κ. Πετρίδης, ἂν καὶ τῷ ἐμποιεῖ κακὴν ἐντύπωσιν τὸ ἐξωτερικὸν τοῦ ἀνθρώπου τούτου, νομίζων ὅμως ὅτι εἶναι ἀπεσταλμένος ὑπὸ τῶν προσκαλεσάντων αὐτὸν εἰς συμπόσιον, ἀποκρίνεται ἐπίσης εὐγενῶς :

— Μάλιστα, Κύριε· μήπως ἐστάλητε διὰ τὸ φαγητόν ;

— Ναί· μὲ τὴν διαφορὰν ὅμως ὅτι θὰ τὸ φάγῃ ἡ ῥάχισ καὶ ὄχι τὸ στόμα σας.

Ὁ κ. Πετρίδης ἤρχισε ν' ἀνησυχῆ σπουδαίως· εὐθὺς ὅμως ἡ ἀνησυχία μετετεράπη εἰς οἰμωγὰς, ὅτε ἠσθάνθη ἀλλεπάλληλα κτυπήματα ῥοπαλῶν πίπτοντα χαλασῆδόν ἐπὶ τῶν ταλαιπῶρων νώτων του· διεμαρτύρητο ὅτι ἦτο ἀθῶος — δὲν εἶξευρε πραγματικῶς τί σημαίνουν οἱ ῥαβδισμοὶ οὗτοι, — οἱ δὴμιοὶ του ὅμως ἐγέλων καὶ ἔδερν. Τέλος, μὴ δυνάμενος ν' ἀνθῆξῃ, ἔπεσε λειπόθυμος ἐπὶ τῆς ὁδοῦ.

Οἱ ῥαβδισταί, ἰδόντες τὸ εὐάρεστον ἀποτέλεσμα τοῦ κόπου των, ἐτράπησαν εἰς φυγὴν· ἐπειδὴ δὲ δὲν ἔκριναν καλὸν νὰ δώσωσιν ὀλίγας ἐξηγήσεις εἰς τὸν Κ. Πετρίδην, ἃς δώσωμεν ἡμεῖς τινὰς εἰς τὸν ἀναγνώστην μας.

Ὁ κ. Πετρίδης (ὁ τοῦ ἀριθμοῦ 16) εἶχεν συνάψει σκανδαλώδεις ἔρωτας μετὰ τινος νεοῦμφου· ὁ δὲ σύζυγός της,

ὅπως ἀπαλαχθῆ τοῦ ὀχληροῦ τούτου διαβόλου καὶ ὅπως τοῦ κόψῃ ἀποτόμως τὰς ἐρωτικὰς πρὸς τὴν γυναῖκά του ἐκφράσεις, πληροφορηθεῖς — ἀγνοῶ πῶς — ὅτι ἔχει οὗτος προσκληθῆ εἰς τι ἐν Καισαριανῇ συμπόσιον, ἔπεμψεν ἐπίτηδες ἀνθρώπους, ἵνα τῷ δώσωσιν ἀνηλεῆ βροχὴν ῥαβδισμῶν, ἧτις ὅμως εἶδομεν ὅτι παρ' ἐλπίδα ἐξέσπασεν ἐπὶ τῶν νώτων τοῦ δυστυχοῦς ὀμωύμου του.

Κατὰ τὸ διάστημα τοῦτο ὁ κ. Πετρίδης (τοῦ ἀρ. 16, ὁ ἀληθῆς ἔνοχος) ἔρρεγχεν ἀρμονικῶς ἐπὶ τῆς κλίνης του, οὐδὲ κἂν ὑποπτευόμενος τὸ δυστύχημα, οὐ πρόξενος ἐγένετο εἰς τὸν ὀμωύμῳ του.

Εἶναι ἀληθές ὅτι οἱ ῥαβδισμοὶ ἐντείνουσι μεγάλως τὴν ὄρεξιν τοῦτο ἠσθάνθη καὶ ὁ κ. Πετρίδης ἄμα ἀνένηψεν ἐκ τῆς λειποθυμίας, εἰς ἣν ἡ βάρβαρος τῶν ῥοπαλοφόρων διαγωγή τὸν ἔρριψεν. Ἐσκέφθη ἄμα κατώρθωσε νὰ συναρμολογήσῃ τὰς ιδέας του, ὅτι τὸ ἐκ παρεξηγήσεως τοῦτο συμβᾶν δὲν ἔπρεπε νὰ τὸν στερήσῃ τοῦ πολυτελοῦς συμποσίου, ὅπερ οἱ φίλοι του ἠτοίμαζον. Διηυθύνθη λοιπὸν, ἂν καὶ μετὰ μεγάλου κόπου, εἰς Καισαριανήν.

Ὅτε διέκρινε τὴν μονὴν τῆς Καισαριανῆς, εὐθυμοὶ φωναὶ μεθούτων ἐπληξάν τὰ ὠτά του· ἐπορεύθη πρὸς τὸ μέρος ὅθεν ἤρχοντο καὶ παρετήρησε τοὺς εὐθυμοῦντας. Ἄλλ' ἔστι ἐμβρόντητος.

Μεταξὺ πολλῶν ἀγνώστων φυσιογνωμιῶν οὐδεμίαν φιλικὴν, οὐδεμίαν γνωστὴν κἂν ἠδυνήθη νὰ διακρίνῃ. Διέκρινε ὅμως πολλὰς χαριέσσας νεανίδας τῆς Ἀφροδίτης ἴσως ἱεροδόλους, ὅπερ τὸν ἔκαμε νὰ φρίξῃ μέχρι τοῦ μυελοῦ τῶν ὀστέων· διότι ὁ κ. Πετρίδης ἦτο πολὺ σῶφρων καὶ ἀπεστρέφετο τὰς τρέλλας.

Ἡ μορφή τοῦ κ. Πετρίδου κατέστη γελοία ἐκ τῆς ἐκπλήξεως. Μία τῶν νεανίδων τὸν παρετήρησε καὶ καγχάζουσα τὸν ἔδειξεν εἰς τοὺς λοιπούς. Δὲν ἦτο πλέον τρόπος ὑπεκφυγῆς· ὁ κ. Πετρίδης τὸ εἶδε, καὶ πλησιάζας μετὰ ταπεινοτάτων ὑποκλίσεων τοῖς εἶπε:

— Κύριοι, συγγνώμην· βλέπω ὅτι

ἐλανθάσθην, ἀλλ' ἡ ἐπιστολὴ τὴν ὁποῖαν μοι ἐστείλατε ἦν τόσῳ σαφής, ὥστε δὲν ἠδυνάμην νὰ μὴ ἔλθω.

— Ποία ἐπιστολὴ; ἠρώτησαν οἱ εὐθυμοῦντες, ἐκπεπληγμένοι τῶρα καὶ αὐτοί.

Ὁ κ. Πετρίδης ἐξήγαγεν ἐκ τοῦ κόλπου του τὴν ἐπιστολὴν καὶ τοῖς τὴν ἔδειξεν.

— Ἀλλ' αὕτη δὲν ἀπευθύνεται πρὸς σέ.

— Πῶς; εἶπε μετ' ἐκλειπούσης ἐκ τοῦ τρόμου φωνῆς ὁ κ. Πετρίδης: πρὸς ἐμέ, διότι ὀνομάζομαι Πετρίδης.

— Τώρα ἤρχισα νὰ ἐννοῶ τί τρέχει, εἶπεν εἰς τῶν συνδαιτυμόνων· εἶναι αὐτὸς τοῦ φίλου μας ὁ γελοῖος πάροικος, τοῦ ὁποίου ἐφάγαμεν, ἐνθυμείσθε, μίαν φορὰν τὸ δείπνον...

— ὦ! καὶ αὐτὸς ὁ ἄθλιος ἐγένετο αἷτιος νὰ στερηθῶμεν τῆς διασκεδαστικωτάτης συντροφίας τοῦ φίλου μας Πετρίδου· διότι ἰδοὺ ἐπῆρε τὴν ἐπιστολὴν του.

— Θάνατος! θάνατος! ἔκραξαν πολλοὶ φωναί.

Ὁ κ. Πετρίδης κατέστη ὠχρότατος· ὑπέφερεν ὅπως ἠδυνάτο τοὺς ῥαβδισμοὺς, ἀλλὰ πρὸς τοῦ θανάτου τὸ ὄνομα ἐφρικία. Διέκρινεν ἤδη εἰς τοὺς ῥαβδισμοὺς τὸν θεῖον δάκτυλον ἀποτρέποντα αὐτὸν τοῦ νὰ πορευθῇ εἰς τὴν ὀλεθρίαν ταύτην συνάντησιν, καὶ τότε, ἀλλὰ μόνου τότε ἠσθάνθη τὴν ἠδύτητα αὐτῶν καὶ τοὺς ἐπεθύμει σφοδροτέρους, ὅπως καταστῇ ἀνίκανος νὰ ὑπάγῃ εἰς Καισαριανὴν, ἔνθα τὸν περιέμενε φρικαλέος θάνατος.

Ἀλλὰ θάνατον κραυγάζουσα ἡ εὐθυμος αὕτη ὁμᾶς, βεβαίως δὲν ἐνόει τὸν θάνατον ὡς καὶ ὁ κ. Πετρίδης· ἐνόει σειρὰν βασάνων διασκεδαστικωτάτων διὰ πάντα ἄλλον, ἐκτὸς ἐκείνου ὅστις ἠθέλε τὰς ὑποφέρει.

Καὶ ὁ κ. Πετρίδης παρατήρησε προσέτι πρὸς μεγάλην αὐτοῦ ἀνακούφισιν ὅτι δὲν ὑπῆρχον οὔτε πυροβόλα, οὔτε μάχαιραι, ἐκτὸς τῶν μαχαίρων καὶ περὸν τῆς τραπέζης.

Ἀλλ' οἱ εὐθυμοῦντες φίλοι ἐζήτουν ἀποζημίωσιν. Τὴν διασκέδασιν, ἣν θ'

ἀπελάμβανον ἐκ τοῦ φίλου των Πετρίδου, τὴν ἀπῆτουν παρὰ τοῦ ὁμωνύμου του, κατὰ πολὺ διάφορον ὁμῶς τρόπον.

Θὰ ἦτο σκληρὸν καὶ νὰ περιεγράφωμεν κἄν τὰς εὐφυνεῖς μὲν ἀλλὰ καὶ βασανιστικωτάτας μεθόδους δι' ὧν οἱ συμποῖται προσεπάθουν νὰ διασκεδάσωσιν, εἰς βάρος πάντοτε τοῦ κυρίου Πετρίδου. Ὅστις ἐγνώρισε τὴν θορυβώδη χορείαν τῶν νέων ἐκείνων, οἵτινες καλοῦνται σπουδασταί, διότι δὲν δύνανται ἄλλο τι νὰ κληθῶσι, διέρχονται δὲ τὴν ἡμέραν των πᾶσαν ὅπως δυνηθῶσι καλλίτερον, θὰ συλλάβῃ ἀμυδρὰν ιδέαν περὶ τοῦ τί ἔπαθεν ὁ κ. Πετρίδης πεσὼν κατ' ἀτυχίαν του εἰς τοιαύτας χεῖρας.

Τὸ βέβαιον εἶναι ὅτι τὴν ἐσπέραν ἀναίσθητον τὸν ἐπανάφερον εἰς Ἀθήνας ἐπὶ φορείου. Ἀστυνομικὸς κλητῆρ ἐπλησίασεν αὐτὸ, ἀνεγνώρισε τὸν κ. Πετρίδην καὶ ἠρώτησε τί συνέβη. Ἐλαβε δὲ τὴν φυσικὴν ταύτην ἀπάντησιν ὅτι ἐν κοινῷ συμποσίῳ ὁ κ. Πετρίδης ἐμέθυσεν εἰς τοιοῦτον τρόπον, ὥστε ἐδέησεν οὕτω νὰ τὸν ἐπαναφέρωσιν.

VI

Τὰ τελευταῖα τραγικὰ συμβεβηκότα ἠνάγκασαν τὸν κ. Πετρίδην ν' ἀηδιάσῃ τὴν ζωὴν, ἣν μέχρι τοῦδε ἔζη, καὶ ἦτις τοσοῦτων δυστυχημάτων πρόξενος εἰς αὐτὸν ἐγένετο. Ἀπέβλεπεν ἤδη πρὸς τὸν γάμον, ὡς πρὸς μόνην σάνδα σωτηρίας ἐκ τῶν δυστυχῶν συμπτώσεων. Πετρίδης ὁ σύζυγος δὲν ἦτο δυνατὸν ποτὲ νὰ συγχυσθῇ πρὸς τὸν ἄγαμον καὶ ἄσωτον Πετρίδην.— Ἄν πρὸ πολλοῦ ἤμην νυμφευμένος οὔτε τοῦ ξενοδοχείου τὸ δυστύχημα, οὔτε τοῦ πανταλονίου τὸ ἐπεισόδιον θὰ μοι συνέβαινεν, ἐσκέπτετο καθ' ἑαυτὸν· τίς οἶδε δὲ ἂν δὲν ἀπέφυγον καὶ τὸ τελευταῖον δυστυχὲς συμβάν.

Ὁ κ. Πετρίδης ἀπεφάσισε νὰ νυμφευθῇ.

Ἐρρίψε τὰ βλέμματά του ἐπὶ τινος ὄραιας χήρας, ἣν συχνάκις ἔβλεπεν ἦτον αὕτη ἐπαρχιώτις καὶ καλὴ οἰκοκυ-

ρὰ, ὅπερ μέγας ἤρσκειν εἰς τὸν κ. Πετρίδην. Ἄνευ πολλῶν προκαταρκτικῶν ἐργασιῶν ἐξήτησε μόνος τὴν χεῖρά της, καὶ τὴν παρεκάλεσε νὰ ἐνώσῃ τὴν τύχην της μὲ τὴν ἰδικήν του, καίτοι τρομερὰ παραβαίνων τὴν ἐπαρχιωτικὴν ἐθιμοταξίαν, καθ' ἣν τότε μόνον οἱ γάμοι θεωροῦνται εὐτυχεῖς, ὅταν συνάπτωνται τῇ βοηθείᾳ πολυπληθοῦς συμπενερίου. Ἐκυρία ἐφάνη ἐνδοιάζουσα πῶς, ἐκ τῆς αἰδοῦς φυσικῶς, ἐξήτησε δὲ βραχὺ χρόνον διάστημα ὅπως ἐπ' ὀλίγον σκεφθῇ. Κύριός της σκοπὸς δ' ἦτο, νὰ λάβῃ, ὡς φρόνιμος Κυρία, τὰς ἀναγκαιούσας εἰδήσεις περὶ τοῦ μέλλοντος συζύγου της.

Ὁ κ. Πετρίδης, βέβαιος περὶ τῆς ἐπιτυχίας του ὧν, ἤρχισε νὰ ἐτοιμάζῃ τὰ τοῦ γάμου.

Ἡ χήρα μελλόνυμφός του ἔπεμψε φίλην της τινὰ εἰς τὴν συνοικίαν τοῦ κ. Πετρίδου, ὅπως γνωρίσῃ καλῶς τὸν μέλλοιτα σύζυγόν της. Ἡ φίλη της ἀποτείνεται εἰς τὴν οἰκοδέσποιαν τῆς οἰκίας, ἐν ἣ οὗτος κατόκει, καὶ τὴν ἐρωτᾷ περὶ τοῦ προσώπου καὶ τῆς διαγωγῆς τοῦ κ. Πετρίδου.

Ἡ σύζυγος τοῦ Μισὲ-Μικὲ, ἣτις εἶχε τὴν προλαβοῦσαν ἐσπέραν ὀργισθῆ ὑπερβολικὰ κατὰ τοῦ κ. Πετρίδου (τοῦ 46 ἀριθμοῦ), ὅστις τῇ ἀπήθυνεν αὐθάδεις καὶ χονδροειδεστάτας τινὰς λέξεις, νομίζουσα ὅτι περὶ αὐτοῦ ἐπρόκειτο, —διότι αὐτὸς συχνὰ εἶχε σχέσεις μὲ διαφόρους κυρίας, — ἔκαμεν, ὡς λέγει παροιμία τις ὑπὸ γυναικῶν ἂν δὲν λανθάνωμαι συνταχθεῖσα, ἔκαμε ῥοδά νι τὴν γλῶσσάν της, καὶ εἶπε κατ' αὐτοῦ ὅσα δύναται νὰ εἶπῃ θυμωμένη οἰκοδέσποινα. Ἄλλως τε ὅσα ἔλεγε ἤσαν ἀληθῆ.

Ἡ φίλη τῆς μελλονύμφου ἐξέρχεται ἐκπληκτος πρὸς περισσοτέραν βεβαιότητα καὶ ὑπάγει νὰ ἐρωτήσῃ τοὺς γείτονας. Ἐρωτᾷ τὸν καφεπώλην, τὸν καπνοπώλην, τὸν ζαχαροπλάστην, τὸν ξενοδόχον. Οἱ καλοὶ οὗτοι ἄνθρωποι ἐγνώριζον μόνον τὸν κ. Πετρίδην τοῦ 46 ἀριθμοῦ, διότι ὁ ἄλλος συνείθιζε νὰ

τοὺς πληρόνῃ τακτικώτατα καὶ νὰ μὴ ἀφίην τὸ ὄνομά του εἰς τὰ κατάσιχά των.

Ὁ καφεπώλης παραπνεύεται ὅτι τῷ ὀφείλει ἀρκετὰ χρήματα ἐκ τοῦ σφαιριστηρίου, καὶ ὅτι τὴν ἐπομένῃ ἡμέρᾳ ἀνσκοπεύει νὰ κινήσῃ κατ' αὐτοῦ ἀγωγὴν.

Παρὰ τοῦ καπνοπώλου λαμβάνει πρὸ μνηρὸς καπνὸν ἐπὶ πιστώσει.

Ὁ ξενοδόχος θρηνεί τὰ χρήματα, ἅτινα τῷ ὀφείλει τρώγων ἐπὶ πιστώσει εἰς τὸ ξενοδοχεῖόν του, καὶ τὰ ὅποια δὲν εἰξεύρει ἂν θὰ κατορθώσῃ νὰ τῷ ἀποσπάσῃ.

Ὁ ζαχαροπλάστης ἐκρήγνυται εἰς ὕβρεις κατ' αὐτοῦ, διότι τὴν πρῶταν ἡρνήθη νὰ τῷ πληρώσῃ μακρὸν λογαριασμὸν, ὃν ὤφειλεν αὐτῷ.

Ἡ φίλη ἐπιστρέφει περίλυπος καὶ διηγείται τὰς ἀπελπιστικὰς ταύτας πληροφορίας.

Τὴν ἐπιούσαν ὁ κ. Πετρίδης λαμβάνει δύο ἐπιστολάς· εἰς τὴν μίαν ἡ χήρα τῷ ἀνήγγελλεν ὅτι μετὰ τὰς πληροφορίας, ἃς τινὰς ἔλαβε περὶ αὐτοῦ, τὸ μεταξὺ των συνοικέσιον ἦτον ἀκατόρθωτον καὶ ὅτι ἐπέστρεφεν εἰς τὴν πατρίδα της ἵνα θρηνήσῃ διὰ τὴν τύχην, ἣτις τόσῳ οἰκτρῶς διέψευσε τὰς προσδοκίας αὐτῆς. Ἡ δὲ ἄλλη, φέρουσα τὰ ἐπίσημα τοῦ ὑπουργείου τῆς Δικαιοσύνης, ἔφερε συγχρόνως εἰς τὴν ἀπόλυσίν του ἕνεκα τῆς κακῆς αὐτοῦ διαγωγῆς, ἐνουόουσα, πιστεύομεν, τὴν μέθην, ἣν τινὰ διεσάλπισεν ὁ ἀστυνομικὸς ὑπάλληλος.

Ταύτην τὴν φορὰν ὁ οἰκοδεσπότης δὲν ἠπατήθη ἐκ τῆς ἐπιγραφῆς τῶν ἐπιστολῶν.

Ὁ κ. Πετρίδης ἦτον εὐαίσθητος· τὸν κατέλαβεν ἀποπληξία καὶ ἀπέθανεν.

Ἀπέθανε θῦμα τοῦ ὀνόματός του!

Η ΕΝ ΩΡΑ ΓΑΜΟΥ

ΘΕΟΠΟΪΑ ΜΟΝΟΠΡΑΚΤΟΣ

(Συνέχ. καὶ τέλος.)

ΣΚΗΝΗ ΙΔ'.

Οἱ ἀνωτέρω καὶ ὁ ΑΡΙΣΤΕΙΔΗΣ.

ΑΡΙΣΤΕΙΔΗΣ (συνετταλμένως)

Ἦθέλησα, Κύριε, πρὶν ἀναχωρήσω, νὰ σὰς ἐκφράσω πόσον θλίβομαι, διότι...

ΧΡΗΣΤΟΥΛΗΣ

Βρὲ ἀδελφέ μου, σὲ παρακαλῶ, ἄφες τὰς δικαιολογήσεις. Ἄρκει ὅτι φανήκαμε σήμερον τόσο γελιοὶ!

ΑΡΙΣΤΕΙΔΗΣ

Ἄ! Κύριε.

ΧΡΗΣΤΟΥΛΗΣ

Ναί, ναί, ναί· μὴ μὰς κάμης τώρα κοπλιμέντα! Ἡ ἰδέα τοῦ γάμου, φίλε μου, μὰς παραζάλισε καὶ δὲν εἰξεύραμε τί κάμνομεν. Εὐρέθημεν ἀπροετοίμαστοι γιὰ νὰ δεχθῶμεν γαμβρὸν σχεδὸν ἄγνωστον, τί νὰ σοῦ πῶ; Ἄλλὰ τῶρ' αὐτὰ τελείωσαν ὥστε θὰ σὲ φερώμεθα χωρὶς φιλοφρονήσεων, ἀφελῶς, ὅπως εἴμεθα πάντοτε. Θεώρει μας ὡς φίλους σου, ὡς καλοὺς γείτονας, ἂν μὰς ἀρέσης ἔτσι ὅπως εἴμεθα, ἀπροσποίητοι...

ΑΡΙΣΤΕΙΔΗΣ (ἐκπληκτος)

Παίγιον τῆς φαντασίας ὑπῆρξα; ἐτυφλώθην καὶ ἄλλ' ἀντ' ἄλλων ἔβλεπα; Οἱ λόγοι σας αὐτοὶ οἱ ἄδολοι καὶ εἰλικρινεῖς... Σὰς βεβαίονω μένω...

ΧΡΗΣΤΟΥΛΗΣ

Ἀδιάφορον δὲν σ' ἐρωτῶ ποῦ μένεις, ἐπειδὴ ἀπόψε θὰ σὲ κρατήσωμεν ἐδῶ νὰ φάγης μαζὺ μας.

[ΠΑΡΘΕΝΩΝ — ΣΤΟΣ Β'.]

ΑΡΙΣΤΕΙΔΗΣ

Ἄλλὰ παρακαλῶ...

ΧΡΗΣΤΟΥΛΗΣ

Ἄ τίποτε· κανὼν γενικός: Θὰ φάγομεν μαζὺ, θὰ πιούμεε, καὶ ἔπειτα, ἂν θέλῃς μένεις ἄγαμος..

ΚΑΣΤΟΡΙΔΗΣ

Ἄν δὲν δεχθῆς, θὰ ἀποδείξῃς πῶς μνησικακεῖς, τοῦλάχιστον ἡμεῖς αὐτὸ θὰ ὑποθέσωμεν.

ΜΑΡΙΩΡΗ

Τοῦ κάκου χάνετε τὰ λόγια σας. Ὁ Κύριος Ἀριστείδης, ἅμα τὸν παρακάλεσω ἐγὼ, θὰ δεχθῆ.

ΑΡΙΣΤΕΙΔΗΣ

Ἄν οὕτως ἔχῃ, δέχομαι.

ΚΑΣΤΟΡΙΔΗΣ

Ἄ! εἰδέ σου! (θλίβων τὴν χεστρά του) Δός με τὸ χέρι σου· ἂν δὲν ἦνε γαμβροῦ χέρι, εἶνε ὅμως φίλου..

ΑΡΙΣΤΕΙΔΗΣ

Δέχομαι, δέχομαι.. εὐχαριστῶ. (κατ' ἰδίαν) Τῇ ἀληθείᾳ εἶνε ἀγαθότατοι ἄνθρωποι!

ΧΡΗΣΤΟΥΛΗΣ

Κ' ἐγὼ σ' εὐχαριστῶ, διότι ἂν μείνης θὰ μὰς βοηθήσης καὶ σὲ κάτι τι ἀπόψε δεχόμεθα ἄλλον γαμβρὸν...

ΑΡΙΣΤΕΙΔΗΣ (μειδιῶν)

Ἄ! δεύτερον γαμβρὸν!

ΧΡΗΣΤΟΥΛΗΣ (γελῶν)

Τὸν Κύριον Κωστήν Χηνόπουλον! τὸν υἱὸν τοῦ Βουλευτοῦ Χηνοπούλου... ἦτο μαζὺ σου ὑποψήφιος...

ΑΡΙΣΤΕΙΔΗΣ

Ὡς βουλευτῆς;

ΧΡΗΣΤΟΥΛΗΣ

Ὅχι, ἀδελφέ· ὡς γαμβρὸς διὰ τὴν Χαρίκλειαν..

ΜΑΡΙΩΡΗ

Βιαζόμεθα, αἴ; τί λέτε; ἄλλα τί νὰ κάμουμεν; ἡ Χαρίκλεια εἶνε τῆς ἑπανδρείας... Σὰ γένετε καὶ σεῖς πατέραις, θὰ ἰδῆτε τί θὰ πῆ νᾶχῃ κανεῖς μὲν ἀκόρη ἴσια μὲ τὴν μητέρα τῆς...

ΧΡΗΣΤΟΥΛΗΣ

Ἐμεῖς, φίλε μου Ἀριστείδη, βλέπεις παραζαλιζόμεθα, τὰ χάνουμε, δὲν συνειθίσταμε σὲ τέτοια πράγματα ἔξέρω γώ... Ὡστε ἀπόψε βέβαια μὲ τὴν ἀταραξίαν σου θὰ μᾶς βοηθήσῃς, νὰ μὴ γίνουμε πάλιν γελοιοὶ!

ΑΡΙΣΤΕΙΔΗΣ

Εὐχαρίστως, ὅ,τι θέλετε.

ΧΡΗΣΤΟΥΛΗΣ

Ἐκεῖνο δὲ τὸ κτῆμα, ποῦ θέλεις ν' ἀγοράσῃς ἐδῶ κοντὰ σὲ τὸ παραχωρῶ ἔς, τι τιμὴ θέλεις...

ΑΡΙΣΤΕΙΔΗΣ

Ἄν θέλετε νὰ τὸ πωλήσετε... ἐγὼ δὲν ἐπιμένω πολὺ... Ὁ μόνος λόγος ποῦ τὸ ἤθελα, εἶνε διότι ἀπετέλει ἄλλοτε μέρος τοῦ κτήματος τοῦ θεοῦ μου Σφυρῆ.

ΚΑΣΤΟΡΙΑΔΗΣ

Σφυρῆ; τοῦ ἐμπορίου τοῦ Σφυρῆ, ὅστις πλούτισε ἔς τὴν Ἀλεξάνδρειαν, καὶ ἦλθε κ' ἀπεκατεστάθη εἰς Ἀθήνας;

ΑΡΙΣΤΕΙΔΗΣ

Αὐτοῦ. Μάλιστα.

ΚΑΣΤΟΡΙΑΔΗΣ

Καὶ ἦτο θεοῦ σου ὁ μακαρίτης;

ΑΡΙΣΤΕΙΔΗΣ

Ναί.

ΚΑΣΤΟΡΙΑΔΗΣ

Μὰ αὐτὸς ἦτο φίλος μου, παλαιὸς φίλος· δὲν σᾶς μιλοῦσε ποτὲ περὶ ἐμοῦ· δὲν ἀνέφερε τ' ὄνομά μου; Νικήτας Καστοριάδης...

ΑΡΙΣΤΕΙΔΗΣ

Τώρα ἐνθυμούμαι! ἂ συχνὰ, συχνότατα καὶ φαίνεται πῶς σᾶς ἠγάπα ἀρκετά!

ΚΑΣΤΟΡΙΑΔΗΣ

Τώρα ἐνθυμούμαι! Ἐγὼ σὲ ἑθυμούμ' ἐσένα, φίλε μου, μικρὸ παιδάκι, τόσο! ὅταν ἦλθε ἀπ' τὴν Ἀλεξάνδρειαν ὁ θεῖός σου καὶ ἡ μητέρα σου... Ἐπειτα ἔφυγες, ἠῆγες ἔς τὴν Εὐρώπην.

ΑΡΙΣΤΕΙΔΗΣ

Δέκα χρόνια ἔλειψα, ἀπὸ τὰς Ἀθήνας!

ΚΑΣΤΟΡΙΑΔΗΣ

Τώρα ἐνθυμούμαι· ναί, ἀδελφέ μου, ναί.

ΑΡΙΣΤΕΙΔΗΣ

Δογίζομ' εὐτυχῆς πολὺ, Κύριε, διότι ἀπήντησα φίλου παλαιὸν τοῦ θεοῦ μου...

ΜΑΡΙΩΡΗ

Τρόντι, νόστιμη συνάντησις!

ΚΑΣΤΟΡΙΑΔΗΣ

Βλέπετ' ἐκεῖ; Ἐκ πρώτης ὄψεως, φίλε μου, νὰ σοῦ πῶ τὴν ἀλήθειαν, καθόλου δὲν μ' ἄρεσες.

ΑΡΙΣΤΕΙΔΗΣ (μειδιῶν.)

Ἄλλ' οὔτε σεῖς ἀρέσατ' εἰς ἐμέ.

ΚΑΣΤΟΡΙΑΔΗΣ (γελῶν.)

Παληοὶ φίλοι, σὰν ἐμᾶς!

ΑΡΙΣΤΕΙΔΗΣ

Ἐλπίζω ὅμως εἰς τὸ ἐξῆς θ' ἀναφανῆ στενοτέρα ἢ οἰκογενειακῆ μας παλαιὰ φιλία... θὰ συναντώμεθα συχνὰ ἐδῶ καὶ εἰς τὸ σπῆτι μου... Κάμνετε κυνήγι;

ΚΑΣΤΟΡΙΑΔΗΣ

Ἐννοεῖται!

ΑΡΙΣΤΕΙΔΗΣ

Αἰ λοιπὸν κ' ἐγὼ ὅλα τὰ ἔχω ἔτοιμα

δι' ἐκδρομάς. Σᾶς προσκαλῶ εἰς τὸ ἐξῆς κ' οἱ τρεῖς μας νὰ μεταβαίνωμεν εἰς τὰ περιχώρα — ἔξω ἀπὸ ληστὰς ὁμως... —

ΧΡΗΣΤΟΥΛΗΣ

Τώρα ἔχουμε καλὴ Κυβέρνησι, τὴν ἀφάνισε, τὴν ἐθρυμμάτισε ὡς κουκουβάρα τὴν ληστεία!

ΑΡΙΣΤΕΙΔΗΣ

Κατόπι πάλιν βλέπομε· τὸ χειμῶνα ἔς τὰς Ἀθήνας.

ΧΡΗΣΤΟΥΛΗΣ

Ἀξιόλογα! Αἱ τὴν ὁμως ἔς τὴν δουλειά του ὁ καθεὶς· Καστορίδη, ἐσὺ ἔλα πᾶμε νὰ μὲ βοηθήσῃς γιὰ 'κείνο ποῦ' ξεύρεις· ἡ γυναῖκά μου ἔχει τῆς δουλειαῖς τοῦ σπιτιοῦ, (πρὸς τὸν Ἀριστείδην.) Βλέπεις, φίλε μου, σὲ θεωρῶ ὄχι σὰν ξένον ἀλλὰ ὡς παλαιὸν φίλον... Ἐδῶ ἔχεις βιβλία, μουσικὴν, εἰς' ἐλεύθερος νὰ κάμῃς ὅ,τι θέλεις. Κατέβα ἔπειτα ἔς τὸ περιβόλι... μὴ φύγῃς ὁμως... θὰ φάμε μαζύ...

ΚΑΣΤΟΡΙΔΗΣ

Ἐς τὸ δεύτερο γαμβρὸν, δὲν θὰ τὴν πάθουμε... Χαίρε, Ἀριστείδη μου.

(ἀναχωροῦσιν ὅλοι ἐκτὸς τοῦ Ἀριστείδη.)

ΣΚΗΝΗ ΙΕ΄.

ΑΡΙΣΤΕΙΔΗΣ (μόνος)

Μὴν ἀποφαίνεσαι ποτὲ περὶ τοῦ χαρακτῆρος ἀνθρώπων, ποῦ καλὰ καλὰ δὲν ἠγνώρισες ἀκόμη. Αὐταὶ τῆς κοινωνίας μας αἱ κοῦφαι ἀπαιτήσεις, σὲ ἀναγκάζουν νὰ φανῆς ἄλλος παρ' ὅ,τι εἶσαι. Ἄν κατὰ γράμμα τὰς τηρῆς, μεγάλα δὲν κερδίζῃς, γίνεσαι ἀνθρώπος κοινός, οὐδὲν ἐπιδεικνύων ἢ προσωπεῖον εὐτελές, πιθήκων παρωδίας. Ἄν πάλιν δὲν ἀκολουθῆς αὐτὰς τὰς ἀπαιτήσεις γελοῦς ἴσως θὰ φανῆς, καὶ ἡ ἀφέλειά σου, ἀνοησία θὰ κληθῇ. Ὅ,τι λοιπὸν τῶν δύο ἐκλέξῃς, καὶ τὰ δύο κακὰ! Καλλίτερα νὰ λείπουν αὐτὰ τὰ σκάνδαλα λοιπόν! Καλλίτερα νὰ λείπουν! καὶ ὅ,τι εἶν' ὁ ἀνθρώπος, ἐκεῖνο καὶ νὰ ἦνε.

(λαμβάνων ἐν βιβλίον ἐπὶ τῆς τραπέζης)

Τὸ βέβαιον εἶνε ὅτι μὲ ἤρσαν πολὺ αὐτοὶ οἱ ἀνθρώποι. Τί ἀπλότης τρόπων,

τί εἰλικρίνεια! Ἄ! εἶχον μέγα ἄδικον νὰ τοὺς ἐκλάβω ὡς κούφους καὶ ἀνοήτους! Τοὺς ἐτάραξεν ἡ ἰδέα ὅτι θὰ ἤμην ἴσως ἀνθρώπος τῶν φιλοφρονησεων... Θὰ ἔρχωμαι συχνὰ νὰ τοὺς βλέπω! καλοὶ γείτονες! τί μὲ μέλει ἂν ἡ κόρη των εἶνε μικρόνους καὶ ἄχαρις (ἀκούεται ἡ Χαρικλεια ἄδουσα ἔξωθεν.) Ἄ!.. εἶν' αὐτή! Ἐβγαλε τέλος πάντων τὴν ἐσθῆτα! Ὅτε πρώτην φορὰν τὴν εἶδον τὴν ἰδίαν ἔφερεν ἀπλήν ἐνδυμασίαν καὶ σεμνήν. Ἴδου, ὡς τότε, τώρα μειδιᾷ· εἶν' εὐχαρις, ὡς τότε. Πόσον τώρα φαίνεται καλή!

ΣΚΗΝΗ ΙΣΤ΄.

ΧΑΡΙΚΛΕΙΑ, ΑΡΙΣΤΕΙΔΗΣ.

ΧΑΡΙΚΛΕΙΑ

(εἰσερχεται πηδῶσα καὶ ἄδουσα τὴν ἐξῆς στροφὴν, ἧς τὸ ἤμισυ εἶχε ψάλει ἔξω τῆς σκηνῆς.)

Εἶμαι νόμφη τῶν κοιλάδων,
τρέχω μέσφ τῶν ἀνθέων,
τρέχω μέσφ πεδιάδων
ἀνθοσπάρτων, χλοερῶν·
δρέπω πρώτη τὸ ὠρατον
λευκῶν ῥόδων τῶν ἀγρῶν.

(στρεφομένη θυροῦσεται βλέπουσα τὸν Ἀριστείδην)

Μὲ συγχωρεῖτε, Κύριε...

ΑΡΙΣΤΕΙΔΗΣ

Ἐκπλήττεσθε δικαίως,
Ὅτι ἐδῶ μὲ βλέπετε... ναί· ἤθελον νὰ φύγω... ἀλλὰ...

ΧΑΡΙΚΛΕΙΑ

Τὸ ξεύρω, Κύριε... μὲ εἶπεν ὁ πατήρ μου ὡς γείτονας εἰς τὸ ἐξῆς ὅτι μᾶς θεωρεῖτε, καὶ πῶς ἀπόψε μένετε ἐδῶ, πολὺ δὲ χαίρω, διότι ἀπεδείξατε πῶς δὲν μνησικακεῖτε.

ΑΡΙΣΤΕΙΔΗΣ

Καλὲ τί λέγετε; ἐγὼ μνησικακος;

ΧΑΡΙΚΛΕΙΑ

Δικαίως·
διότι θὰ ἐπλήξατε καὶ ἀρκετὰ νομιζῶ,
—λυποῦμαι δὲ ὅτι κ' ἐγὼ συνέτεινα εἰς τοῦτο...

ΑΡΙΣΤΕΙΔΗΣ (ὀλίγον τεταραχμένος)

Ἄ! δεσποινίς, τί λέγετε;

(κατ' ἰδίαν)

εύρίκομαι εἰς θέσιν
πολύ δαινήν.. τὴν χεῖρά της γνωρίζει ὅτ' ἠρνήθην,
καὶ ἔχει εἰς τὰ χεῖλη της δικαίως εἰρωνεῖαν..
(πρὸς τὴν Χαρίκλεια)

Πιστεύσατέ με, ἕνεκα ἰδιαιτέρων λόγων, ...
προσωπικῶν.. ἀτομικῶν.. μὴ θέλων.. ἠναγ-
[κάζομαι]..

ΧΑΡΙΚΛΕΙΑ (κατ' ἰδίαν)

Ἰδοῦ καὶ πάλιν σκέπτεται ἐκεῖνα ποῦ θὰ μ' εἴπη
μετρᾷ μιὰ μιὰ τὰς λέξεις του.. θὰ μ' ἔλθῃ πληξίς;
[πάλιν.

(πρὸς τὸν Ἀριστείδην)

Βεβαιωθῆτε, Κύριε... ἄς παύσ' ἡ ταραχὴ σας
δὲν ἔχω τίποτε μὲ σᾶς· ἀπόδειξις δὲ τούτου
ὅτ' ἤλθον ἐκ προθέσεως νὰ σᾶς εὐχαριστήσω...

ΑΡΙΣΤΕΙΔΗΣ

Ἦως εἴπατ'; ἐκ προθέσεως;

ΧΑΡΙΚΛΕΙΑ

Νὰ σᾶς εὐχαριστήσω..
σεῖς πλέον δὲν μὲ θέλετε, γαμβρός δὲν εἴσθε
[πλέον,
λοιπὸν κ' ἐγὼ ἡσύχασα...

ΑΡΙΣΤΕΙΔΗΣ (ἰδίᾳ)

Ἄλλ' ἄρά γε μ' ἐμπαίζεις;

ΧΑΡΙΚΛΕΙΑ

Ἐκτός δ' αὐτοῦ, ὁ ἀγαθὸς ἀνάδοχός μου μ' εἶπεν
ὅτ' εἴσθε φίλοι παλαιοί, λοιπὸν καὶ ἰδικός μας
θὰ εἴσθε φίλος. Ἄλλ' ἄς μὴ σᾶς ἐμποδιζῶ πλέον,
—Θαῤῥῶ ἀνεγινώσκατε—καὶ τὴν ἀνάγνωσίν σας
διέκοψα, μὴ παύετε λοιπὸν... μὲ συγχωρεῖτε.
(πλησιάζει εἰς τὴν πρὸς τ' ἀριστερὰ μικρὰν τρά-
πεζαν.)

ΑΡΙΣΤΕΙΔΗΣ

(βλέπων αὐτὴν διορθοῦσαν τὸ κάθισμά της καὶ
λαμβάνουσα ἐργόχειρον.)

Μὰ σήμερα τί ἔπαθα; τὰ ῥάματα μου ἄς τρίψω;
Καθόλου δὲν συστέλλεται, ὅταν μὲ βλέπῃ πλέον.
ἀπ' ἐναντίας φέρεται μ' ἐλευθερίαν τὴν ὅσην,
ὡς ἔθνος συνταγματικοῦ φιλόνομος πολίτης..

ΧΑΡΙΚΛΕΙΑ

(ὕψουσα τὰ βλέμματα καὶ βλέπουσα ὄρθιον ἐνώ-
πιόν της τὸν Ἀριστείδην.)

Αἴ; δὲν ἀνεγινώσκατε;

ΑΡΙΣΤΕΙΔΗΣ

Εἶν' ἄλλιον βιβλίον
αὐτό... μ' ἐστενοχώρησε...

ΧΑΡΙΚΛΕΙΑ

Καὶ τί βιβλίον εἶνε;

ΑΡΙΣΤΕΙΔΗΣ

*Α! εἶνε... εἶνε..

(ἀνοίγει αὐτὸ διὰ νὰ ἴδῃ μέσα τὸν τίτλον του)
βλέπετε, δὲν ἔχει οὔτε τίτλον...

ΧΑΡΙΚΛΕΙΑ (γεῶσα)

Δὲν ἔχει τίτλον; στρέψατε ἀκόμη ἕνα φύλλον..

ΑΡΙΣΤΕΙΔΗΣ

(τεταραγμένος στρέφει τὸ πρῶτον λευκὸν φύλλον,
μεθ' ὃ φαίνεται ὁ τίτλος.)

Ἐγχετε δικαίον! ἐγὼ δὲν ἔστρεψα νὰ ἴδω...
Εἶν' ἔκθεσις ποιητικοῦ ἀγῶνος... τί μὲ μέλει!
Καθὼς ἀκούω ἀδικός ἡ κρίσις εἶνε πάντα..

ΧΑΡΙΚΛΕΙΑ (γεῶσα)

*Αφοῦ δὲν ἀνεγνώσατε τὸν τίτλον τοῦ βιβλίου,
περὶ τοῦ ὅλου θέλετε εὐθὺς ν' ἀποφανθῆτε.

ΑΡΙΣΤΕΙΔΗΣ

Τὸ ἀληθές, βαρόνομαι ν' ἀναγινώσκω τώρα..
*Αν δὲν σᾶς ἐνοχλῶ...

ΧΑΡΙΚΛΕΙΑ

*Εμὲ;..

ΑΡΙΣΤΕΙΔΗΣ (δειλιῶς)

Δὲν θὰ σᾶς ἐνοχλήσω..

*Ἐάν... .

ΧΑΡΙΚΛΕΙΑ

Ποσῶς ἐργάζομαι ἐγὼ, κ' ἂν ὁμιλήτε,
δὲν χάνω οὔτε βελονιάν.

ΑΡΙΣΤΕΙΔΗΣ

(λαμβάνων κάθισμα καὶ τοποθετούμενος εἰς
μικρὰν ἀπ' αὐτῆς ἀπόστασιν.)

*Α; τὸ ὁμολογήσω!
ἐπιθυμῶ στιγμὰς τινὰς μικρὰν νὰ φλυαρήσω.

(Μετὰ μακρὰν παύσιν)

Κρίνων ἐξ ὧσιν πρὸ μικροῦ μὲ εἴπατε, εὕρισκω
ὅτι ὑπῆρξε δι' ἐμὲ... πάρα πολὺ ὀλίγον
εὐνοϊκῆ... ἡ πρώτη μου ἐπίσκεψις..

ΧΑΡΙΚΛΕΙΑ

*Ἄλλ' ὅμως..

ΑΡΙΣΤΕΙΔΗΣ

Εὐλικρινῶς εἰπέτε μοι· σᾶς ἤρρεσα;

ΧΑΡΙΚΛΕΙΑ (σιγᾷ)

*Ὀλίγον... .

ΑΡΙΣΤΕΙΔΗΣ

*Ἦγουν καθόλου... .

ΧΑΡΙΚΑΕΙΑ (γαμὰ νεύουσα)

Μάλιστα· εἶν' ἀληθές, καθόλου.

ΑΡΙΣΤΕΙΔΗΣ

Καλλίτερα· τὴν κρίσιν σας μεγάλη ἀυστηρότης χαρακτηρίζει.

ΧΑΡΙΚΑΕΙΑ

Βλέπετε; διὰ νὰ σᾶς γνωρίσω καλῶς, ἐφάνην ἀυστηρὰ...

ΑΡΙΣΤΕΙΔΗΣ

Καὶ ἴδατε, ἂν εἶμαι ἢ ἂν δὲν εἶμαι ἄξιος; νὰ φέρω τίτλον φίλου...

ΧΑΡΙΚΑΕΙΑ (μειδιῶσα)

Ὦ! εἶσθε κ' ὑπεράξιος... καὶ ποῖος τὸ ἀρνείται; Εἶσθε τφόντ' εἰλικρινής. Ἀλλὰ εἰς τί, εἰπέτε εἰς τί νομίζετ' ἐσφαλλα; σᾶς ἐρωτῶ διότι ἐπιθυμῶ εἰς τὸ ἐξῆς παρόμοιόν τι σφάλμα νὰ μὴ μοῦ γίν' εἰ δυνατόν, καὶ νὰ σᾶς ἀποδείξω..

ΧΑΡΙΚΑΕΙΑ

Πῶς ἔχετε πραγματικῶς ὠραῖον χαρακτηρὰ καὶ ὅτι ἀποδέχσθε καλῶς τὰς ἀληθείας. Ἴδου λοιπόν.—Ὁ τρόπος σας, οἱ λόγοι σας, τὰ [πάντα ἔδεικνουν ὑπεροχὴν. Ἐφαίνεσθε προστάτης, ἀνώτερός μου, καὶ πολὺ.

ΑΡΙΣΤΕΙΔΗΣ

Ἐγὼ, ἐγὼ τοιοῦτος;

ΧΑΡΙΚΑΕΙΑ

Ὦ; νὰ μ' ἐλέγχατε; «Ἐνθ' ἐγὼ καὶ πλοῦτον ἔχω καὶ πνευματικῶς κ' εὐγενής καὶ τόσα ἄλλα εἶμαι, σ' εὐεργετῶ ἂν σύζυγον σὲ λάβω κατὰ χάριν!»

ΑΡΙΣΤΕΙΔΗΣ (πλησιάζων)

Καλὲ τοιαύτας εἴχετε ἰδέας;

ΧΑΡΙΚΑΕΙΑ

Ἄπορεῖτε!

Ἀλλὰ ὑπῆρξατε ποτὲ ἔς τὴν θέσιν νῆας κόρης, εἰς τὴν μὲ ὕψος σοβαρὸν πατῆρ καὶ μήτηρ λέγουν, «Ἔσο ὠραία, εὐγενής, φιλάρεστος, φιλόφρων... σήμερον θάλλθῃ ὁ γαμβρός καὶ πρέπει νὰ σ' ἀρέσῃ, κολάκευέ τον, ἐπειδὴ...» καὶ τὰ λοιπὰ. Ἄ ἦνε φρικῶδες τοῦτο, τρομερόν!

ΑΡΙΣΤΕΙΔΗΣ

Καὶ διατί;

ΧΑΡΙΚΑΕΙΑ

Διότι

διότι.. αἱ! τί νὰ σᾶς πῶ; καθόλου δὲν μ' ἀρέσει..

ΑΡΙΣΤΕΙΔΗΣ (ἰδίᾳ)

Πολὺ καλὰ τὰ πράγματα τῇ ἀληθείᾳ κρίνει.

ΧΑΡΙΚΑΕΙΑ

Ποῦ εἶνε τὸ ψαλίδι μου;
(προσπαθεῖ νὰ τὸ εὕρῃ)

ΑΡΙΣΤΕΙΔΗΣ

(μετὰ μακρὰν ἔρευναν εὐρίσκων αὐτὸ ὑπὸ ἄλλα πράγματα, κόπτει τὸ λαμῶσαι καὶ τὸ προσφέρει.)

Ἴδου αὐτό· τὸ ἦρα!

ΧΑΡΙΚΑΕΙΑ

Εὐχαριστῶ. (Ἐργάζεται.)

ΑΡΙΣΤΕΙΔΗΣ (μετὰ τινα σιέψιν.)

Ἦθύνατο κάνεις; νὰ ἀπαντήσῃ πολλὰ εἰς ὅσα εἶπατε... καὶ εἰς ἐμὲ κυρίως αὐτὰ δὲν ἐφαρμύσσονται... Ἐγὼ ἐδῶ δὲν ἔχω στενὸν κἀνένα συγγενῆ... φίλους, γονεῖς δὲν ἔχω... κ' ἐζήτησα νὰ νυμφευθῶ καλῆν, ἀθῶαν νέαν ἣτις θὰ ἦτο δι' ἐμὲ καὶ σύζυγος καὶ φίλη καὶ ὅλη οἰκογένεια...

ΧΑΡΙΚΑΕΙΑ (μετ' ἐνδιαφέροντος.)

Τοὺς συγγενεῖς σας πάντας ἔχασατε, ἀπέθαναν;

ΑΡΙΣΤΕΙΔΗΣ

Ἀπὸ τῶν παιδικῶν μου χρόνων ὀφείλω, δεσποινίς, καὶ τὴν ἀνατροφὴν μου καὶ τὴν παιδείαν μου, τὸ πᾶν, εἰς τὸν καλὸν μου [θετὸν Σουρῆν, τοῦ ἀναδόχου σας τὸν φίλον τὸν ἀρχαῖον Ἀλλὰ κ' αὐτὸς ἐξέπνευσεν ἐσχάτως καὶ μ' ἀφῆκε τὸν μόνον κληρονόμον του...

ΧΑΡΙΚΑΕΙΑ

Ὁρατῆ! εὐγε! εὐγε!

ΑΡΙΣΤΕΙΔΗΣ

Ἐγὼ δὲ ἐταξείδευον πρὸ χρόνων εἰς Εὐρώπην, εἶδον πολλὰ, ἐγνώρισα, ἀλλ' ἐθαράνθην πλέον νὰ βλέπω ὅσα ἤθελον ποτὲ νὰ μὴ γνωρίσω... κ' ἐπέστρεψα μετὰ πολλὰ ἐδῶ εἰς τὰς Ἀθήνας, νὰ μάθω ὅσα ἤθελον φεῖποτε νὰ βλέπω... (φιλοφρώνως.)

ΧΑΡΙΚΑΕΙΑ

Πῶς εἶπατε, πῶς εἶπατε;

ΑΡΙΣΤΕΙΔΗΣ

Ὅτι τοὺς πόθους μ' ὅλο ἐνταῦθα συνκεντρώσα!

ΧΑΡΙΚΛΕΙΑ

Ἄ! εἴγατε καὶ πόθους!...
πλὴν πάλιν δὲν σὰς ἐννοῶ...

ΑΡΙΣΤΕΙΔΗΣ

Λοιπὸν ἀκούσατέ με!
Ἦς λέγουν, ἡ φιλία τὸν βίον μας φαῖδρόναι
ὁ ἔρωσ ἔτι μᾶλλον — κάνεις δὲν τὸ ἀρνεῖται.
Ἦραϊαν ἐρωμένην δὲν ἔχω, τί νὰ γείνη!
δὲν ἔτυχε κάμμία — ἀλλὰ δὲν ἔχω μήτε
πιστὸν κάνένα φίλον· ὄλ' εἰν' ἀσχολημένοι
καὶ διὰ τὴν φιλίαν καιρὸς δὲν ἀπομένει,
Σκευθεῖς λοιπὸν ὠρίμως καὶ ὡς ἐν συμβουλίῳ
Εἶπον· ἀφοῦ μὲ λείπει καὶ φίλος κ' ἐρωμένη
ἄς νυμφευθῶ ταχέως νὰ εὔρω καὶ τὰ δύο!

ΧΑΡΙΚΛΕΙΑ

(μετὰ μικρᾶς συγκινήσεως.)

Καὶ διὰ τοῦτο σύζυγον ζητεῖτε ἐπιμόνως;
Ἦ! εἴσθε ἀξιέπαινος!

(ἐγείρονται καὶ οἱ δύο ὁμοῦ)

Πλὴν ἠῦρατε, νομίζω
φίλους καλοὺς καὶ γείτονας, τὴν οἰκογένειάν μου,
κι' ὁ βίος σας εὐχάριστος θῆ ἦεν ἀπὸ τοῦδε.

ΑΡΙΣΤΕΙΔΗΣ

Ναὶ τῆς οἰκογενείας σας στενὸς θὰ ἦμαι φίλος...
ἀλλ' ἰδικὸς σας ἀρά γε... Θὰ ἦμαι;...

ΧΑΡΙΚΛΕΙΑ

Κ' ἰδικὸς μου.

ΑΡΙΣΤΕΙΔΗΣ

Ἀλήθεια;

ΧΑΡΙΚΛΕΙΑ

Γνωρίζετε· δὲν ψεύδομαι ποτέ μου.

ΑΡΙΣΤΕΙΔΗΣ

Λοιπὸν δὲν μ' ἀποστρέψετε, ὡς πρότερον;

ΧΑΡΙΚΛΕΙΑ

Καθόλου...

Ἐγάθη πλέον... Ἀλλὰ σεῖς, Κύριε, Ἀριστείδη,
Ἐμένα πῶς μὲ βλέπετε; σὰς ἔρωτώ, διότι
βεβαίως σήμερ' ἀηδῆς καὶ εὐθήης θὰ ἐφάνην...

ΑΡΙΣΤΕΙΔΗΣ (μειδιῶν.)

Πολὺ ὀλίγον.

ΧΑΡΙΚΛΕΙΑ (ἐπίσης)

Δηλαδὴ πολὺ.

ΑΡΙΣΤΕΙΔΗΣ

Ἄ! δὲν τὸ εἶπα!

ΧΑΡΙΚΛΕΙΑ

Ἄ! τώρα ἐτελείωσαν τὰ πάντα· δὲν πειράζει!
Ἐλπίζω δὲ ἐπὶ πολὺ δὲν θέλει γίνει λόγος
Περὶ γαμβρῶν, κ' ὑποδοχῆς... καί... καί... καί...

ΑΡΙΣΤΕΙΔΗΣ

Ἀπαῖσθε.

Ἦς φίλος τώρα χρεωστῶ νὰ σὰς εἰδοποιήσω,
ὅτι ἀπόψε δέχεσθε καὶ δεῦτερον μνηστῆρα.

ΧΑΡΙΚΛΕΙΑ

Καλὲ τί λέγετε;

ΑΡΙΣΤΕΙΔΗΣ

Ναί, ναί.

ΧΑΡΙΚΛΕΙΑ

Τὰ ἴδια καὶ πάλιν
λοιπὸν θὰ ἐπαναληφθοῦν; καὶ ὁ γαμβρὸς τίς εἶνε;

ΑΡΙΣΤΕΙΔΗΣ

Τοῦ Χηνοπούλου ὁ υἱός, τοῦ Βουλευτοῦ.

ΧΑΡΙΚΛΕΙΑ

Καὶ θάλλῃ
ἀπόψε; Δυστυχία μου! ἡ εἰδησίς σας αὐτὴ
μ' ἀφῆρσε πᾶσαν χαρὰν! τί εὐχαριστημένη
ποῦ ἦμην ἔτι πρὸ μικροῦ!

ΑΡΙΣΤΕΙΔΗΣ

Σὰς ἐνοχλεῖ τοσοῦτον
ὁ Κύριος Χηνόπουλος;

ΧΑΡΙΚΛΕΙΑ

Ἦ! μόλις τὸν γνωρίζω.

ΑΡΙΣΤΕΙΔΗΣ

Εἶν' ἄσχημος ἢ εὐμορφος; πῶς εἶνε; γέρον; νέος;

ΧΑΡΙΚΛΕΙΑ

Σχεδὸν τῆς ηλικίας σας... ἀλλ' ὅχι τόσο... τόσο...
(ἀδημονοῦσα)

Μὲ εἶνε ἀνυπόφορον! κτενίσματα, φουστάνια
καὶ πάλιν, ὅπως τὸ πρῶτ'... κ' ἔπειτα τόσα ἄλλα,
Θεὲ μου, πότε θὰ σωθῶ!... Πρὸς τοῦτοις φαν-
[τασθῆτε
ὅτι θὰ μ' ἀναγκάσωσι νὰ ψάλω... ὦ! βεβαίως!

ΑΡΙΣΤΕΙΔΗΣ

Καὶ τί σας μέλει;

ΧΑΡΙΚΛΕΙΑ

Εὐκολον νομίζετε πῶς εἶνε;

ΑΡΙΣΤΕΙΔΗΣ

Τί; μήπως δὲν εἰξεύρετε νὰ ψάλετε τὸ ἄσμα,
ὅπου ζητεῖ ἡ μήτηρ σας;

ΧΑΡΙΚΛΕΙΑ

Ἄ ὅχι· τὸ γνωρίζω
πλὴν κάμνω, εἶνε βέβαιον, ὀλίγ' ἀκόη λάθημ...

ΑΡΙΣΤΕΙΔΗΣ

(δεικνύων τὸ κύμβαλον.)

* Ἄν θέλετε . . .

ΧΑΡΙΚΛΕΙΑ

Πλὴν, Κύριε, σὺ εἶπα δὲν τὸ ἔξυρω.

ΑΡΙΣΤΕΙΔΗΣ

Κ' ἐγὼ σὺ εἶπ' ἂν θέλετε μαζί τὸ μελετώμεν.

ΧΑΡΙΚΛΕΙΑ

Μετὰ χαρῆς ὀρίσατε.

(δεικνύει αὐτῇ τὸ πρὸ τοῦ κύμβαλου κάθισμα.)

ΑΡΙΣΤΕΙΔΗΣ (καθήμενος.)

Δότε μ' ἐδῶ τῆς νότα εἰς.

ΧΑΡΙΚΛΕΙΑ

(πλησιάζουσα καὶ δίδουσα αὐτῇ τὴν μουσικὴν.)

Ἰδοῦ . . . ἀλλὰ ἐπεικίης, παρακαλῶ νὰ ἴσθς . . .

ΑΡΙΣΤΕΙΔΗΣ

(παίζων τὴν προεισαγωγὴν.)

Πῶς εἴπατε; ἐπεικίης; ἄ! μετριοφρονεῖτε . . .

ΧΑΡΙΚΛΕΙΑ

(μειδιῶσα καὶ προσέχουσα εἰς τὴν μουσικὴν.)

* Ἐδῶ λοιπὸν ἀρχίζομεν . . . Προσέχετε ὀλίγον.

(ψάλλει)

Μ' ἔλεγεν: εἶσαι ἐλπίς μου μόνη;
 μ' ἔλεγεν ὅτι περιεφρόνει
 τὸ πᾶν δι' ἐν μου, ἐν βλέμμα μόνον
 κ' ἐνώπιόν μου κλίνων τὸ γόνυ
 μ' ὤμνυε πίστιν μὲ πάθους πόνον,
 πλὴν μὲ ἠπάτα.

ΑΡΙΣΤΕΙΔΗΣ

Πολὺ καλὰ, πολὺ καλὰ . . . Ἀργότερα ὀλίγον.

ΧΑΡΙΚΛΕΙΑ

(ψάλλει)

Μ' ἔλεγεν: εἶσαι ἐλπίς ὀνείρων
 ἀστήρ τῶν πόθων μου τῶν ἀπείρων . . .

(πρὸς τὸν Ἀριστείδην)

* Ἐμπρὸς! ἄ δὲν προσέχετε καθόλου εἰς τὸν χρόνον.

ΑΡΙΣΤΕΙΔΗΣ

Πολὺ καλὰ, πολὺ καλὰ. Ταχύτερα ὀλίγον.

ΧΑΡΙΚΛΕΙΑ

* Ταχύτερα, ἀργότερα! τί θέλετ' ἐπὶ τέλους;

ΑΡΙΣΤΕΙΔΗΣ

* Ἐμπρὸς, ἔμπρὸς! Σὺ βεβαίῳ λαμπρὰ εἶν' ἡ φω-
 [νὴ σας.]

ΣΚΗΝΗ ΙΖ'.

Οἱ ἀνωτέρω καὶ ΚΑΣΤΟΡΙΑΔΗΣ.

ΚΑΣΤΟΡΙΑΔΗΣ (εἰσερχόμενος.)

Ἄϊ; τί κάμνετε ἐκεῖ; τραγουδεῖτε,
 τραγουδεῖτε;

ΧΑΡΙΚΛΕΙΑ

* Ἄ! ὁ ἀνάδοχός μου! μᾶς διέκοψε τὴν
 καλλιτέραν μας στροφὴν. (δεικνύουσα τὸν
 Ἀριστείδην.) Ὁ Κύριος εἶνε τεχνίτης μου-
 σικός.

ΑΡΙΣΤΕΙΔΗΣ

Τὸ ἀληθέστερον εἶνε ὅτι ἡ δεσποινὶς
 Χαρίκλεια ἔχει θαυμασίαν φωνήν.

ΚΑΣΤΟΡΙΑΔΗΣ

* Ἄφισε τὸ πιάνο, Χαρίκλεια, καὶ πῆ-
 γαινε ποῦ σὲ θελ' ἡ μητέρα σου . . .
 μιὰ ὥρα σὲ ζητεῖ.

ΧΑΡΙΚΛΕΙΑ

* Ἄς ὑπάγω . . . (ἐξερχομένη.) Ἄχ! θὰ
 μ' ἀναγκάσουν πάλιν νὰ φορέσω τὸ και-
 νούργιο μου φουστάνι! τί ἀηδία.

ΑΡΙΣΤΕΙΔΗΣ

Εἴσθε οὕτω θαυμαστή! μὴν ἀλλά-
 ξετε τίποτε.

(ἡ Χαρίκλεια ἐξέρχεται.)

ΣΚΗΝΗ ΙΗ'.

ΚΑΣΤΟΡΙΑΔΗΣ ΑΡΙΣΤΕΙΔΗΣ

ΚΑΣΤΟΡΙΑΔΗΣ

Πλὴν δὲν με λέγεις ἄϊ; τί τρέχει; φαίνεσθε
 ὡς φίλοι τώρα παλαιοί . . .

ΑΡΙΣΤΕΙΔΗΣ

(ἀκολουθῶν διὰ τοῦ βλέμματος τὴν Χαρί-
 κλειαν ἐξερχομένην.)

Ναί: εὐτυχῶς

δοῦτι εἶνε νέα ἀξίεραστο.

ΚΑΣΤΟΡΙΑΔΗΣ (ψυχρῶς.)

Ναί· ἀρκετὰ ώραία...

ΑΡΙΣΤΕΙΑΔΗΣ (ζωηρῶς.)

Μόνον ἀρκετὰ;
τί φυσιογνωμία εὐφυΐας! καὶ τί
σπινθηροδόλα ὄμματα! πόσον καλῶς
συνομιλεῖ!..

ΚΑΣΤΟΡΙΑΔΗΣ (ψυχρῶς.)

Ἄ! ναί· δὲν εἶν' ἀνόητος.

ΑΡΙΣΤΕΙΑΔΗΣ (ζωηρῶς.)

Τι εὐφυΐαν, τι λεπτότητα, τι πῦρ
ἐν τῇ συνδιαλέξει! Ἄ! σὰς βεβαιῶ
προσόντα ἔχει σπάνια εἰς τοὺς πολλοὺς!

ΚΑΣΤΟΡΙΑΔΗΣ (μετ' ἀδιαφορίας)

ὦ! ναί· καλὴ κοπέλλα!

ΑΡΙΣΤΕΙΑΔΗΣ (ζωηρότερον ἔτι.)

Πῶς; ἀπλῶς καλὴν
ἀποκαλεῖτε νέαν ἔχουσαν ψυχὴν
μεστὴν γενναίων αἰσθημάτων, ἔχουσαν
εὐαίσθησιαν, φαντασίαν, αἴσθημα,
κρίσιν ὀρθὴν, καὶ κάλλος καὶ ἀφέλειαν,
καὶ τῶν μειδιαιμάτων τὸ λεπτότατον
καὶ τὴν φωνὴν ἐκείνην τὴν ἀγγελικὴν...
Σὲ βεβαιῶν εἶσαι, εἰς' ἀνίσθητος,
ὅπως πρὸ ποιημάτων πονηρὸς κριτής.

ΚΑΣΤΟΡΙΑΔΗΣ

Πῶ! Πῶ! τὰ χιόνια λούσαν κ' ἡ ῥεμματάριας;
θὰ πνίξουνε τὸν κόσμον! δὲν μοῦ λέγεις; ἂ!
πῶς ἔτσι ἀπ' τὸ κρῶ εἰς τὴν ζέστην;

ΑΡΙΣΤΕΙΑΔΗΣ

Ὀὕψ!
Ἐκλάβετε με, ὡς ἀνόητον, μωρὸν,
ἀσυνεπῆ, μὲ εἶνε ἀδιάφορον!
Μὲ δύο λέξεις θὰ μὲ βοηθήσετε;

ΚΑΣΤΟΡΙΑΔΗΣ

Ἄλλὰ εἰς τί;

ΑΡΙΣΤΕΙΑΔΗΣ

Εὕρισκω τὴν Χαρίκλειαν
χαριστάτην καὶ καλὴν... τὴν ἀγαπῶ,
τοιαύτην πάντα ἐπεθύμουν σύζυγον,
λοιπὸν ζητήσατέ την σὰς παρακαλῶ
ἐκ νέου ἀπὸ τοὺς γονεῖς τῆς...

ΚΑΣΤΟΡΙΑΔΗΣ

Πῶς; παλιμβουλον
νὰ κάμω θέλεις αἰτησὴν εἰς γάμον;

ΑΡΙΣΤΕΙΑΔΗΣ

Ναί.

ΚΑΣΤΟΡΙΑΔΗΣ

Ἄδύνατον· εἰς ἄλλον ὑπεσχέθησαν
τὴν γεγρά της καὶ πρὸ ὀλίγου ἔστειλαν
ἰς αὐτὸν τὸν ἄλλον γράμμα.

ΑΡΙΣΤΕΙΑΔΗΣ

Ἄδιάφορον·
ἄς διαλύσουν μετ' αὐτοῦ καθὼς κ' ἐγὼ
διέλυσα...

ΚΑΣΤΟΡΙΑΔΗΣ

Δὲν γίνετ' εἶν' ἀδύνατον.

ΑΡΙΣΤΕΙΑΔΗΣ

Καλὰ· πηγαίνω τώρα μόνος πρὸς αὐτοὺς
καὶ βλέπομεν θὰ κάμω καὶ θὰ δεῖξω... καὶ...

ΚΑΣΤΟΡΙΑΔΗΣ

Θὰ κάμης τί;

ΑΡΙΣΤΕΙΑΔΗΣ

Γνωρίζω μέσον ἀσφαλῆς,
δὲ' οὐ τοὺς πάντας καταπαίθω. Χαίρετε...
ἀμέσως ἐπιστρέφω... σὲ εὐχαριστῶ.

[ἔξέρχονται ἀριστερῶθεν.]

ΣΚΗΝΗ 10'.

ΚΑΣΤΟΡΙΑΔΗΣ μόνος, ἔπειτα ΧΑΡΙΚΛΕΙΑ,
ΑΡΙΣΤΕΙΑΔΗΣ καὶ ΧΡΗΣΤΟΥΔΗΣ.

ΚΑΣΤΟΡΙΑΔΗΣ (μόνος.)

Αὐτὸς τὰ ἔχει γάσει!... βεβαιοτάτα...
Παράδοξος τῶνόντι ἔρωσι! πρὸ μικροῦ
δὲν τοῦ ἀρέσει μ' εἶπεν ἡ Χαρίκλεια
καὶ τώρα ὅπου ἔμαθε πῶς δεύτερος
γαμβρὸς εὐρέθη, νὰ τος καὶ ἐκόρωσε
καὶ τὴν λατρεῖν ὡς τρελλός.— Δὲν γέγοντο
αὐτὰ εἰς τὸν καιρὸν μου· τότε ἔκριναν
οἱ νέοι πρῶτα κ' ἔπειτ' ἀπεφάσιζαν.

(Εἰσέρχεται ἡ Χαρίκλεια φέρουσα πινάκιον
πληρὲς ὀπωρῶν.)

ΧΑΡΙΚΛΕΙΑ

Ποῦ εἶνε; ποῦ ἐπήγε;

ΚΑΣΤΟΡΙΑΔΗΣ

Ποιὸς

ΧΑΡΙΚΛΕΙΑ

Ἄ... Ἄρι... Ἀριστείδης...

ΚΑΣΤΟΡΙΑΔΗΣ

Τώρα ἔφογε

ζητεῖ νὰ εὕρῃ τοὺς γονεῖς σου καὶ θαρρῶ
πῶς διὰ σέ φροντίζει.

ΧΑΡΙΚΛΕΙΑ

Δι' ἐμέ;

ΚΑΣΤΟΡΙΑΔΗΣ

Ναί, ναί.

(λαμβάνων αὐτὴν κατὰ μέρος.)

καὶ ἐπειδὴ δὲν θέλω πάλιν νᾶχωμεν
παρεννοήσεις, λέγε μου, Χαρίκλεια . . .
ἀνάδογός σου εἶμαι ὥστε χρωστατεῖς
νὰ μ' εἴπῃς ὅλην τὴν ἀλήθειαν.

ΧΑΡΙΚΛΕΙΑ

Ποτὲ

ἐγὼ δὲν λέγω ψεύματα . . . τὸ ἔξυρετε·

ΚΑΣΤΟΡΙΑΔΗΣ

Λοιπὸν εἶπέ μου, κόρη μ', ἐξακολουθεῖς
ἀκόμη νᾶχῃς . . . ἔτσι . . . ἀντιπάθειαν
κατὰ τοῦ Ἀριστείδη;

ΧΑΡΙΚΛΕΙΑ (χαμαὶ νεύουσα.)

Εἶνε βέβαιον

πῶς τὸ πρῶτὸ καθόλου δὲν με ἤρεσε . . .

ΚΑΣΤΟΡΙΑΔΗΣ

Μὰ τώρα εἶνε μεσημέρι . . .

ΧΑΡΙΚΛΕΙΑ

Νὰ σὰς ἴπῳ;

τώρα μισῶ τὸν ἄλλον, ὅστις ἔμαθα
ὅὰ ἔλθῃ τὸ ἐσπέρας . . .

ΚΑΣΤΟΡΙΑΔΗΣ

Καὶ πῶς ἐξηγεῖς;

αὐτὸ τὸ πρᾶγμα; αἶ;

ΧΑΡΙΚΛΕΙΑ

Τὸ ὄνομα γαμβρός

δὲν με ἀρέσει φαίνεται . . .

ΚΑΣΤΟΡΙΑΔΗΣ

Πολὺ καλὰ·

πολὺ καλὰ· ἂν ποῦμε ὅμως πῶς γαμβρός
δὲν εἶν' ὁ Ἀριστείδης πλέον, ἀρὰ γε
τὸν ἀγαπᾷ; ὀλίγον;

(κατὰ τὸν διάλογον τοῦτον ὁ Ἀριστείδης εἰ-
σέρχεται καὶ μένει πρὸς τὸ βᾶθος τῆς σκηνῆς.)

ΧΑΡΙΚΛΕΙΑ

Δὲν ἔμπορῶ νὰ ἴπῳ . . .

τί μ' ἐρωτᾷτε τώρα;

[ΠΑΡΘΕΝΩΝ — ΕΤΟΣ Β΄.]

ΚΑΣΤΟΡΙΑΔΗΣ

Ἐπειδὴ αὐτός;

ὡς μανιώδης σ' ἀγαπᾷ καὶ ὡς τρελλός
σέ θέλει . . .

ΧΑΡΙΚΛΕΙΑ

Εἶν' ἀλήθεια;

ΚΑΣΤΟΡΙΑΔΗΣ

Πῶς ἐκπλήττεσαι;

δὲν με πιστεύεις;

ΧΑΡΙΚΛΕΙΑ (χαίρουσα.)

Ναί.

ΚΑΣΤΟΡΙΑΔΗΣ

Λυπεῖσαι δι' αὐτό;

ΧΑΡΙΚΛΕΙΑ

Ἄπ' ἐναντίας χαίρω . . .

ΑΡΙΣΤΕΙΔΗΣ

(τρέχων πρὸς τὸν Καστοριδῆν.)

Ἄ! τί ἤκουσα;

Θεέ μου· νὰ πιστεύσω;

ΧΑΡΙΚΛΕΙΑ

Ἄχ! ἐτρόμαξα . . .

Κύριε Ἀριστείδη, πῶς; ἐμένατε . . .

ΑΡΙΣΤΕΙΔΗΣ

Καθησυχαστε· ἔρχομαι, ὄλος χαρὰ!
ἐκ μέρους τῆς μητρός σας . . . μ' ἐσυγχώρησε
καὶ ὡς γαμβρόν της, φίλη μου, με δέχεται.
(Εἰσέρχεται ὁ Χρηστούλης.)

ΧΡΗΣΤΟΥΛΗΣ (ψυχρῶς.)

Ἦ σύζυγός μου εἶχε ἄδικον . . . μὰ
εἶπε τώρα τὰ τρέχοντα καὶ τὴν ἐπέ-
πληξα, διότι ἐνδίδει τόσον εὐκολα . . .
Διότι εἶν' ἀδύνατον, Κύριε, ἀδύνατον
νὰ συζευχθῆτε πλέον με τὴν κόρην μου.

ΧΑΡΙΚΛΕΙΑ

Ἦ Θεέ μου!

ΑΡΙΣΤΕΙΔΗΣ

Ναί, Κύριε Χρηστούλη, γνωρίζω ὅτι
ὑπεσχέθητε εἰς ἄλλον τὴν χεῖρά της
καὶ εἶνε οὗτος ἀνὴρ ἔχων πολλὴν ἰσχύον
καὶ δύναται νὰ σὰς βλάβῃ ἂν δυσаре-
στηθῇ . . . Ἀλλὰ, ἂν ἐγὼ νυμφευθῶ τὴν
Χαρίκλειαν, ἢ περιουσία μου καθίστα-
ται κοινὴ καὶ ἀδιάφορον ἂν εὐνοεῖσθε ἢ
ἂν δὲν εὐνοεῖσθε ἀπὸ τὸν μὲν κ' ἀπὸ
τὸν δέ . . .

ΧΑΡΙΚΛΕΙΑ (πρὸς τὸν Καστοριδῆν.)

Ἄ! τώρα, τώρα πλέον, τὸν ἀγαπῶ,
ἀνάδοχέ μου (πρὸς τὸν πατέρα της.) πατέρα
μου! τί λέγεται εἰς αὐτά;

ΧΡΗΣΤΟΥΛΗΣ

Κόρη μου, λυποῦμαι πολὺ· ἀλλ' ἀφοῦ
ἔδωκα τὸν λόγον μου, δὲν εἰμπορῶ νὰ
τὸν ἀθετήσω.

ΑΡΙΣΤΕΙΔΗΣ

Πῶς; ὁ λόγος σας...

ΧΡΗΣΤΟΥΛΗΣ

Εἶνε ἱερός· καὶ δι' ὅλον τὸν κόσμον
δὲν τὸν ἀθετῶ.

ΑΡΙΣΤΕΙΔΗΣ

Ἀγαπητέ μου Καστοριδῆ, φίλε μου,
μίλησε καὶ σύ. ἐγὼ πλέον ἔχασα ὅλας
μου τὰς δυνάμεις.

ΧΑΡΙΚΛΕΙΑ

Ναί, ἀνάδοχέ μου, μιλήστε, παρα-
καλῶ· δὲν μ' ἔχετε ὡσὰν κόρη σας,
δὲν μ' ἀγαπάτε;

ΚΑΣΤΟΡΙΔΗΣ

Εἶν' ἀληθές. διάβουλε! Θὰ ἐξαφθῶ
κ' ἐγώ.

ΧΡΗΣΤΟΥΛΗΣ

Πολὺ κακὰ θὰ κάμης· μ' ἔδοκίμασες
πολλάκις καὶ ζεύρεις ὅτι εἶμαι τίμιος
εἰς τὰς ὑποσχέσεις μου... Χαρίκλεια
μου, πῆγαινε μέσα... ἄφησέ μας.

(Ἡ Χαρίκλεια καὶ ὁ Καστοριδῆς ἀποσύρονται
εἰς τὸ βᾶθος πρὸς τὰ δεξιὰ.)

(Πρὸς τὸν Ἀριστείδην.) Σεῖς δὲ, Κύριε,
ὑστερ' ἀπ' αὐτὰ ποῦ ἔγιαν, εἶν' ἀδύ-
νατον νὰ μᾶς βλέπετε συχνὰ χωρὶς νὰ
μᾶς ταράττετε... Σᾶς παρακαλῶ λοι-
πὸν θερμῶς, ἕως ὅτου ὑπανδρευθῆ ἢ
Χαρίκλεια νὰ διακεψετε τὰς ἐπισκέ-
ψεις σας...

ΑΡΙΣΤΕΙΔΗΣ (μετὰ παραπόνου.)

Μὰ, Κύριε, μὰ κύριε, μὲ ἀπελπίζετε.

ΧΡΗΣΤΟΥΛΗΣ

Χωρὶς νὰ τὸ θέλω, φίλε μου· μ' ἐν-

νοεῖτε... ἀρκεῖ ὅτι μ' ἐγνωρίσατε καλὰ
... (σιγότερα.) Ἔλα δὰ, φίλε μου δείξον
κομμάτι γενναῖος (δεικνύων τὴν Χαρίκλειαν
δακρῶσαν.) δὲν βλέπεις; κλαίει ἡ Χα-
ρίκλεια... εἶνε κορίτσι αὐτὴ... μὰ σὺ,
ὡς νέος ἔχε ὀλίγον θάρρος... θὰ περάσῃ.

ΚΑΣΤΟΡΙΔΗΣ (ὠργισμένος.)

Πταίεις σὺ, Χρηστούλη, ναί· πταίεις
σὺ, τὸ λέγω καὶ τὸ ἀποδεικνύω...

ΧΡΗΣΤΟΥΛΗΣ

Ἐσὺ Καστοριδῆ μου, ἀντὶ νὰ ἐξά-
πτεσαι, μείν' ἐδῶ μ' αὐτὸν (δεικνύων τὸν
Ἀριστείδην.) καὶ παρηγόρησέ τον ὀλίγον,
διότι... θὰ μὲ κάμουν σήμερα νὰ τρελ-
λαθῶ αὐτὰ τὰ παιδιὰ!

ΑΡΙΣΤΕΙΔΗΣ

Ἦ! πόσον εἶμαι δυστυχής!

ΧΡΗΣΤΟΥΛΗΣ

(πηγαίνων πρὸς τὴν Χαρίκλειαν.)

Ἔλα, κόρη μου, ἔλα πᾶμε.

ΧΑΡΙΚΛΕΙΑ

(ἔξερχόμενη μετὰ τοῦ πατρὸς της ἔνθακρος.)

Χαίρετε, Κύριε Ἀριστείδη, χαίρετε...

ΣΚΗΝΗ Κ'.

ΑΡΙΣΤΕΙΔΗΣ καὶ ΚΑΣΤΟΡΙΔΗΣ

ΑΡΙΣΤΕΙΔΗΣ (βηματικῶν τεταραγμένος.)

Δὲν δύναμαι ἀκόμη νὰ συνέλθω! Ἄ!
τίς ἐφαντάσθη παρομοίαν βάρβαρον
σκληρότητα πατρός! Ἦ! εἶν' ἀμείλι-
κτος, ὡς βράχος ἀκαμπτος, ὡς δρυς,
ἀνηλεὴς ὡς κύμα θαλάσσης ἄγριον κατὰ
τοῦ ναυαγοῦ... Ἦ! φρικῶδες δρᾶμα!
ἀδιάλυτος περιπλοκὴ σφοδρῶν παθῶν...
(ἴσταται σκεπτόμενος.) Ἄλλ' εἰτετίμιος!...
δὲν δύναμαι νὰ τὸ ἀρνηθῶ! καὶ σήμε-
ρον τὸ πρῶτ' τὸν ἐξέλαβον, ὡς ἄνθρω-
πον μετρίον πνεύματος... Εἶνε τίμιος!

ΚΑΣΤΟΡΙΔΗΣ

Σὲ τὸ προεῖπα, εἶν' ἐπίμονος, προκει-
μένου περὶ τῆς τιμῆς του...

ΑΡΙΣΤΕΙΔΗΣ (ἐν ἐξάψει.)

Αἶ! τί τὴν θέλω τὴν τιμὴν, ὅταν αὐτὴ ἀτίμως ἐξαπατᾷ τὰς εὐγενεστέρας ἐλπίδας μας; τί χρησιμεύει ἡ δικαιοσύνη, ὅταν ἦρε καὶ τῆς ἀδικίας ἀγριοτέρα; Ὅταν μὲ δέσουν τοὺς πόδας βεβαίως δὲν κινδυνεύω νὰ πέσω. Τοιαύτας προνοίας ἐγὼ τὰς ἀποκαλῶ τυραννίαν... Αἶ; εἶν' ἐπίμονος, αἶ; καλὰ λοιπὸν θὰ ἐπιμείνω κ' ἐγώ.. καὶ βλέπομεν ποίος θὰ νικήσῃ.

ΚΑΣΤΟΡΙΑΔΗΣ

Καὶ τί ἔμπορεῖς νὰ κάμῃς; ἃ ἀδελφέ μου;

ΑΡΙΣΤΕΙΔΗΣ (παράφορος.)

Τί εἰμπορῶ, τί εἰμπορῶ; Δὲν εἰξεύρω.. ἀλλ' εἶνε ἀδύνατον νὰ ζήσω ἄνευ τῆς Χαρικλείας.. Θὰ εὕρω αὐτὸν τὸν Χηρόπουλον, θὰ τὸν προκαλέσω... θὰ τὸν διατρυπήσω μὲ ἓνα ξίφος φαρμακευμένο...

ΚΑΣΤΟΡΙΑΔΗΣ

Παραφέρεσαι συλλογίσου καλλίτερα. μὴ γίνεσαι παιδί...

ΑΡΙΣΤΕΙΔΗΣ

Ἄδιάφορον! δὲν ὑπάρχει ἄλλο μέσον... Θὰ τοῦ γράψω ἀμέσως τώρα... θὰ τὸν ὑβρίσω δασκαλικώτατα, ποιητικώτατα (κάθεται εἰς τὴν τράπεζαν πρὸς τὰριστερά.)

ΚΑΣΤΟΡΙΑΔΗΣ

(ἐξαπτόμενος καὶ αὐτός.)

Μὰ αὐτὸ δὲν γίνεται! νομίζετε πῶς θὰ τὸ ἀνεχθῶ νὰ σκοτωθοῦν οἱ φίλοι μου.. Ἄχ! θαρῶν καὶ βλέπω αἵματα ἀπὸ τώρα... πληγαῖς... φονικὸ... Χριστιανοί μου!.. δὲν εἶν' ἐδῶ κἀνεὶς νὰ τοὺς σώσῃ;.. Ἄχ! κρᾶγγ, κρούγγ τὰ σπαθιά, τὰ πιστόλια... Βοήθεια! (φαίνεται ὁ Θανάσης εἰσερχόμενος ὠχρὸς καὶ καταβεβλημένος.) Νὰ ὁ Θανάσης! τί διάβολο! κί'αὐτὸς κίτρινος! ἐχτίκλασαν ὅλοι ἐδῶ μέσα;

ΣΚΗΝΗ ΚΑ'.

Οἱ ἀνωτέρω. — ΘΑΝΑΣΗΣ (ὠχρὸς καὶ καταβεβλημένος.)

ΘΑΝΑΣΗΣ

Νά· τί μᾶς κάνουνε τὰ πάθη!

ΚΑΣΤΟΡΙΑΔΗΣ

Τί σημαίνουν αὐτά;..

ΘΑΝΑΣΗΣ

Σημαίνει ἡ κακὴ μου καμπάνα ὅτι εἶμαι ἄθλιος, γιὰ νὰ μὲ διώξουνε! ἂν δὲν μεσιτέψετε, ἀφέντη μου, νὰ συγχωρηθῶ.. γιὰτί ἐσεῖς φταίτε..

ΚΑΣΤΟΡΙΑΔΗΣ

Ἐγὼ πταίω;

ΘΑΝΑΣΗΣ

Ναί, Κύριε· ἐσεῖς· γνωρίζετ' εἶχ' ἀποφασίσει, τὴν ἡμέραν ποῦ θ' ἀποφασιστῆ ὁ γάμος τῆς Κυρίας μου, καθὼς ἀποφασίστηκε, ἐγὼ ἀποφασισμένος νὰ μεθύσω... γιὰτί εἶνε πρώτη φορά ποῦ τ' ἀπεφάσισα ἔς τὴν ζωὴν μου, καὶ ἂν ἔξαναποφασίσω νὰ τὸ κάμω...

(κατὰ τὸν διάλογον τοῦτον ὁ Ἀριστείδης γράφει καὶ σχίζει καὶ πάλιν γράφει ἐν ἐξάψει ἐπιστολὰς.)

ΚΑΣΤΟΡΙΑΔΗΣ

Λέγω λοιπὸν, τελειῶνε, τί τρέχει; μέθυσες;

ΘΑΝΑΣΗΣ

Ὅχι· μὰ κοιμηθήκαμε ἀπὸ κρασί κ' ἐγὼ κί' ὁ ἀμαξῆς.. μὰ ὄχι καὶ τᾶλογα.. καὶ ὅταν ἔξυπνησα εἶπα ἔς ἐμένανε: «Θανάση, εἶχες ἓνα γράμμα ἔς τὰ χέρια σου, τί τῶκαμες αὐτὸ τὸ γράμμα;

ΑΡΙΣΤΕΙΔΗΣ (ἐγειρόμενος καὶ ἀκούων.)

Ἄχ! Θεέ μου!

ΘΑΝΑΣΗΣ

«Εἶχες γράμμα γιὰ τὸν βουλευτὴν Χηρόπουλο, ποῦ τὸν ἔβριζε ἡ Ἀλήθεια· τί τῶκαμες;

ΚΑΣΤΟΡΙΑΔΗΣ

Μήπως τῶχασες;

ΘΑΝΑΣΗΣ

"Οχι, ἀφέντη.

ΚΑΣΤΟΡΙΑΗΣ

Δὲν τὸ 'πήγες ;

ΘΑΝΑΣΗΣ

Τὸ ἡῦρα ζητῶνάς το σχισμένο καὶ
λασπωμένο... (γονυπετῶν καὶ ἐξάγων ἐκ
τοῦ κόλπου τοῦ τὴν ἐπιστολήν.) *Νά το ἀφέν-*
τη· συγχωρᾶτέ με ..

ΑΡΙΣΤΕΙΔΗΣ (ἐναγκαλιζόμενος αὐτόν.)

"Ω! εἶσαι ὁ σωτὴρ μας! φίλε μου,
ἀγαπητέ μου Θανάση· σοῦ χρεωστῶ τὴν
ζωήν.

ΘΑΝΑΣΗΣ

"Ἐπεδῆτις καὶ 'μέθυσα ;

ΑΡΙΣΤΕΙΔΗΣ

Νά, πάρε, πάρε χρήματα, πάρε κι'
ἄλλα· πήγαινε, πιέ, μέθυσε ...

ΘΑΝΑΣΗΣ

"Α! ὄχι, ὄχι, Κύριε· δὲν 'ξαναμε-
θῶ πιά.

ΑΡΙΣΤΕΙΔΗΣ (φωνάζων)

Κύριε Χρηστούλη, πενθερέ μου· πεν-
θερά μου, Χαρίκλεια, ἐλάτε ὅλοι, ἐλάτε.

ΣΚΗΝΗ ΚΒ'.

Οἱ ἀνωτέρω, ΧΡΗΣΤΟΥΛΗΣ εἰσερχόμενος ἐν-
τρομος ἐκ δεξιῶν, ΜΑΡΙΩΡΗ ἐκ τοῦ βάθους,
ΧΑΡΙΚΛΕΙΑ, ἀρσιτερόθεν.

ΧΡΗΣΤΟΥΛΗΣ (πρὸς τὸν Καστορίδην)

Τί τρέχει ; ἐτρελάθη ἀπὸ τὴν λύ-
πην του ;

ΑΡΙΣΤΕΙΔΗΣ

"Ω! ἂν εἰξεύρατε! Χαρίκλεια, θέ-
λεις νὰ γίνης σύζυγός μου ; ..

ΧΑΡΙΚΛΕΙΑ (ὑπόδακρυς)

"Ο πατέρας μου ...

ΑΡΙΣΤΕΙΔΗΣ (πρὸς τὸν Χρηστούλην)

Δὲν ὑπάρχει πλέον ἐμπόδιον ...

ΧΡΗΣΤΟΥΛΗΣ

(συγχρόνως ἐν ἀπελπισίᾳ.)

"Ἐτρελάθη.

ΑΡΙΣΤΕΙΔΗΣ

"Ἐχομεν τὴν ἐπιστολήν τοῦ Χηνο-
πούλου ...

ΧΡΗΣΤΟΥΛΗΣ

Τί ; ἀπήτησε ;

ΑΡΙΣΤΕΙΔΗΣ

"Οχι· δὲν ἔλαβε τὸ γράμμα σας ...

ΚΑΣΤΟΡΙΑΗΣ (δεικνύων αὐτήν)

Δὲν τὸ 'πήγε ὁ Θανάσης ...

ΘΑΝΑΣΗΣ

(σύρων αὐτόν ἐκ τοῦ ἐνδύματος.)

Μὴν τὸ λέτε 'ς τὸν ἀφέντη μου ! Γιὰ
ὄνομα τοῦ Θεοῦ !

ΜΑΡΙΩΡΗ

Πῶς ; ἀλήθεια ; ὁ καλὸς μας ὁ Θα-
νάσης.

ΧΑΡΙΚΛΕΙΑ

Θανάση μου, δὲν θὰ 'ξεχάσω !

ΘΑΝΑΣΗΣ

Κ' ἐγὼ ἔλεγα πῶς θὰ τὴν πάθω ...
(πρὸς τὴν Χαρίκλειαν.) "Ἄν εἴξερα, θάπινα
περισσότερο· μὰ δὲν χωροῦσε πιά.

ΚΑΣΤΟΡΙΑΗΣ (σχίζων τὴν ἐπιστολήν)

Δοιπὸν αὐτὴν τὴν σχίζω.. γράφουμε
μιὰν ἄλλην εὐγενική ...

ΧΑΡΙΚΛΕΙΑ

Καὶ θ' ἀρνηθοῦμε ...

ΜΑΡΙΩΡΗ

Καὶ θὰ τοῦ 'πούμε πῶς ἡ κόρη μας
Χαρίκλεια ...

ΚΑΣΤΟΡΙΑΗΣ

"Ἐπανδρεύεται μὲ τὸν Κύριον ...

ΧΡΗΣΤΟΥΛΗΣ

"Ἀριστείδην, "Ἀριστείδην !

ΧΑΡΙΚΛΕΙΑ καὶ ΑΡΙΣΤΕΙΔΗΣ (συγχρόνως.)

"Οχι ὁμως ἄνευ κόπου !

ΑΠΟΚΟΛΟΚΥΝΘΩΣΙΣ

Ἡ ἀγγλικὴ λέξις *humour* δὲν ἔχει ἀντίστοιχον εἰς τὰς ἄλλας εὐρωπαϊκὰς γλώσσας καὶ οὐδὲ εἶναι ἀκριβῶς ὠρισμένη ἢ αἰσθητικὴ αὐτῆς ἔννοια. Δηλοῦσα φορὰν πνεύματος ὅλως ἰδιάζοντος καὶ ἀναπτυσθέντος συνήθως κατὰ τοὺς νεωτέρους χρόνους θεωρεῖται ἐν γένει ὡς εἶδος τοῦ κωμικοῦ μὴ ἀπαντῶμενον ἐν τῇ ἀρχαιότητι. Τὰ αἰσθητικὰ ἔργα ἐν οἷς διαπρέπει τὸ *humour* ἔχουσι τοῦτο τὸ διακριτικόν, ὅτι ἐνοῦται ἢ πικρία μετὰ τῆς εὐθυμίας, ἢ μελαγχολία μετὰ τοῦ γέλωτος· ὅτι ἐξυμνοῦσι τὸν κῶνωπα καὶ τὴν μωρίαν ἴσα πρὸς τὸν λέοντα καὶ τὴν εὐφυΐαν· ὅτι ἢ ἐξαίρεσις μετατρέπεται εἰς κανόνα, χωρὶς νὰ μετατρέπηται ὁ κανὼν εἰς ἐξαίρεσιν· ὅτι αἱ ἰδέαι εἶναι ἀντίστροφοὶ τῶν συνήθων καὶ ὅτι ὁ κόσμος κρίνεται δι' αὐτοῦ τοῦ κόσμου καὶ ὁ ἄνθρωπος δι' αὐτοῦ τοῦ ἀνθρώπου καὶ οὐχὶ δι' ἰδανικοῦ τύπου κακίας ἢ ἀρετῆς. Διὰ τοῦτο τὰ τοιαῦτα ἔργα βρίθοντα ἀστείωτην συνήθως, προκαλοῦσιν ὅμως δάκρυα. Οἱ ὑπὸ τοιοῦτου πνεύματος ὀδηγούμενοι συγγραφεῖς σκέπτονται ὅτι, κατὰ γενικὸν κανόνα ὁ ἄνθρωπος εἶναι φίλαντος καὶ ποιηρὸς κατὰ τὸ μᾶλλον, ἢ ἦττον, ἀλλ' ἔχων τὴν συνειδήσιν τῶν κακιῶν τούτων περικαλύπτει αὐτὰς ἐπιμελῶς καὶ ἐνώπιον τοῦ κόσμου περιβαλλόμενος τὸ προσωπεῖον τῆς ὑποκρισίας παρίσταται ὅλως αὐταπάρησις καὶ ἀρετή· ὀλίγοι δὲ, ἐκεῖνοι μόνον ἐν οἷς ἢ κακία τῆς καρδίας δὲν ἀμιλλᾶται πρὸς τὴν κακίαν τοῦ πνεύματος δὲν δύνανται ν' ἀπατήσωσι τὴν κοινωνίαν διὰ τοῦτο οἱ κακοὶ θεωροῦνται εὐάριθμοι. Ἀλλὰ τὸ *humour* λαμβάνει τὴν κακίαν καὶ πληττει δι' αὐτῆς τὸν γενικὸν τοῦ ἀνθρώπου τύπον, δι' ἀδιόρατον πικρίαν καὶ πολλῆς εὐθυμίας· καὶ σκέπτεται λοιπὸν ὅτι πάντες εἶναι μοχθηροὶ, πάντες ἄσπλαχοι, πάντες κακοήθεις, ἀλλὰ κρύπτονται ἐν τῷ σκότει, δολοφονοῦσιν

ἐν νυκτὶ, μὴ ἔχοντες τὴν τόλμην τῆς κακίας αὐτῶν· μεταξὺ δικαστοῦ καὶ ὑποδίκου ὑπάρχει ἢ διαφορὰ μόνον τοῦ γνωστοῦ καὶ τοῦ ἀγνωστοῦ, τῆς ὑποκρισίας καὶ τῆς εἰλικρινείας, τῆς τόλμης καὶ τῆς δειλίας.

Ἐν τῇ ἀρχαιότητι μολόντι σπάνιος δὲν ἦτο ἄγνωστος ὁ τρόπος οὗτος τοῦ σκέπτεσθαι· τότε ἠγαπάτο πολὺ ὁ βίος καὶ μάλιστα ὁ κοινωνικὸς, ἐνῶ ἢ μῆτηρ τοῦ *humour* εἶναι ἢ περιφρόνησις τῆς κοινωνίας· οὐχ ἦττον σκηναὶ τινες τοῦ Ἀριστοφάνους δύνανται νὰ θεωρηθῶσιν ὡς ἀναγόμεναι εἰς τὸ εἶδος τοῦτο τῆς φιλολογίας, εἰς δὲ τὸν Λουκιανὸν ἀπαντῶνται λαμπρὰ οὐμοριστικὰ ἔργα, ἐν οἷς διαπρέπει ἢ ἀ λ η θ ἦ ς ἰ σ τ ο ρ ῖ α. Ἀλλὰ ἄριστον τοιοῦτον προῖδον ἐν τῇ ἀρχαιότητι εἶναι ἢ ἀποκολοκύνθωσις τοῦ Σενέκκα.

Ὁ Κλαύδιος ἀπέθανεν· ὁ Κλαύδιος ἦτο μωρὸς μᾶλλον ἢ κακός· ἀλλ' ἔνεκα τῆς μωρίας αὐτοῦ οἱ περὶ τὸν Κλαύδιον ἔπραξαν πλεῖστα κακουργήματα ἐν ὀνόματί του· ἦτο τραυλὸς καὶ ἐβάδιζεν ὑποσκάζων· τὸ πελώριον αὐτοῦ σῶμα ἐκράτει κεφαλὴν ἀσταθὴ καὶ τρέμουσαν καὶ ἐφαίνετο λίαν γελοῖος. Μετὰ τὸν θάνατον αὐτοῦ, ἀντὶ ἀποθεώσεως ὁ Σενέκκας συνέταξε τὴν ἀποκολοκύνθωσιν.

«Θέλω διηγηθεῖ, εἰς τοὺς ἀνθρώπους τί συνέβη ἐν οὐρανοῖς τὴν 13 ὀκτωβρίου, ἐπὶ τῆς Ἰπατίας τοῦ Ἀσινίου Μαρκέλλου καὶ Ἀκιλίου Ἀβιόλα· καὶ τοῦτο ἀμερολήπτως ἄνευ καταφορᾶς ἢ εὐνοίας. Θὰ μ' ἐρωτήσωσι βεβαίως πῶς τόσον καλῶς ἐπληροφορήθην τὰ γεγονότα; εἰδοποιῶ ὅμως ὅτι ἂν θέλω δὲν θ' ἀπαντήσω. Τίς δύναται νὰ μὲ ἀναγκάσῃ; εὐτυχῶς ἐγενόμην ἐλευθέρως διὰ τοῦ θανάτου τοῦ κομφῦ ἐκεῖνου ἀνθρώπου ὅστις ἐπεκύρωσε τὴν παροιμίαν ὅτι ὁ εὐτυχὴς γεννᾶται ἢ βασιλεὺς ἢ βλάξ.

» Ἀλλὰ καὶ ἂν θελήσω ν' ἀπαντήσω θὰ εἶπω ὅπως πάντες, ὅ,τι μοῦ κατέβη. Ζητοῦσι ποτὲ ἐγγύησιν ἀπὸ τοὺς ἱστορικούς;... Ὡς πρὸς τὴν ὥραν δὲν δύναμαι νὰ τὴν ὀρίσω ἀκριβῶς· κατὰ πᾶσαν πιθανότητα οἱ φιλόσοφοι θὰ συμ-

φωνήσωσιν εὐχερέστερον ἢ τὰ ὠρολόγια.»

Ἐν τούτοις ὑποθέτει ὅτι ἦτον ἑσπέρας, καὶ τοῦτο περιγράφει διὰ στίχων ἐμπαιζόντων τοὺς τὰ μικρὰ διὰ πολλῶν περιγράφοντας. Ὁ Ἑρμῆς, ὃν ἡ μοῖρα τοῦ Κλαυδίου πολὺ διεσκέδαζε βλέπων ὅτι ὁ αὐτοκράτωρ ἀγωνιᾷ μεταξύ ζωῆς καὶ θανάτου παρεκάλεσε τὴν τρίτην τῶν μοιρῶν, τὴν Κλωθῶν, νὰ κόψῃ τὸ νῆμα τῆς ζωῆς τοῦ Κλαυδίου, ὅπως ἀπαλλαγῇ τῶν βασάνων ὁ ἄνθρωπος.

«— Ἀλλὰ ἀπήντησεν ἡ Κλωθῶν, ἐπεθύμουν νὰ ζήσῃ εἰσέτι ἡμέρας τινὰς ὅπως μετασχηματίσῃ εἰς Ῥωμαίους πολλὰς τοὺς ὀλίγους ἀνθρώπους, οἷτινες εἰσέτι δὲν ἐγένοντο, ἀφοῦ ἐχαίρετο βλέπων Ἕλληνας, Γαλάτας, Ἴσπανοὺς, καὶ ἄλλους μὲ τήβεννον. Ἄλλ' ἅς γίνῃ τὸ θέλημά σου πρέπει τῶντι νὰ μείνωσι καὶ τινες μὴ Ῥωμαῖοι ὡς προζύμιον.

Ἡ μοῖρα ἔκοψε τὸ νῆμα τῆς ζωῆς τοῦ Κλαυδίου κατὰ τὴν στιγμήν ταύτην ὁ Κλαύδιος ἠκροᾶτο κωμωδῶν ἐξέπεμψε στεναγμὸν ἐκ τοῦ ὀργάνου δι' οὗ ἐλάλει εὐχερέστερον καὶ ἀπέθανεν ἐκφωνήσας ὡς τελευταίας λέξεις. Φεῦ! ἐλερώθην! Δὲν γνωρίζω, λέγει ὁ Σενέκκας, ἂν ἐκέκτητο εἰς τοσοῦτον βαθμὸν τὸ γνῶθι σαυτόν· ἀλλὰ τοὺς ἄλλους οὕτω μετεχειρίζετο.

Ὁ Κλαύδιος ἀποθανὼν ἐβάδισε πρὸς τὸν Ὀλυμπον καὶ ἔκρουσε τὴν θύραν τῶν ἀθανάτων δωματίων. Ὁ θυρωρὸς ἀνῆγγειλεν εἰς τὸν Δία ἄγνωστον τινα ὑψηλοῦ ἀναστήματος, λευκὸν ὡς αἶγα, τρέμοντα τὴν κεφαλὴν καὶ σύροντα τὸν δεξιὸν πόδα μὲ ὕφος λίαν παράδοξον. Ἐρωτηθεὶς πόθεν ἦτο, ἀπήντησε μεταξύ τῶν ὀδόντων του κᾶτι ἀκατάληπτον, μὴ ἀνήκον οὐδ' εἰς τὴν Ἑλληνικὴν οὐδ' εἰς τὴν Λατινικὴν, οὐδ' εἰς ἄλλην τιὰ τῶν γνωστῶν γλωσσῶν. Τότε ὁ Ζεὺς ἐπεκαλέσατο τὴν Ἡρακλέα ὅστις διατρέξας πᾶσαν τὴν γῆν ἐγνωρίζε πάντα τοὺς λαοὺς, καὶ εἰς αὐτὸν ἀνέθετο νὰ ἐξετάσῃ τίνος τόπου ἄνθρωπος ἦτο. Ὁ Ἡρακλῆς, καίτοι συνειθίσας νὰ βλέπῃ τέρατα, ἐρρέγησεν ὁμως πλησιάζας τὸν

Κλαύδιον· ἐκπλαγεὶς ἐκ τοῦ ἀσυνήθους βαδίσματος, ἐκ τοῦ ὑποκόφου σκληροῦ βελάσματος τοῦ ὀμοιάζοντος μᾶλλον μηχανθμὸν θαλασσίον τέρατος, ἡ φωνὴν ζώου χερσαίου. — Ἄ! εἶπε, ἰδοὺ τὸ δέκατον τρίτον ἄθλον μου.» Ἀλλὰ παρατηρῶν προσεκτικώτερον ἐνόμισεν αὐτὸν διέκρινε χαρακτηριστικὰ ἀνθρώπινῳ. Τὸν ἐσταμάτησε λοιπὸν καὶ εἶπε πρὸς αὐτὸν ἑλλημιστί.

Τίς πόθεν εἶ; ἀνδρῶν; πόθι τοι πόλις; ἠδὲ τοκῆες;

Ὁ Κλαύδιος βλέπων ὅτι ἔχει ἐνώπιον αὐτοῦ φιλόλογους ἀνδρας ἤλπισεν ὅτι θὰ συγγράψῃ τις αὐτῶν τὴν ἱστορίαν του. Ἀναγγέλλει λοιπὸν ἑαυτὸν ὡς Καίσαρα διὰ τοῦ ἐπομένου ὀμηρικοῦ στίχου.

Ἰλιόθεν με φέρων ἄνεμος Κικόνεσσι πέλασσεν.

Ἄλλ' ὁ ἐπόμενος στίχος, ἐπίσης ὀμηρικὸς ἦτο καταλληλότερος.

Ἐνθα δ' ἐγὼ πόλιν ἔπραθον ὦλεσα δ' αὐτούς.

Αἴφνης εἰσέρχεται ὁ Πυρετὸς ὅστις κατέλιπε τοὺς ἐν Ῥώμῃ συναδέλφους αὐτοῦ θεοὺς καὶ ἠκολούθησε τὸν Κλαύδιον.

— Μάθετε, ἐκραύγασεν, ὅτι αἰωνίως ψεύδεται αὐτός· τὸ γνωρίζω κάλλιστα διότι συγκατόψκησα πολλὰ ἔτη μετ' αὐτοῦ· εἶναι χωρικός τοῦ Δουγδούνου ἐγεννήθη εἰς Γαλατίαν· σᾶς λέγω δὲν εἶναι Ῥωμαῖος καὶ γνωρίζεις κάλλιστα σὺ, Ἡράκλεις, ὅτι πολὺ ἀπέχει ὁ Ῥοδανὸς τοῦ Ξάνθου.

Τότε ὁ Κλαύδιος παροργισθεὶς ἤρχισε νὰ γρυλλίξῃ ὅσον ἡδύνατο ἰσχυρότερον. Διὰ σχημάτων δεικνύων τὸν Πυρετὸν ἔνευε ν' ἀποκεφαλίσωσιν αὐτὸν τὴν χειρονομίαν ταύτην ἐγνωρίζε κάλλιστα διότι ἦτο ἡ συνήθης αὐτοῦ. Ἀλλὰ τίς τὸν ἤκουεν;

— ὦ, φίλε, εἶπεν ὁ Ἡρακλῆς μὴ μᾶς κάμῃς τὸν ἀνόητον. Εἶπέ ἀμέσως τὴν ἀλήθειαν ἡ σοῦ τὴν ἀποσπῶ.

Καὶ μετὰ μεγάλης τραγικῆς πομπῆς ἤρξατο ἐπανερωτῶν αὐτὸν ἐμμέτρως περὶ τῆς πατρίδος του. Ἀλλὰ καίτοι μετὰ προσπεποιημένου θάρρους ὀμιλῶν ὁ Ἡρακλῆς, ἐφοβεῖτο τὸ θηρίον. Ὁ Κλαύ-

διος ἐν τούτοις βλέπων ὅτι δὲν ἀπετεί-
νεται πρὸς Ῥωμαίους ἐν Ῥώμῃ, ἐπεισθη
ὅτι ὁ ἀλέκτωρ εἶναι κύριος μόνον ἐν τῷ
ὄρνιθῶνι αὐτοῦ καὶ ἤρχισεν ἐπιεικῶς
ὠρῶμενος. Ἄν ἡδύνατο ἐέ τις νὰ μαν-
τεύση τί ἔλεγεν ἤθελεν ἀκούσῃ τὰ ἐξῆς.

— Ἥλληριζα, ἰσχυρότατε θεῶν Ἡρά-
κλει, ὅτι σὺ ἤθελες μὲ βοηθήσει πρὸ
παντός· ἔλησμήνησες λοιπὸν ὅτι ἐνώ-
πιον τοῦ ναοῦ σου προήδρευον τοῦ δικα-
στηρίου κατὰ τοὺς μῆνας Ἰουλίου καὶ
Αὔγουστον; Καὶ ὅτι ἡμέραν καὶ νύκτα
ἠκροώμην τῶν δικηγόρων; Ἐκαθάρισες
τὴν κόπρον τοῦ Αὔγειου, ἔστω· ἀλλὰ κα-
τεβρόχθησα μυριάκις περισσοτέρας ἀ-
καθαρσίας ἀκροώμενος τῶν δικανικῶν
φωνασιῶν.

Διηγεῖται λοιπὸν τίς εἶναι καὶ ζητεῖ
τὴν ἀποθέωσιν. Ἄλλ' ὁ Ζεὺς ὀργίζεται.

— Καὶ τί εἶδους θεὸς θὰ γίνῃ αὐτός;
Μήπως Ἐπικούρειος θεὸς διότι περὶ
οὐδενὸς φροντίζει καὶ οὐδεὶς φροντίζει
περὶ αὐτοῦ; Ἡ μᾶλλον Στωϊκὸς θεὸς,
διότι ὁ θεὸς οὗτος, κατὰ Οὐάρωνα οὔτε
σκέπτεται οὔτε γεννᾷ; Τώρα βλέπω ὅτι
εἶναι κατὰλληλος ὡς Στωϊκὸς θεὸς.
Οὐδὲ καρδίαν οὐδὲ κεφαλὴν ἔχει. Ἄλλ'
ἀς ζητήσῃ τὴν χάριν ταύτην ἀπὸ τὸν
Κρόνον οὐτινος τὴν ἑορτὴν παρέτεινεν
ἐπὶ ἔτος· ἐγὼ ὁ καταδικασθεὶς ὑπ' αὐτοῦ
δὲν θὰ τὸ ἀνεχθῶ· ἀς ἄρκεσθῇ εἰς τὸν
ἐν Βρεττανίᾳ ναὸν ὃν ἤγειραν αὐτῷ οἱ
βάρβαροι ψάλλοντες μωροῦ εὐϊλάτου
τυχεῖν.

Ἐπὶ τέλους γενομένου θορύβου ὁ
Ζεὺς ἐπέβαλε σιωπὴν καὶ διέταξε νὰ
γίνῃ τακτικὴ ψηφοφορία· ἐνῷ δ' ἕκα-
στος ὑπεστήριζε τὴν ὑπὲρ ἢ κατὰ γνώ-
μην του ὁ Ἡρακλῆς παρέπειθε νὰ κηρυ-
ξωσιν αὐτὸν θεὸν ὑποσχόμενος ὅτι καὶ
αὐτὸς θὰ διαθέσῃ τὴν ψῆφον αὐτοῦ ἐν
ἄλλῃ περιπτώσει ὑπὲρ τῶν συναδέλφων
αὐτοῦ· χεῖρ χεῖρα νίπτει. Ἐνῷ δὲ αἱ
γνώμαι ἦσαν διηρημέναι, ἐγείρεται ὁ
Αὔγουστος, ὅστις ἀφότου ἐγένετο θεὸς
διῆγε βίον ἀπράγμονα, οὐδέποτε λαβὼν
τὸν λόγον, διὰ μακρῶν πρὸς τοὺς πα-
τέρας Συγκλητικοὺς ἀγορεύσας, πεί-
θει αὐτοὺς ἐκθέτων τὰ ἐγκλήματα τοῦ

Κλαυδίου, ν' ἀποπέμψωσιν αὐτὸν ἐκ
τοῦ οὐρανοῦ.

Τοῦτο καὶ ἀπεφασίσθη· ἀμέσως ὁ
Ἐρμῆς σφίγγων τὸν λαιμὸν αὐτοῦ τὸν
σύρει πρὸς τὴν κατοικίαν ἐξ ἧς οὐδεὶς
ἐπανῆλθε. Διερχόμενοι διὰ τῆς ἱερᾶς
ὁδοῦ ἀπήντησαν τὴν κηδεῖαν τοῦ Κλαυ-
δίου· ἡ Ῥώμη διὰ τοῦ θανάτου αὐτοῦ
εἶχεν ἀναλάβει ζωὴν θραύσασα πρὸς
καιρὸν τὰ δεσμά της· πάντες ἐπευφή-
μουν ἐπὶ τῷ θανάτῳ τοῦ Καίσαρος, καὶ
μόνον ὄργανά τινα αὐτοῦ ἐθλίβοντο κρύ-
πτοντα εἰς τὸ βάθος τῆς καρδίας αὐ-
τῶν τὴν θλίψιν. Ὁ Κλαύδιος βλέ-
πων τὴν κηδεῖαν αὐτοῦ ἐνόησεν ἐπὶ τέ-
λους ὅτι ἀπέθανεν· ἤκουε δὲ κομπάζων
τὸ κατὰ τύπους ψαλλόμενον ἐπικήδειον
ἄσμα, δι' οὗ εἰρωνικῶς ἐψάλλοντο αἱ
ἄρεται αὐτοῦ. Ἄλλ' ὁ Ἐρμῆς συλλαβὼν
αὐτὸν ἀπὸ τοῦ λαιμοῦ τὸν ἔσυρε διὰ
τοῦ πεδίου τοῦ Ἄρεως πρὸς τὸν Ἄδην·
τὸ ἔδαφος ἦν ὀλισθηρὸν καὶ ὁ Κλαύδιος
καίτοι χωλὸς ἔφθασε ταχέως εἰς τὰς
πύλας τοῦ Ἄδου, ὅπου ἐρρίγησεν ἰδὼν
τὸν Κέρβερον. Ἐν τούτοις εἰσήλθον καὶ
ἀμέσως περιστοίχησαν αὐτὸν πάντες
οἱ παρ' αὐτοῦ φουευθέντες. Τὸ πλήθος
τοῦτο ἰδὼν ὁ Κλαύδιος, — ἰδοὺ ἐγὼ ἀνα-
κράζει ἐν μέσῳ φίλων.

— Φίλων; ἔκραξεν ὁ Πομπηῖος, δή-
μιε, σὺ μᾶς ἀπέστειλες ἐδῶ. Ἐλθέ, ἐλ-
θέ ἐνώπιον τοῦ δικαστοῦ.

Καὶ ἔσυραν αὐτὸν ἐνώπιον τοῦ Αἰα-
κοῦ ὅστις κατ' ἐκελεῖνην τὴν στιγμὴν ἐμε-
λέτα τὸν Κορνήλιον νόμον περὶ φόνων.
Ὁ Πομπηῖος εἰσήγαγε τὴν κατηγορίαν
περὶ φόνων τριακοσίων συγκλητικῶν,
τριακοσίων ἱππέων, διακοσίων εἰκοσιν
ἐνὸς πολιτῶν Ῥωμαίων καὶ ἄλλων ὅσα
ψάμαθός τε, κόνις τε. Ὁ Κλαύδιος τε-
ταραγμένος ἐξήτει συνήγορον· ἀλλὰ μα-
ταιῶς· μετὰ πολλῆν ὄραν ἠγέρθη ὁ
Πετρώνας ὑπὲρ αὐτοῦ, ἀλλὰ κατεπνίγη
ἢ φωνὴ του ὑπὸ τοῦ Πομπηῖου. Ὁ Αἰα-
κὸς ἀφοῦ ἤκουσε μόνην τὴν κατηγορίαν
ἀπήγγειλε τὴν ἀπόφασιν.

Εἶπε πάθοι τὰ κ' ἔρεξε, δίκη κ' ἰθεῖα γένοιτο.

Πάντες ἐξεπλάγησαν διὰ τὸ εἶδος

τούτο τὸ πρωτοφανές τῆς διαδικασίας, ὅπερ μᾶλλον σκληρὸν ἢ πρωτοφανές ὑπέλαβεν ὁ Κλαύδιος.

Ἐν τούτοις ἐσκέφθησαν περὶ τῆς ποιηῆς. Ἐπροτάθη ν' ἀνακουφίσωσι τὸν Τάνταλιν, τὸν Ἰξίωνα ἢ τὸν Σίσυφον καὶ ν' ἀναθέσωσι τὸ ἔργον εἰς τὸν Κλαύδιον. Ἄλλ' εἶπεν ὅτι ἡ ἀρχὴ αὕτη ἡδύνατο νὰ ἐμπνεύσῃ καὶ εἰς τὸν Κλαύδιον τὴν ἐλπίδα ὅτι καὶ αὐτὸς ἡδύνατο ἐπὶ τέλους ν' ἀνακουφισθῇ· ἀπεφασίσθη νὰ εὐρωσι ποιιῆν ἥτις ὑποχρεοῦσα αὐτὸν εἰς ἀδιάκοπον ἐργασίαν, νὰ διεγείρῃ τὴν πλεονεξίαν αὐτοῦ διὰ ματαίων ἐλπίδων. Ὁ Αἰακὸς τὸν κατεδίκασε νὰ παίξῃ κύβους μὲ κερατίνην τρυπημένην· ἀμέσως ὁ Κλαύδιος ἤρχισε νὰ παίξῃ καὶ ἐχύνοντο οἱ κύβοι καὶ ἔσπευδε χωλαίνων νὰ συνάξῃ αὐτούς. Ἄλλ' ἐν τῷ μεταξὺ ἐφάνη ὁ Καλιγόλας καὶ ἅμα εἶδε τὸν Κλαύδιον ἀπήτησεν αὐτὸν ὡς δούλον του. Προσῆγαγε μάρτυρας ὅτι ἐμαστίγωσεν, ἐκολάφισε καὶ πολυειδῶς ἐτιμώρησεν αὐτὸν ἄλλοτε ὡς δούλον. Πάραυτα ὁ Αἰακὸς τὸν ἐπεδίκασεν εἰς αὐτόν· ὁ δὲ Καλιγόλας ἐδώρησεν αὐτὸν εἰς τὸν ἀπελεύθερόν του Μένανδρον.

Τοιαύτη ἡ ἀποθέσις τοῦ Σενέκκας ἴσως δὲν ἤρμοζεν εἰς τὸν θαυμαστὴν τῶν κακουργιῶν τοῦ Νέρωνος, εἰς τὸν ποιήσαντα τὴν ἀπολογία τῆς μητροκτονίας τοῦ αὐτοκράτορος, ἢ τοιαύτη μετὰ θάνατον ἐπίθεσις κατὰ τοῦ ἀτυχοῦς Κλαυδίου, ὅστις ἐξ ἰδίας προαιρέσεως οὐδὲν ἐπραξέε κακόν· ἀλλὰ τὸ ἔργον εἶναι εὐφυνὲς καὶ τὰ πάντα ἐπιτρέπονται τῇ εὐφύῃ.

Δ. ΠΑΠΑΡΗΓΟΠΟΥΛΟΣ

ΛΕΞΕΩΝ ΙΣΤΟΡΙΑ

ΚΥΡΙΟΣ — ΚΥΡΙΑ

Ἡ τιμητικὴ προσφώνησις Κύριος, ἣς τοσαύτην σήμερον ποιούμεεν χρῆσιν, ἠναγκασμένοι ὄντες νὰ συνοδεύωμεν δι'

αὐτῆς τὸ ὄνομα ἐκείνων πρὸς οὓς ἀποτεινόμεθα ὅπως μὴ σκαιοὶ καὶ ἀγροῖκοι ὑποτεθῶμεν, δὲν ἦλθεν εἰς τὴν Ἑλλάδα μετὰ τοῦ εὐρωπαϊκοῦ πολιτισμοῦ καὶ τῶν ἐγχειριδίων τῆς ἐθιμοταξίας, οὐδὲ εἶναι ἀπλῆ μετάφρασις τοῦ γαλλικοῦ monsieur, ἀλλὰ καὶ οἱ ἀρχαῖοι Ἕλληνες, μάλιστα δὲ οἱ μεταγενέστεροι καὶ οἱ Βυζαντινοὶ, ἐποιοῦντο χρῆσιν αὐτῆς ἐπὶ περιστάσεων καθ' ὁλοκληριαν ὁμοίων.

Ἐν τῇ μεταφράσει τῆς παλαιᾶς διαθήκης ὑπὸ τῶν ἐβδομήκοντα, καὶ ἐν τῇ καινῇ διαθήκῃ εὐρίσκομεν πολλὰ παραδείγματα τῆς τοιαύτης χρήσεως ὡς: «Ἰδοὺ, κύριοι, ἐκκλίνατε εἰς τὸν οἶκον τοῦ παιδὸς ἡμῶν.» *) «Κύριε Μωϋσῆ, κάλυσον αὐτούς.» **) «Κύριε, θεωρῶ ὅτι προφήτης εἶ σύ.» ***) Ὡσαύτως καὶ εἰς τοὺς πατέρας τῆς ἐκκλησίας: «Κυρίε μου Πέτρε.» †) «Δέομαι, κύριε Φουσκιανέ.» ††) καὶ «Κύριε ὦ ναύκληρε.» †††) ἔνθα περίεργος εἶναι ἡ παρένθεσις τοῦ κλητικοῦ ἐπιφωνήματος ὦ.

Ὁ γνωστὸς σχολιαστὴς τοῦ Ὀμήρου Εὐστάθιος, ὁ Θεσσαλονίκης ἐπίσκοπος, γράφει τὰ ἀκόλουθα περὶ τῆς λέξεως κύριος, ἐν πονηματίῳ ὅπερ φέρει τὴν παράδοξον ἐπιγραφὴν, Πρὸς τὸν βαρέως ἀκούοντα, εἴπερ ἱερωμένος ὦν καλεῖται παπᾶς: «Εἰ δὲ καὶ σὺ ἄπαξιόις τὸ θεῖον ὄνομα ᾧ συνεκβάλλεται καὶ ὁ δεσπότης καὶ ὅσα τοιαῦτα ὑπεροχικά· ἀλλ' ἐγὼ εὐχομαι παπᾶς εἶναι. Οὐαὶ γάρ μοι, ὅτε ἀπαξιωθείην τῆςδε τῆς κλάσεως. Ἐγκρίνεται ἢ πολλαχού καὶ ὁ κύριος ἐπὶ ἀνθρώπων, ἢ ἐτι δὲ ὁ κύρις τὸ πατερικὸν καὶ οὕτω ἢ πνευματικώτερον. Οὐκ εἰς ἔλαττον δὲ τούτων ἐκπίπτει ἐγνωσται ὁ παπᾶς. Ὁ κύρις μὲν γὰρ οὔτε ἐλληρίζεται, καὶ ἀκραίφνως ἀνθρωπικώτερον ἐστίν, ἢ δὲ καὶ θείας ἄλλης εὐχῆς ἐξήρηται. Ὁ δὲ κύριος, εἰ καὶ ἀνωφορεῖ-

*) Γενεσ. ΙΘ. 2.

**) Ἀριθμ. ΙΑ. 28.

**) Ἰωάν., Δ'. 49.

†) Κλήμ., Ῥώμ., Ὀμιλ. 13, 5. 20, 5.—

††) Ἰπολυτ., σ. 287. ἔκδ. Oxford.

†††) Μόσχου, Λειμωνάριον 55. ed Migne.—

νται ἐν πολλοῖς θεωνυμικῶς, ἀλλὰ τὰ
πλεῖω κάτω ἰλυσπάται· ὅπου γε ἡ εὐ-
γενὴς ἀττικὴ γλῶσσα τὸν κύριον ἐπὶ
ἄνδρὸς τίθησιν, ᾧ γυναῖκα ὁ νόμος συ-
νέξευξε, κυριεῦει ταγμένον.» †)

Ὁ κύριος παρὰ τοῖς Βυζαντινοῖς
ἐγένετο κατὰ συγκοπὴν κύρ, καὶ ἐλέ-
γετο πάντοτε μετὰ τοῦ ὀνόματος, ὅπως
καὶ παρ' ἡμῖν, ὡς: κύρ Βασίλειε ††),
κλπ. Μόνον δὲ συνειθίζετο ὡς τίτλος
τοῦ δουκὸς Ἀθηνῶν, ὅστις Μέγας κύρ
προσηγορεύετο. Ἡ δὲ ἐτέρα συγκοπή, τὸ
πατερικὸν, κατὰ τὸν Εὐστάθιον, κύ-
ρις, συνειθίζετο ἐπὶ ἱερωμένων οὕτως
ἔλεγον: ὁ κύρις ὁ θεοφιλέστατος ἐπί-
σκοπος Θαλάσσιος, ὁ κύρις ὁ διάκονος
Εὐλόγιος, κλπ. †††).

Αἱ δὲ γυναῖκες, κατὰ τὸν Ἐπίκτη-
τον, *) κεϋθὺς ἀπὸ τεσσαρακάδεκα ἐτῶν
ὑπὸ τῶν ἀνδρῶν κυρταὶ καλοῦνται. Ἡ
προσηγορία αὕτη, ἀπεδίδετο καὶ εἰς τὰς
θεὰς, ὡς ἐξάγομεν ἐκ τῶν ἐξῆς ἐπιγρα-
φῶν: Τῆς κυρίας Ἀρτέμιδος, **) τὴν
κυρταὶ Ἰσιω ***) τὴν μεγίστην θεὰν
κυρταὶ Ἰσιω. §)

Ἡ προσηγορία ὁμως αὕτη ἀφιλοκά-
λως συγκοπτομένη καὶ ὑποσκοριζομένη
ὑπὸ τῶν Βυζαντινῶν κατήντησε κύ-
ρᾶ, §§) καὶ κύρη. Οὕτως ὁ Εὐφραῖμ ἐν
ταῖς πράξεσιν Ἀβραμίου (κεφ. 56) λέ-
γει: αἶπεν ἡ κύρη, Ἀνάστα κύρι, ἀνελ-
θόντες καθευδήσωμεν. Ἐντυχῶς ἐκ τῶν
δύο τούτων μόνον τὸ πρῶτον ὑποκοριστι-
κὸν περιεσώθη μέχρι τῶν ἐλληνίδων δε-
σποινῶν τῆς καθ' ἡμᾶς ἐποχῆς, καίτοι
μὴ ὄν ἐρατειώτερον τοῦ δευτέρου.

(Ἐπεταὶ συνέχεια).

N. Γ. Π.

†) Eusthathii, Opuscula. σ. 40 ed. Franco-
furt.

††) αὐτ. σ. 337.

†††) Βλ. ἀρκετὰ παραδείγματα ἐν Sophocles,
a Glossary of later ad Byzantine Greek. 1860.
σ. 397.

*) Ἐπικτήτ., ἐγχειρ. 62.

**) Boeckh, Corpus Inscript. Gr. No 4470.

***) αὐτ., Addend. ἀρ. 4928. 6.

§) αὐτ. 4930 6.

§§) τῆς κυρῆς Ἑλένης. Πορρογενν. σ. 647
Sophocles ἐν. λ.

[ΠΑΡΘΕΝΩΝ — ΕΤΟΣ Β'.]

ΑΠΟΜΝΗΜΟΝΕΥΜΑΤΑ

ΤΟΥ

ΔΙΑΒΟΛΟΥ

ΔΡΑΜΑ ΕΙΣ ΠΡΑΞΕΙΣ ΤΡΕΙΣ

(Συνέχεια.)

ΡΟΒΙΝΟΣ

Αὐτὸ θὰ πράξω ἀκριβῶς.

ΜΑΡΚΕΣΙΟΣ

Καὶ τὸ λέγει αὐτὸ μὲ ἓνα τόνον...
μὲ μίαν βεβαιότητα...

ΡΟΒΙΝΟΣ

Τὴν ὅποιαν θὰ ἐννοήσητε, ἀρκεὶ νὰ λά-
βητε τὸν κόπον νὰ μὲ ἀκούσητε. (Κάθηται.)
Διότι, τέλος, κύριε μαρκέσιε, ἄς ὁμι-
λήσωμεν λογικῶς. Ὅταν ποθῆ τις νὰ
ἀντιπροσωπεύῃ χώραν ὡς ἡ Γαλλία,
πρέπει νὰ φέρῃ εἰς τὴν πρωτεύουσαν
ὅπου τὸν πέμπει ὁ ἡγεμὼν, ὅλην τὴν
ἀξιοπρέπειαν, ὅλας τὰς ἀρετὰς αἰτινες
ἐξευγενίζουσι τὸν ἄνθρωπον καὶ τιμῶσι
τὸ ἔθνος τὸ ὅποιον ἀντιπροσωπεύει.

ΜΑΡΚΕΣΙΟΣ (ἄγερῶχος.)

Ἄλλὰ νομίζω, κύριε, ὅτι τίποτε ἐκ
τούτων δὲν λείπει ἀπὸ τὸν μαρκέσιον
Δορμῖαν. Βλαστὸς περιφανοῦς ἰσπανι-
κῆς οἰκογενείας, πολιτογεγραμμένος εἰς
τὴν Γαλλίαν ἕνεκα σπουδαίων ὑπηρε-
σιῶν προσφερθεῖσῶν εἰς τὴν χώραν,
κάτοχος ἀπείρου περιουσίας, ἐπλάσθη
διὰ νὰ ἀντιπροσωπεύσῃ ἔθνος μέγα καὶ
εὐγενές. Ἐπὶ πᾶσιν, εὐαρεστοῦνται νὰ
μοὶ ἀποδίδωσι προτερήματά τινα, καὶ
ἡ ἐπὶ τιμιότητι φήμη μου...

ΡΟΒΙΝΟΣ

Ἐξέλιπε πρὸ τοῦ κέρδους ἀδίκου
δίκης. Διότι τὸ ἤξεύρετε κάλλιον παν-
τὸς ἄλλου, ὑμεῖς ὅστις ἡγεύρατε τὴν
δίκην ταύτην, ὑμεῖς ὅστις τὴν ἐξηκο-
λουθήσατε μετὰ τσαύτης λυσσώδους
ἐπιμονῆς...

ΜΑΡΚΕΣΙΟΣ

Ἐὰν δὲν ἔχετε ἄλλα ὅπλα ἐναντίον
μου, δὲν πολυφοβοῦμαι τὰς ἐπιθέσεις
σας. Λοιπὸν, κύριε, ἄς διακόψωμεν

αὐτὴν τὴν ἀνωφελῆ συνδιάλεξιν. Σᾶς χαρίζω τὰ λοιπά.

[Ἐγείρεται, καὶ κάμνει θήματά τινα διὰ τὰ ἐξέλη.]

ΡΟΒΙΝΟΣ

Ἐγὼ ὅμως δὲν σᾶς τὰ χαρίζω! Καὶ θὰ μὲ ἀκούσετε, διότι διὰ τὰ ἀκουσθῶ θὰ σᾶς ἀκολουθήσω...

ΜΑΡΚΕΣΙΟΣ

Μέχρι τῆς αἰθούσης τοῦ χοροῦ; Ἄ!

ΡΟΒΙΝΟΣ

Ἀκόμη μακρύτερον... Μέχρι τῶν τευχῶν τῆς Λειψίας.

ΜΑΡΚΕΣΙΟΣ [ἐπιστρέφων κατ' ἴδιαν.]

Τῆς Λειψίας! Τί θέλει τὰ εἶπῃ;

ΡΟΒΙΝΟΣ (ἐγειρόμενος.)

Ἄλλὰ βλέπω, κύριε μαρκίσιε, ὅτι δὲν θέλετε τὰ κάμω τόσον δρόμον, καὶ σᾶς εὐχαριστῶ δι' ἀμφοτέρους. Πρὸ ὀλίγου μὲ εἶπατε ὅτι ἐκάθησθε ἐπὶ λαμπροῦ βᾶθρου μέγα ὄνομα, σπουδαῖαι ὑπηρεσίαι, ἀρεταί, τιμιότης. Καὶ ὅμως εἰς φουσίῳ ἐπὶ ὄλων τούτων, πολὺ ὀλίγα θὰ μείνουν καὶ θὰ πέσητε πολὺ χαμηλά.

ΜΑΡΚΕΣΙΟΣ

Κύριε, δὲν πρέπει τὰ ἀνεχθῶ τὰς τοιαύτας ὕβρεις καὶ θὰ...

ΡΟΒΙΝΟΣ

Καὶ θὰ μείνετε ἐδῶ... καὶ θὰ μὲ ἀκούσετε. Ἐὰν ἡ φιλοδοξία σᾶς τυφλώσῃ εἰς βαθμὸν ὥστε τὰ λησμονῆτε τὸ παρελθόν, θὰ σᾶς ἀποδώσω τὴν μνήμην. Παρὰ τοῦ εὐγενοῦς ἀντιπροσώπου ἔθνους ἰσχυροῦ καὶ μεγάλου ἀπαιτοῦσι τιμῆν καὶ ἐν τούτοις ἐποφθαλμιᾶτε εἰς τὸ σπουδαῖον τοῦτο ἄξιωμα. Ἀποβάλετε πᾶσαν περὶ τούτου ἐλπίδα. Εἴσθε ἄξιος τὰ καθέξῃτε τὸν βαθμὸν τούτου; Ὁ προδότης ὅστις ἐπώλησε τὴν Γαλλίαν, δὲν δύναται τὴν ἀντιπροσωπεύσῃ!

ΜΑΡΚΕΣΙΟΣ

(ἐκπληκτος καὶ κλονιζόμενος.)

Πῶς;

ΡΟΒΙΝΟΣ

Καθήσατε, κύριε μαρκέσιε, διότι κλονιζέσθε.

ΜΑΡΚΕΣΙΟΣ

(Πίπτων ἐπὶ τῆς καθέδρου τὴν ὁποίαν κατέχεν ὁ Ροβίνο.)

Ἐγὼ; .. ἐγὼ; ..

ΡΟΒΙΝΟΣ

Ἔμεις. Ἴδου ἡ τύψις τοῦ συνειδότος.

ΜΑΡΚΕΣΙΟΣ

Ἄλλὰ, κύριε...

ΡΟΒΙΝΟΣ

Ἄλλὰ, κύριε, ἐπώλησα τὴν θετὴν πατρίδα σας τῷ 1815, εἰς Λειψίαν.

ΜΑΡΚΕΣΙΟΣ

Ἐπίστευτε Θεέ!

ΡΟΒΙΝΟΣ

Ὁ ἐχθρικός στρατὸς σᾶς ἐπλήρωσε τὰ μυστικά τοῦ γαλλικοῦ στρατοῦ μεταξὺ τοῦ ὁποίου εἶχατε βαθμὸν ἀνωτέρου ὑπαλλήλου. Ἡ ἀξία ἦτο ἐκατομμύριον. Τὴν ποσότητα ταύτην τὴν ἐλάβετε εἰς τὸ χωρίον Λούτσην, τὴν 14 ὀκτωβρίου, καὶ τὴν 16, ὁ ἡμέτερος στρατὸς κατεστρέφετο ἐπὶ τῶν ὀχθῶν τοῦ Σαάλα.

ΜΑΡΚΕΣΙΟΣ

Ἀνάθεμα!

ΡΟΒΙΝΟΣ

Ἐχω ἀκριβεῖς πληροφορίας, κύριε; καὶ ἐπιμένετε ἀκόμη τὰ γίνετε πρέσβυς ἄνευ τῆς συγκαταθέσεώς μου;

ΜΑΡΚΕΣΙΟΣ

Ἄλλ' ἡ ἀπόδειξις αὐτῶν τὰ ὅποια εἶπατε;

ΡΟΒΙΝΟΣ

Τὴν εὐρον.

ΜΑΡΚΕΣΙΟΣ (ἐγειρόμενος.)

Ποῦ;

ΡΟΒΙΝΟΣ

Εἰς τὰ Ἀπομνημονεύματα τοῦ Διαβόλου, τοῦ κυρίου μου. Καὶ εἰς τὰ Ἀπομνημονεύματα ταῦτα, παρακαταθέντα εἰς ἀσφαλεῖς χεῖρας, προσηρητήθη, ὡς ἐγγαφον δικαιολογητικόν, ἡ μετὰ τοῦ πρώτου στρατηγοῦ ἀλληλογραφία σας. Τρεῖς ἐπιστολαί, τῶν ὁποίων ἰδοὺ τὰ ἀντίγραφα, ἴσα καὶ ἀπαράλλακτα μὲ τὰ πρωτότυπα.

(Τῷ ἐγχειρίζει τὰς ἐπιστολάς.)

ΜΑΡΚΕΣΙΟΣ

('Ῥίπτων βλέμμα ἐπὶ τῶν ἐπιστολῶν.)

Σιωπή! κύριε. Ἄλλὰ κατ' αὐτὴν τὴν στιγμήν, ἢ παραχῆ εἰς ἣν εὐρίσκομαι...

ΡΟΒΙΝΟΣ

Ἔχει καλῶς, κύριε. Βέβαιος περὶ τῆς συγκαταθέσεώς σας, σᾶς δίδω ὅκτῳ ἡμέρας διὰ νὰ ἐπανακτήσετε τὴν ἀταραξίαν σας. Μετὰ ὅκτῳ ἡμέρας λοιπὸν, εἰς τὴν ἔπαυλιν τοῦ Ῥουκερόλ... ἐκεῖ θὰ τελειώσωμεν τὴν ὑπόθεσιν.

ΜΑΡΚΕΣΙΟΣ

Θὰ ἦμαι.

('Ἐξέρχεται.)

Σ Κ Η Ν Η Ι Ζ'.

ΡΟΒΙΝΟΣ, μόνος.

Οὐφ! πόσον τραχεῖαι ἦσαν αἱ ἐπιθέσεις! ἀλλ' ἢ δικαία ὑπόθεσις θριαμβεύει. Παρεδόθησαν... τοὺς κρατῶ καὶ τοὺς τρεῖς... καὶ μετὰ ὅκτῳ ἡμέρας, πρᾶξις καθ' ὅλους τοὺς νομίμους τύπους θὰ ἀποκαταστήσῃ τὴν βαρώνην Ῥουκερόλ εἰς ὅλα τὰ δικαιώματα αὐτῆς. Οὐδέποτε ὁ διάβολος ἔκαμε τόσον ἀξιόπαινον ἐργασίαν.

('Ῥίπτεται ἐπὶ ἀνακλιντροῦ.)

Σ Κ Η Ν Η Ι Η'.

ΡΟΒΙΝΟΣ, ΜΑΡΙΑ, ΒΑΛΕΝΤΙΝΟΣ.

ΜΑΡΙΑ

Καὶ ἡ μήτηρ μου τὴν ὅποιαν τὸ πλήθος ἐχώρισεν ἀπ' ἐμοῦ!

ΒΑΛΕΝΤΙΝΟΣ

Ἵπάγω νὰ τὴν εὕρω. Μείνατε πλησίον τοῦ κυρίου μου. Δὲν δύνασθε νὰ ἔχετε καλλίτερον προστάτην εἰς αὐτὸν τὸν χορόν.

['Ἐξέρχεται.]

Σ Κ Η Ν Η Ι Θ'.

ΜΑΡΙΑ, ΡΟΒΙΝΟΣ.

ΡΟΒΙΝΟΣ

(Παρατηρῶν τὴν Μαρίαν ἀκίνητον εἰς τινῶν βημάτων ἀπόστασιν.)

Ποῖον εἶναι αὐτὸ τὸ κυανοῦν δόμινον τὸ ὅποιον φαίνεται ὅτι μὲ παρατηρεῖ προσεκτικῶς;

ΜΑΡΙΑ (κατ' ἰδίαν.)

Θάρρος! Δὲν θὰ μὲ ἀναγνωρίσῃ.

ΡΟΒΙΝΟΣ

Δὲν εἶναι τὸ θελκτικὸν ἐκεῖνο ἀνάστημα τὸ ὅποιον ἐθαύμαζα πρὸ ὀλίγου; Ναι, ναί. Εἰς τὴν πίσιν μου, μετὰ τὰς ὑποθέσεις, αἱ ἡδοναί. (Πλησιάζων.) Σὲ γνωρίζω, ὦραία προσωπίς.

ΜΑΡΙΑ

Ἀληθῶς; Εἴσθε βέβαιος περὶ τοῦτου; Ἐγὼ μᾶλλον σᾶς γνωρίζω.

ΡΟΒΙΝΟΣ

Θὰ μοὶ ἐπιτρέψῃς νὰ ἀμφιβάλλω. Τί ὦραία χεὶρ... πῶς τρέμει... Μήπως σοὶ προξενῶ τρόμον;

ΜΑΡΙΑ

Ἵχι.

ΡΟΒΙΝΟΣ

Ἐξ ἐναντίας;

ΜΑΡΙΑ

Δὲν λέγω τοῦτο. Ἄλλ' ἀφήσατέ με.

ΡΟΒΙΝΟΣ

Ἵχι, δὲν θέλω νὰ μὲ διαφύγῃς.

ΜΑΡΙΑ

Ἦλθα οἴκοθεν ἐδῶ, πλησίον σας, καὶ δὲν θὰ ἀναχωρήσω ἀκόμη.

ΡΟΒΙΝΟΣ

[Ἀρχίζων μικρὸν περίπατον μετὰ τῆς Μαρίας.]

Κάλλιστα. Μήπως ἔχεις τὴν ἀξίωσιν νὰ μὲ διαβολίσῃς!

ΜΑΡΙΑ

Διατί ὄχι;

ROBINOS

Διατί ὄχι ; Ἀλλὰ διότι δὲν μὲ δια-
βολίζουν ἐμὲ, φιλιτάτη μου. Ἐξ ἐναν-
τίας ἐγὼ διαβολίζω τοὺς ἄλλους.

MARIA

Θὰ ἰδῶμεν. Εἰσθε εὐχαριστημένους
ἀπὸ τὴν ἐσπέραν σας;

ROBINOS

Θὰ ἤμην δύσκολος εἰν ἔλεγα ὅτι δὲν
εἶμαι εὐχαριστημένος.

MARIA

Περιπταὶ αἱ φιλοφρονήσεις. Σᾶς ὀμι-
λῶ ὄχι περὶ τῶν τυχαίων συναντήσεων,
ἀλλὰ περὶ τοῦ ἀληθοῦς σκοποῦ τῆς ἐν
τῷ χορῷ τούτῳ παρουσίας σας.

ROBINOS

Ὁ σκοπὸς οὗτος εἶναι ἡ ἡδονή...

MARIA

Νὰ πράξετε καλὰς πράξεις.

ROBINOS

Ναί, ἀλλά... (Κατ' ἰδίαν.) ὦ! εἶναι
εὐρημα!

MARIA

Δὲν ἀποκρίνεσθε;

ROBINOS

Μάλιστα, ἡ ἐσπέρα ἤρχισε καλῶς,
καὶ εἰς σὲ μόνον ἀπόκειται νὰ τὴν κατα-
στήσης καθ' ὅλα εὐδαίμονα.

MARIA

Ἀλήθεια, κύριε Ῥοβίνε;

ROBINOS

Γνωρίζεις τὸ ὄνομά μου; Τφόντι τὸ
ἐφανέρωσα ἐδῶ πρὸ ὀλίγου.

MARIA

Δὲν ἤμην ἐδῶ.

ROBINOS

[Παρατηρῶν αὐτὴν μετὰ πλειοτέρας
περιεργείας.]

Μήπως ἀληθῶς γνωρίζομεθα;

MARIA

Ἴσως.

ROBINOS

Ἄς ἰδῶμεν... θέλεις νὰ σὲ μαν-
τεύσω;

MARIA

Ἀδύνατον.

ROBINOS

ὦ! στοιχηματίζω...

MARIA

Προσέξατε. Ἀμα λανθασθῆ ἄπαξ ἡ
διορατικότης σας, πᾶσα ἀγλή κατα-
πίπτει πάραυτα.

ROBINOS

Περίμενε... περίμενε. Τὸ εὔρον τέ-
λος. Ναί, ἡ φωνή σου ἐγείρει ἐν ἐμοὶ
ἀνάμνησιν τινα. Αὐτὴ ἡ ὡραία χεὶρ,
αὐτὸς ὁ μικροφυῆς ποῦς, αὐτὸ τὸ κομ-
ψὸν ἀνάστημα, αὐτὸ τὸ βλέμμα τὸ
ὀποῖον ἀστράπτει διὰ τῆς προσωπίδος
σου... ἀναγνωρίζω ὅλα ταῦτα. Ναί,
ὅλα αὐτὰ τὰ θέληγτρα τὰ ἔχω ἰδεῖ
ἤδη... ἀλλὰ χωριστά. Εἰς τὴν μίαν
τὸν μικροφυῆ πόδα, εἰς τὴν ἄλλην τὸ
γλυκὺ βλέμμα. Καὶ νὰ εὐρίσκω ὅλα
ταῦτα συνηνωμένα ἐν σοὶ, τοῦτο μὲ
καταθέλγει.

MARIA

Καὶ σᾶς φέρει εἰς ἀμηχανίαν.

ROBINOS

Λοιπὸν, ναί! τὸ ὁμολογῶ.

MARIA

Δύναμαι νὰ προβῶ μακρύτερον εἰς
τὰς ἐκμυστηρεύσεις μου, καὶ νὰ εἰπῶ τὰ
προτερήματά σας καὶ αὐτὰ τὰ ἐλαττώ-
ματά σας.

ROBINOS

Ἐσο ἐπιεικής.

MARIA

Εἰσθε γενναῖος, τίμιος, εὐσπλαγχνος.
Ἄλλ' ἐπειδὴ δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ ἦναι
τις τέλειος, ὁ οὐρανὸς ἠθέλησε νὰ ἦσθε
κακὸς καὶ ἀπατεῶν.

ROBINOS

Κακὸς; ποτέ! Ἀπατεῶν, κατὰ τὰς
περιστάσεις. Σὲ ἠπάτησά ποτε, ὡραία
προσωπίς;

ΜΑΡΙΑ

Ναί.

ΡΟΒΙΝΟΣ

Πῶς; εἶχα αὐτὴν τὴν εὐτυχίαν; θέλω νὰ εἰπῶ εἶχα αὐτὴν τὴν βαρβαρότητα;

ΜΑΡΙΑ

Σὰς ἐνόμιζα σταθερὸν, ἀλλ' ἀνεγνώρισα τὴν ἀπάτην μου. ὦ! ἤξεύρω πολὺ λά πράγματα.

ΡΟΒΙΝΟΣ

Λοιπὸν, τί σὲ σταματᾷ; Ὅμιλει, ἄγγελέ μου.

ΜΑΡΙΑ (κατ' ἴδιαν.)

Μὲ εἶπεν ἄγγελόν του... ἐν τούτοις δὲν μὲ ἀναγνωρίζει. (Ἐψηλοφώνως.) Ἐπειδὴ ἐπιμένετε... (κατ' ἴδιαν) καὶ ἡ μήτηρ μου δὲν εἶναι ἐδῶ... (Ἐψηλοφώνως.) Ἐνθυμείσθε τὴν Σωσάναν;

ΡΟΒΙΝΟΣ

Ὅχι πολὺ.

ΜΑΡΙΑ

Τὴν Ἰουλίσκην;

ΡΟΒΙΝΟΣ

Πῶς νὰ τὴν ἐνθυμηθῶ, εἶναι πολὺ ἀρχαία ἀνάμνησις.

ΜΑΡΙΑ

Ἴσως ἐκείνη σὰς ἔδωκε τὸ δακτυλίδιον τοῦτο;

ΡΟΒΙΝΟΣ

Τὸ δακτυλίδιον τοῦτο δὲν εἶναι μήτε αἴσθημα, μήτε ἀνάμνησις.

ΜΑΡΙΑ

Ἐποδείξατέ μοι τοῦτο.

ΡΟΒΙΝΟΣ

Μὲ ποῖον τρόπον.

ΜΑΡΙΑ

Δίδων αὐτὸ εἰς ἐμέ.

ΡΟΒΙΝΟΣ

Εὐχαρίστως.

ΜΑΡΙΑ

Ἀλλὰ τοῦτο δὲν θὰ μὲ ἐμποδίση νὰ ἐξακολουθήσω τὴν ἱστορίαν τῶν ἐρώτων σας. Διὰ τὴν Λουίζαν, διὰ τὴν Καγκέ-

λην, διὰ τὴν Ὁρθησιάν, ἡ καρδιά σας ὑπῆρξε πλήρης ἀσταθείας, καὶ ἡ ἐλαφρὰ καρδιά σας ἀπέπτη μακρὰν ὄλων τούτων τῶν ἐρώτων. Τόσου ἀσταθῆς! τί ἁμαρτία! ἰδοῦ, ἰδοῦ τί θὰ σὰς εἰπῇ ὁ ἄγγελός σας!

ΡΟΒΙΝΟΣ

Ἄ! αὐτὸ εἶναι ἀνυπόφορον! Ἡ ἱστορία μου εἰς ὅλα αὐτὰ τὰ κεφάλαια!

ΜΑΡΙΑ (Μιμουμένη αὐτόν.)

Ἐμὲ δὲν μὲ διαβολίζουν!... ἐγὼ διαβολίζω τοὺς ἄλλους! Ἐμπρὸς, ἰδοῦ σὰς βλέπω εἰς ἀμυχανίαν.

ΡΟΒΙΝΟΣ

Βλέπω ὅτι παίζεις μαζὴ μου τὸ πρόσωπον τὸ ὁποῖον ἔπαιζα ἐγὼ πρὸ ὀλίγου μὲ τὸν μαρκέσιον, μὲ τὸν ἱππότην, μὲ τὴν κόμησσαν, μὲ ὅλον τὸν χορὸν τέλος πάντων. Εὗρον τὸν διδάσκαλόν μου. Σὺ εἶσαι διάβολος.

ΜΑΡΙΑ

Νά τα, πρὸ ὀλίγου ἤμην ἄγγελος, τώρα διάβολος. Ἐστῶ, δέχομαι τὸν τίτλον. Ἀλλ' ὁ διάβολος δύναται ἐνίοτε νὰ δίδῃ καλὰς συμβουλὰς. Σὰς λέγω λοιπὸν ὅτι μὲ τὴν νέαν καὶ δυστυχῆ Μαρίαν σὰς συνδέει εἰς τὸ ἐξῆς μία συμφωνία. Ἀλλ' ὅταν θὰ γίνετε σύζυγός της, εἰπέτε μοι, θὰ τὴν προδίσετε; Ἄ! δι' αὐτὴν ἐστὲ πιστός. Ἴδοῦ, ἰδοῦ τί σὰς λέγει ὁ διάβολος.

ΡΟΒΙΝΟΣ

Εἰς πόσῃν σύγχυσιν καὶ ἀμυχανίαν μὲ ἔφερας! πρέπει ἐξάπαντος νὰ μάθω...

ΜΑΡΙΑ

Ἡσυχάσατε, δὲν θὰ προδώσω ποῖος εἰσθε. Ἐχετε ἀνάγκην ὅλης τῆς ἐτοιμότητος τοῦ πνεύματός σας καὶ ὅλου τοῦ θάρρους σας.

ΡΟΒΙΝΟΣ

Τοῦ θάρρους μου... εἰς ἓνα χορὸν!

ΜΑΡΙΑ

Φοβοῦμαι μήπως προσελκύσετε ἐχθρούς. Ἦκουσα εἰς τὴν αἴθουσαν λόγους τινας οἱ ὅποιοι μὲ ἐτρόμαξαν. Ἐξυφαινεταὶ ἐνταῦθα συγμοσία ἐναντίον σας.

ΡΟΒΙΝΟΣ

Συνωμοσία ;

ΜΑΡΙΑ

Ναι. Καὶ ἐὰν μὲ πιστεύετε δὲν πρέπει νὰ περιμεινέτε τὸ τέλος τοῦ χοροῦ. Φύγετε.

ΡΟΒΙΝΟΣ

Ἄλλὰ !... ὅταν ἦμαι πλησίον σου ! Ἄπαγε. Ἀρκεῖ νὰ εἰπῶ μίαν λέξιν διὰ νὰ ἐπιστρέψουν ὅλοι εἰς τὴν κόριν. Ναι, φίλτατον τέκνον, μακρὰν τοῦ νὰ τρέμω δι' ἑμαυτὸν, ἐὰν εἶχες ἀνάγκην προστάτου, δὲν θὰ ἠδύνασο νὰ εὔρης ἐδῶ ἰσχυρότερον ἐμοῦ.

ΜΑΡΙΑ

Θὰ μὲ ὑπερασπίζησθε ;

ΡΟΒΙΝΟΣ

Ἐξ ὅλης καρδίας, σοὶ τὸ ὀρκίζομαι. (Κατ' ἴδιαν.) Ἄγγελος ἢ διάβολος, θὰ μάθω ποῖα εἶναι.

ΣΚΗΝΗ Κ'.

Οἱ αὐτοὶ καὶ ἡ ΒΑΡΩΝΗ.

(Καθ' ἣν στιγμήν ἡ Μαρία ἀναβαίνει τὴν σκηνήν, ἡ βαρῶνη εἰσέρχεται ὅλη ἔντρομος.)

ΒΑΡΩΝΗ

(χαμηλοφώνως εἰς τὴν κόρην της.)

Κόρη μου !.. κόρη μου !..

ΜΑΡΙΑ

Ὅλα καλά, μήτηρ μου, ὅλα καλά !

ΒΑΡΩΝΗ

Ἴδου ἡ εἰκὼν τοῦ πατρός σου. Ἄλλὰ φοβοῦμαι μήπως μὲ παρετήρησαν.. Ἄς ἀφήσωμεν γρήγορα τὸ μέγαρον τοῦτο...

ΡΑΠΙΝΙΕΡ (ἔξωθεν)

Νὰ φυλαχθοῦν καλῶς ὅλαι αἱ θύραι.. καὶ ψυχὴ νὰ μὴ ἐξέλθῃ ἀπ' ἐδῶ..

ΒΑΡΩΝΗ καὶ ΜΑΡΙΑ

Ἔψιστε Θεέ !..

ΡΟΒΙΝΟΣ

Τί δηλοῖ τοῦτο ;.. μήπως ἐδόθη δι' ἐμὲ ἡ διαταγὴ αὕτη ;

ΣΚΗΝΗ ΚΑ'.

Οἱ αὐτοὶ, ΡΑΠΙΝΙΕΡ, ΜΑΡΚΗΣΙΟΣ, κόμης ΣΕΡΝΥ καὶ πάντες οἱ προσκεκλημένοι.

Ὡ θεέ !.. κλοπὴ δολία ἔγεινε.. κ' ἡ ὑποψία εἰς ἡμᾶς θὰ πέσῃ ὅλη. Ἄς φανερωθῶμεν ὅλοι ῥίπτοντες τὰ προσωπεῖα καὶ ὁ κλέπτης θαυρεθῆ..

ΜΑΡΚΗΣΙΟΣ

Κλοπὴ, λέγετε ;

ΡΑΠΙΝΙΕΡ

Ναι, Μαρκέσιε, γυνὴ τις προσωπιδόφορος εἰσῆλθεν εἰς τὸν κοιτῶνα τὸν μικρὸν καὶ τὴν εἶδον ὅτι ἐπῆρε τὴν ἀδμαντοκόλλητον εἰκόνα ἣτις ἦτο ἐπὶ τῆς ἐστίας.

ΣΚΗΝΗ ΚΒ'.

Οἱ αὐτοὶ καὶ ἡ ΚΟΜΗΣΣΑ

ΚΟΜΗΣΣΑ

Ἀληθινὰ, ἰππότα... ἐπῆραν τὴν εἰκόνα, ἀφήσαν ὅμως τοὺς ἀδάμαντας... Ἴδου καὶ οἱ ἀδάμαντες...

(ὁ Ῥαπινιέρ λαμβάνει τοὺς ἀδάμαντας καὶ τοὺς βάλει εἰς τὸ θυλάκιόν του.)

ΣΕΡΝΥ

Τί παράδοξον μυστήριον ! ἀλλὰ τί σημαίνει ὅτι εὐρέθησαν οἱ ἀδάμαντες, μήπως ἡ εἰκὼν δὲν ἐκλάπη ὅπως δήποτε ;.. Βεβαίως δὲν εἶνε δυνατόν νὰ τὴν ἐπῆρέ τις τῶν προσκεκλημένων.

ΜΑΡΚΗΣΙΟΣ (δεικνύων τὸ ἐκχερμές)

Καὶ ἂν εἰσέδυσαν ἐνταῦθα ἀγνωστοί τινες δὲν θ' ἀργήσωμεν νὰ τοὺς ἀνακαλύψωμεν... Ἴδου ἡ ὥρα καθ' ἣν θὰ ἐκβάλωμεν τὰς προσωπίδας... Μεσο-νύκτιον !

(πάντες ἐκβάλλουσι τὰς προσωπίδας των)

ΣΕΡΝΥ

Γυναῖκες θελκτικώταται, μὰ τὴν πίστιν μου.

(χαιρετῆ πολλὰς κυρίας)

ΜΑΡΚΕΣΙΟΣ

(πρὸς τὴν Βαρώνην καὶ τὴν Μαρίαν φορούσας;
ἔτι τὰς προσωπίδας των.)

Λοιπὸν, κυρίαί... .

ΜΑΡΙΑ

Ω μῆτέρ μου...

ΒΑΡΩΝΗ

Τί ἀτυχία!.. .

ΣΕΡΝΥ

Δύο ἀπειθεῖς;.. .

ΡΑΗΙΝΙΕΡ

Ἄλλὰ τοῦτο δὲν εἶνε ἀνεκτόν. Ὁ νόμος εἶνε γενικῶς δι' ὅλους.

ΠΑΝΤΕΣ

Μάλιστα, μάλιστα... Ἐκβάλετε τὰς προσωπίδας σας...

ΜΑΡΙΑ (ἐντρομος)

Ἄχ! κύριε!.. .

ΡΟΒΙΝΟΣ (παρμεβαίνων)

Τίποτε μὴ φοβεῖσθε, κυρίαί μου... εὐρίσκεσθε ἐδῶ εἰς τοῦ μαρκεσίου Δορμῖα, ὅστις ἀναμφιβόλως δὲν θὰ ἀνεχθῆ νὰ συμβῆ σκηνὴ σκανδαλώδης ἐν τῷ μεγάρῳ του.

ΜΑΡΚΕΣΙΟΣ

Κύριε, ἐπιθυμῶ νὰ διεύκρινήσω τὰς υποψίας μου περὶ τίνος κλοπῆς.

ΡΟΒΙΝΟΣ

Κλοπῆς; Ἄν ἤκουσα καλῶς, ἠρκέσθησαν μόνον ν' ἀφαιρέσουν μικράν τινα εἰκόνα, ἀφήσαντες τοὺς περιβάλλοντας αὐτὴν ἀδάμαυτας.. Τοῦτο λοιπὸν δὲν εἶνε κλοπὴ.. εἰνέ τι ὑπὸ αἰσθήματος ὑπαγορευθέν... εἶνε ἐν τῶν μυστηρίων ἐκείνων τὰ ὁποῖα πᾶς εὐγενὴς ἄνθρωπος δὲν πρέπει νὰ ζητῆ νὰ τἀποκαλύψῃ... μάλιστα ἐνώπιον πολλῶν...

ΣΕΡΝΥ

Πρὸς τί ἀναμιγνύεσθε, κύριε;.. .

ΠΑΝΤΕΣ

Βέβαια, βέβαια... .

ΡΟΒΙΝΟΣ (ἐμποδίζων τὸν Σερνύ)

Σταθῆτε, Κύριε.. Ἐλαβον τὰς γυ-

ναῖκας ταύτας ὑπὸ τὴν προστασίαν μου καὶ ἐνώπιόν μου οὐδεὶς θὰ τὰς προσβάλλῃ... Αἱ κυρίαί αὐταὶ δὲν εἴξευρον τὸν ὄρον, τὸν ὑπὸ τοῦ Μαρκεσίου ἐπιβληθέντα, καὶ δὲν θὰ ὑπακούσουν εἰς θέλησιν ἐκφρασθεῖσαν τοσοῦτον ἀγροίκως.

ΣΕΡΝΥ

Θὰ ἴδωμεν.. .

ΡΟΒΙΝΟΣ

Μάλιστα θὰ ἰδῆτε.. .

ΜΑΡΚΕΣΙΟΣ

Ἄλλ' ἐν τούτοις... .

ΡΟΒΙΝΟΣ

Ἄλλὰ, κύριε μαρκεσῖε, ἐγὼ ἐγγνώμαι δι' αὐτὰς τὰς γυναῖκας.. .

ΣΕΡΝΥ

Ἦραϊα ἐγγύησις!.. καὶ ὑμεῖς τίς εἶσθε;

ΡΟΒΙΝΟΣ

Τίς εἶμαι; Ἐρωτήσατε τὴν κυρίαν κόμησσαν.. ἐρωτήσατε τὸν κύριον Μαρκεσίον.. τὸν κύριον Ἰππότην, τὰς κυρίας ἐδῶ, τοὺς κυρίους.. Εἶμαι ὁ Διάβολος.. Καὶ ἐντὸς ὀκτῶ ἡμερῶν θὰ ἦμαι ἐν τῇ ἐπαύλει Ῥουκερόλ.. Ὁ νοῶν νοεῖτω... (κράζων) Βαλεντίνε! (πρὸς τὴν Βαρώνην καὶ τὴν Μαρίαν) ἀκολουθήσατε, κυρίαί μου, τοῦτον τὸν ἄνθρωπον... Ἐγὼ φυλάττω ἐδῶ τὴν θύραν καὶ ὀμνῶ εἰς τὸν Θεὸν ὅτι οὐδεὶς τῶν κυρίων τούτων θὰ σᾶς ἀκολουθήσῃ.

(Νεύσαντος τοῦ Ῥοβίνου ἢ Βαρώνη καὶ ἡ Μαρία ἐξέρχονται διὰ τοῦ πρὸς δεξιὰν δωματίου. Ὁ Ῥοβίνος τοποθετεῖται πλησίον τῆς θύρας. Οἱ μὲν ἄνδρες προχωροῦσιν ἀπειλοῦντες, αἱ δὲ γυναῖκες ἀποσύρονται πρὸς τὸ βάθος τοῦ θεάτρου.)

ΣΕΡΝΥ

Κύριοι ἄς τιμωρήσωμεν τὸν αὐθάδη.. .

ΡΟΒΙΝΟΣ

Καὶ Κύριοί μου.. εἴκοσι κατὰ ἐνός; Ἄν, λοιπὸν.. ἔστω.. τόσον μικρὰ πράγματα δὲν τρομάζει ὁ διάβολος... Προχωρήσατε λοιπὸν, ἂν τολμᾶτε.. .

(Ἀνασύρει ἐκ τοῦ θαλακίου του δύο πιστόλια καὶ δὲν ἀφίνει τοὺς ἐναντίους του νὰ πλησιάσωσιν. Αἱ γυναῖκες ἐκβάλλουσι κραυγὴν φρίκης, οἱ δὲ ἄνδρες ἀπιαθοδρομοῦσι.)

ΤΕΛΟΣ ΤΗΣ Β' ΠΡΑΞΕΩΣ.

ΠΡΑΞΙΣ Γ΄.

Τὸ θέατρον πικιστῆ ἀθροῦσαν γοητικὸν ῥυθμὸν ἐν τῇ ἐπαύλει τοῦ Ῥογκερόλ. Κατὰ τὴν τελευταίαν δὲ διασκευὴν δύο πλαγίας θύρας. Ἐν τῇ βάλθει, εἰς τὸ μέσον τοῦ τοίχου, θυροδὸς εὐρὸς φέρων οἰκογενειακὰ σήματα. Δύο ἕτεροι θύραι ἐν τῇ βάθει. Πρὸς δεξιὰν τράπεζα γοητικὴ ἐπιπλον γοητικόν.

ΣΚΗΝΗ Α΄.

ΓΩΤΙΕΡΟΣ (κοιμώμενος εἰς τὸ βάλθος.) ΜΑΡΙΑ (καθημένη παρὰ τὴν τράπεζαν πρὸς τὰ δεξιὰ.) ΒΑΡΩΝΗ (ἐπερειδομένη ἐπὶ τῆς καθέδρας τῆς καὶ παρατηροῦσα τὸν Γωτιέρον.)

ΒΑΡΩΝΗ

Τὸν καλὸν αὐτὸν Γωτιέρον! πάντοτε ἐκεῖ, πλησίον μας! Ἄλλ' ἢ κόπωσης ἐγέλασε τὴν προσοχὴν του, καὶ ἀπεκοιμήθη! Τί νὰ γείνη, κόρη μου, θάρρῳσ καὶ ὑπομονή!..

ΜΑΡΙΑ

Ἴδου σήμερον εἶνε ὀκτὼ ἡμέραι ἀφ' ὅτου ἐφθάσαμεν ἐκ Παρισίων... καὶ ἀκόμη καμμία εἴδησις!..

ΒΑΡΩΝΗ

Σήμερον τελειώνει καὶ ὁ μὴν, τὸν ὅποσον εἶχε ζητήσῃ ὁ κύριος Ῥοβίνος. «Ἐὰν ἐντὸς ἐνὸς μηνὸς δὲν ἐπιστρέψω, εἶπε, δύνασθε νὰ ἀναγνώσατε τὰ χαρτῖα τὰ ὅποια σὰς ἐνεπιστεύθην...»

ΜΑΡΙΑ

«Διότι τότε, προσέθηκε, θὰ μοὶ συνέβη δυστύχημά τι καὶ δὲν εἶμαι πλέον εἰς θέσιν νὰ ὑπερασπισθῶ τὴν ὑπόθεσίν σας...» Ἄχ! μήτηρ, ἐγὼ σοὶ τὸ ἐλεγον, ὅτι δὲν ἔπρεπε νὰ παραιτήσωμεν τόσον γρηγόρα τοὺς Παρισίους, καὶ χωρὶς νὰ πληροφορηθῶμεν τί ἀπέγεινεν ὁ γενναῖος ὑπερασπιστής μας... Τί νὰ συνέβη ἀρὰ γε ἐν τῷ χορῷ ἐκείνῳ; πάντες ἦσαν ἐξωρισμένοι κατ' αὐτοῦ.

ΒΑΡΩΝΗ

Ἐφοβοῦμην μὴ μὲ γνωρίσουν, καὶ πρὸ πάντων μὴ μοὶ πάρον τὴν εἰκόνα τοῦ πατρός σου... Ἐὰν ἐντὸς ὀλίγων ἡμερῶν ὁ κύριος Ῥοβίνος δὲν ἐπανέλθῃ, ἐξακολουθοῦμεν ἡμεῖς πάλιν τὰ σχέ-

διά μας, καὶ ἀναχωροῦμεν εἰς Γερμανίαν.

ΜΑΡΙΑ

Νὰναχωρήσωμεν! νὰναχωρήσωμεν χωρὶς νὰ τὸν ἐπαυίδωμεν;

ΒΑΡΩΝΗ

Ἀῦριον κατὰ τὴν συμφωνίαν μας ἔχομεν τὸ ἐλεύθερον νὰναγνώσωμεν τὰ περιφρήμα Ἀπομνημονεύματα τοῦ Διαβόλου, τὰ ὅποια ἔχω πεποιοθῆσιν ὅτι δὲν εἶνε ἄλλο τι εἰμὴ πῖναξ τις ἐπινοηθεῖς ὑπὸ τοῦ κυρίου Ῥοβίνου, ἵνα δώσῃ χροιάν τινα φανταστικὴν εἰς τὴν ἀποστολὴν ἣν διατείνεται ὅτι εἶνε ἐπιφορτισμένως.

ΜΑΡΙΑ

Ἄλλὰ, μήτηρ, μήπως ἀπατώμαι;

ΒΑΡΩΝΗ

Τί τρέχει;

ΜΑΡΙΑ

Εἶνε ἡ φωνὴ τοῦ Βαλεντίνου.

ΒΑΡΩΝΗ

Τῷ ὄντι αὐτὴ εἶνε.

ΜΑΡΙΑ (μετὰ χαρᾶς)

Καὶ ὁ κύριος Ῥοβίνος θὰ ἦνε μετ' αὐτοῦ ἀναμφιβόλως.

ΣΚΗΝΗ Β΄.

ΒΑΡΩΝΗ, ΒΑΛΕΝΤΙΝΟΣ, ΜΑΡΙΑ καὶ ΓΩΤΙΕΡΟΣ εἰσέτι κοιμώμενος.

ΒΑΡΩΝΗ

Καλὲ σὺ εἶσαι Βαλεντίνέ μου!..

ΒΑΛΕΝΤΙΝΟΣ

Μάλιστα, κυρία Βαρώνη, μάλιστα, πιστεύω ὅτι ἐγὼ εἶμαι... Δουλὸς σας δεσποσύνη Μαρία.

ΜΑΡΙΑ

Πῶς εἶσαι σκυθρωπὸς καὶ χλωμὸς!.. καὶ ὁ κύριος Ῥοβίνος;

ΒΑΛΕΝΤΙΝΟΣ

Ἄλλοίμονο!

ΒΑΡΩΝΗ

Τί;

ΜΑΡΙΑ

᾽Ω! δὲν θὰ μᾶς ἀναγγείλῃς συμφορὰν τινα;... δὲν ἀποκρίνεσαι;... Θεέ μου!...

ΒΑΡΩΝΗ

Ἐσύχασε, κόρη μου...

ΒΑΛΕΝΤΙΝΟΣ

Μάλιστα, δεσποσύνη, ἡσύχασατε.. διότι ἐπὶ τέλος.. συμφορὰ τις.. δὲν τὸ λέγω θετικῶς. Ἄλλ' ἀκούσατε τί τρέχει. Εἰξεύρετε πῶς, χωρὶς νὰ σᾶς γνωρίζῃ, ἀνέλαβε τὴν υπεράσπισίν σας ἐν τῷ χορῷ τοῦ Μαρκεσίου Λορμιά... Ἐγὼ τότε σᾶς συνώδευσα μέχρι τοῦ ὀχήματός σας, καὶ χωρὶς νὰ προδώσω τὸ μυστικόν σας, τηρήσας τὴν ὑπόσχεσίν μου, ἐπανήλθον πλησίον τοῦ κυρίου Ῥοβίνου, ὅστις ἴστατο ἀγερῶχος πρὸ τῆς θύρας ἐξ ἧς εἶχετε σεῖς ἐξέλθει.

ΒΑΡΩΝΗ καὶ ΜΑΡΙΑ

Δοιπόν;

ΒΑΛΕΝΤΙΝΟΣ

Τότε δὰ ἐτελείωσε καὶ ὁ χορός.. πῶς ἦτο πλέον δυνατὸν νὰ χορεύσωσι μετὰ τοιαύτην σκηνήν. Πρὶν ὅμως ἀναχωρήσῃ ὁ κ. Ῥοβίνος τῷ ἐδόθησαν δέκα τοῦλάχιστον προκλητήρια μονομαχίας.

ΜΑΡΙΑ

Ἄ! ἰδοὺ ὅτι ἐφοβούμεθα!..

ΒΑΛΕΝΤΙΝΟΣ

Ἐδέχθη λοιπὸν καὶ τὰ δέκα γελῶν, κατὰ τὴν συνήθειάν του καὶ μ'εἶπε· Βαλεντίνε, πήγαινε νὰ μὲ περιμένῃς εἰς τὸ ξενοδοχεῖον· ἂν δ' ἐγὼ δὲν ἔλθω ἐκεῖ, νὰναχωρήσῃς εἰς τὸ φρούριον Ῥογκερόλ καὶ νὰ εἶπῃς εἰς τὴν κυρίαν Βαρώνην καὶ τὴν κόρην τῆς, ὅτι δύνανται νὰ ἀναγνώσωσι τὰ Ἀπομνημονεύματα, τὰ ὁποῖα ταῖς ἀφήκα. Ἐκεῖνα περιέχουσι πᾶν τὸ μυστήριον τῆς ἐπιχειρήσεώς μου...» Μ'ἔσφιγγε τὴν χεῖρα καὶ ἀνεχώρησεν ὡς νὰ ἐπήγαινε εἰς διασκέδασίν τινα... ἔκτοτε δὲ τὸν καλὸν μου καὶ ἀτυχὴ μου κύριον, δὲν τὸν ἐπανείδον πλέον!..

ΜΑΡΙΑ

᾽Ω Θεέ μου!..

[ΠΑΡΘΕΝΩΝ — ΕΤΟΣ Β'.]

ΒΑΡΩΝΗ

(ἐρχομένη πρὸς τὴν Μαρίαν)

Μαρία μου! Μαρία!.. ἄχ! τὸν ἡγάπα.. ἤμην βεβαία περὶ τούτου!..

Ἐγλυκετὰ σου καρδία
ἕως πότε, ὦ Μαρία,
τὴν ζωὴν σου θὰ πικραίνῃ;..
Μῆθ' ὥρας ἡσυχία
διὰ σέ λοιπὸν δὲν μένει;..

ΜΑΡΙΑ

Μῆτερ τὴν συγκίνησιν μου
καὶ τὸν πρόμον μου συγχώρει!..

Πᾶσαν ἔχασας ἐλπίδα
πᾶσάν σου παρηγορίαν!..

(κατ' ἰδίαν)

καὶ ἡ ἀτυχῆς σου κόρη
πᾶσάν τῆς εὐδαιμονίαν...:

(ἐπαναλαμβάνουσιν ὁμοῦ)

Ἐγλυκετὰ σου καρδία
ἕως πότε κτλ. κτλ.

(Ἐν τῷ ἄδουσιν, ὁ Γωτιέρος ἐξεγείρεται. Ὁ δὲ Βαλεντίνος συνοδεύει τὴν Βαρώνην καὶ τὴν Μαρίαν ἐξερχομένας. Ἐπιστρέφων δὲ πάλιν εἰς τὴν σκηνὴν εὐρίσκειται καταντικρὺ τοῦ τέκτονος πρόσωπον μὲ πρόσωπον.)

ΣΚΗΝΗ Γ'.

ΓΩΤΙΕΡΟΣ, ΒΑΛΕΝΤΙΝΟΣ.

ΒΑΛΕΝΤΙΝΟΣ

Ἄ! θεέ μου!.. κύτταξε, τί ζῶον ὅπου εἶμαι! ὁ Γωτιέρος... Ἄ, ναί, πάντοτε ἐδῶ.. ὁ σκύλος τῆς ἐπαύλεως.. Καλὰ εἶσαι, Γωτιέρε;

ΓΩΤΙΕΡΟΣ (μεθ' ἀπλότητος)

Ναί.

ΒΑΛΕΝΤΙΝΟΣ

Ἐνας ἄλλος θὰ ἔλεγε: καὶ ἡ εὐγενία σας;.. Ἄλλὰ, σύ!.. Μ' ἐγνώρισες; Βλέπεις εἶμαι φίλος σου...

ΓΩΤΙΕΡΟΣ (ὁμοίως)

Ναί.

ΒΑΛΕΝΤΙΝΟΣ

Ἐδῶ δὲν ἔχεις καρμιὰ δουλεζιά.

ΓΩΤΙΕΡΟΣ (θεωρῶν αὐτὸν)

᾽Οχι.

(Ὁ Βαλεντίνος λαμβάνει αὐτὸν ἀπὸ τῆς χει-

ρός καὶ τὸν φέρει μέγχι τῆς εἰς τὸ βάθος πρὸς ἀριστερὰν θύρας. Διὰ δὲ τῆς ἐτέρας εἰσέρχεται ἡ Κυρία Ζιρῶ.)

Σ Κ Η Ν Η Δ'.

ΒΑΛΕΝΤΙΝΟΣ, ΚΥΡΙΑ ΖΙΡΩ.

ΚΥΡΙΑ ΖΙΡΩ

(φέρουσα μικρὸν τι κιβώτιον.)

Τὸ μέγα δωμάτιον τὸ σανιδωμένον, τοῦτο πρέπει νὰ ἦνε...

ΒΑΛΕΝΤΙΝΟΣ

Τί ἔχεις αὐτοῦ, Κυρία Ζιρῶ ;

ΚΥΡΙΑ ΖΙΡΩ

Ἐν μικρὸν κιβώτιον, τὸ ὁποῖον ὁ θυρωρὸς τῆς ἐπαύλεως ὁ Οὐβέρτος, ὁ διάδοχός σου, ξεύρεις, ὅστις εἶνε πολὺ δειλότερός σου, με παρεκάλεσε νὰ τὸ βάλω ἐπάνω εἰς αὐτὴν ἐδῶ τὴν τράπεζαν.

ΒΑΛΕΝΤΙΝΟΣ

Καὶ τί ἔχει μέσα ;

ΚΥΡΙΑ ΖΙΡΩ

Τὰ κλειδιά τῆς ἐπαύλεως καὶ τὸν μυστηριώδη κωδωνίσκον. Ὁ γέρον Οὐβέρτος τὴν στιγμήν ποῦ με τὸ ἔδωκεν, ἦτον ἡ ὄψις του ἄν τὸ λεμόνι.

ΒΑΛΕΝΤΙΝΟΣ

Τὸν δειλόν !

ΚΥΡΙΑ ΖΙΡΩ

Ὅσω θέλεις λέγε σὺ τὴν περίφημόν σου ἱστορίαν· ὁ διάβολος τοῦ Ῥογκερόλ δὲν φανερώνεται εἰς τοὺς μικροὺς ἀνθρώπους ὡσὰν ἡμᾶς... μόνος ἴσως ὁ κύριος τῆς ἐπαύλεως εἰμπορεῖ νὰ τὸν κάμη νὰ ἔλθῃ.

ΒΑΛΕΝΤΙΝΟΣ

Ναί· καὶ εἰς τὸ πρῶτον κτύπημα τοῦ κωδωνίσκου... ὡσὰν ὑπηρετῆς πλουσίας οἰκίας... τίγκι τίγκι! Νά του! ἔρχεται! ἐφάνη... Ἄ! τοῦτο μόνον νὰ τὸ συλλογίζεται τις ἀνατριχιᾶ!.. ἄ!..

ΚΥΡΙΑ ΖΙΡΩ

Ἄκουσ' ἐδῶ, κύριε Βαλεντίνε, θέλεις νὰ σ' ὁμιλήσω εἰλικρινῶς ;

ΒΑΛΕΝΤΙΝΟΣ

(μετὰ τρόμου περιβλέπων.)

Ναί, καλή μου κυρία Ζιρῶ, ὁμιλήσω μου εἰλικρινῶς, ἀλλὰ πρὸ πάντων δυνατά.

ΚΥΡΙΑ ΖΙΡΩ

Ἀρχίζω νὰ πιστεύω ὅτι ἔχεις δίκαιον.

ΒΑΛΕΝΤΙΝΟΣ

Κ' ἐγὼ τὸ ἴδιον.

ΚΥΡΙΑ ΖΙΡΩ

Καὶ ὅτι ὑπάρχει ἐδῶ κάτι τι διαβολικόν... Τρομερὰ πράγματα θὰ συνέβησαν ἐντὸς τῆς ἐπαύλεως τὴν περασμένην νύκτα, ἐπειδὴ ὁ θυρωρὸς Οὐβέρτος μ' ἐφάνη σήμερον τὸ πρῶτ' ἄνω κάτω...

ΒΑΛΕΝΤΙΝΟΣ (σιγῆ)

Κάτι θὰ εἶδε!

ΚΥΡΙΑ ΖΙΡΩ

Πολὺ πιθανόν.

ΒΑΛΕΝΤΙΝΟΣ

Καὶ εἰς τοῦτο ἐδῶ ἴσως τὸ δωμάτιον! αἶ ;

ΚΥΡΙΑ ΖΙΡΩ

Ξεύρω κ' ἐγὼ!.. τί λέγεις ;..

(ἄδει)

Φοβοῦμαι!..

ΒΑΛΕΝΤΙΝΟΣ

Φοβοῦμαι!..

(ἄδουσιν ὁμοῦ)

Φοβοῦμαι!..

Φοβοῦμαι!.. εἰς ταῖς πλάταις μου

νερὰ μοῦ χύνουν κρύα

Καὶ σὰν τὸ τύμπανον κτυπᾷ

ἡ μαύρη μου καρδιά!..

Φοβοῦμαι!..

Φοβοῦμαι ἄχ ὁ τρόμος σου

κ' ἡ ταραχὴ αὐτὴ

Εἰπέ μου πόθεν ἔρχονται ;

Εἰπέ μου διατί ;

Φοβοῦμαι!..

ΚΥΡΙΑ ΖΙΡΩ

Φοβοῦμαι!..

ΒΑΛΕΝΤΙΝΟΣ

Φοβοῦμαι!..

ΚΥΡΙΑ ΖΙΡΩ

Μαζί μου ὅταν εἶσαι

κανένα μὴ φοβῆσαι...

ΒΑΛΕΝΤΙΝΟΣ

Δὲν εἶμ' ἐγὼ μαζὶ σου
τί τρέμεις; .. ἐντροπή σου ..

ΚΥΡΙΑ ΖΙΡΩ (κατ' ἴδιαν)

"Αχ! ἄχ! φοβοῦμαι .. μεῖνε
Καυμένη Βαλεντίνε! ..

ΒΑΛΕΝΤΙΝΟΣ (κατ' ἴδιαν)

Ὁ φόβος σου, κυρά Ζιρῶ
κ' ἐμένα ἔπιασε θαρρῶ ..

ΚΥΡΙΑ ΖΙΡΩ

Μὰ δὲν μοῦ λέγεις διατί
μᾶς ἦλθε τόσον τρόμος;

ΒΑΛΕΝΤΙΝΟΣ

Αἴ! αἴ! ἡ ἔπαισις αὐτῆ
δὲν σ' ἔλεγα; .. ἀλλ' ὅμως
(καὶ οἱ δύο ὁμοῦ)
Φοβοῦμαι! .. κτλ. ἐξ ἀρχῆς.

ΒΑΛΕΝΤΙΝΟΣ

Θαρρῶ πῶς μὲ φωνάζει ἡ κυρία μου.

ΚΥΡΙΑ ΖΙΡΩ

Ἐμὲ ἴσως φωνάζει.

ΒΑΛΕΝΤΙΝΟΣ

Τί θόρυβος εἶν' αὐτός;

ΚΥΡΙΑ ΖΙΡΩ

Καλὲ, ἀφ' οὗ μᾶς φωνάζει ἡ κυρία τί
καθήμεθα, ἔλα, ἔλα! ..

(φεύγουσι δρομαίως καὶ ποιοῦντες χειρονομίας
καὶ μορφασμούς φόβου καὶ τρόμου.)

(Ἀκολουθεῖ.)

Η 4002^α ΝΥΞ

(Διήγημα.)

Πρὸ ὀλίγου μελετήσας κατὰ τύχην
τὸ Τελλμενοῦ Ἰστοσεορντ, βιβλίον
ὅπερ καίτοι πολλοῦ λόγου ἄξιον εἶναι
ὅμως σχεδὸν καθ' ὀλοκληρίαν ἀγνωστον,
οὐχὶ ὀλίγον ἐξεπλάγην ἀνακαλύψας ὅτι
ὁ φιλολογικὸς κόσμος πολὺ ἀπέιχε τοῦ
νὰ γνωρίσῃ τὸ τέλος τῆς Χαλιμᾶς, καὶ
ὅτι ἡ λύσις τῶν Χιλίων καὶ μιᾶς νυ-
κτῶν ἦτον ἂν μὴ ἀνακριβῆς τοῦλάχισ-
στον ἀτελεστάτη.

Γνωστὸν ὅτι ἡ συνήθης μετάφρασις
τῶν ἀραβικῶν μύθων ἀναφέρει ὅτι μο-
νάρχης τις ἔχων εὐλόγους αἰτίας νὰ ζη-
λοτυπῇ τὴν γυναῖκά του ὄχι μόνου τὴν
φονεύει, ἀλλὰ καὶ ὀρκίζεται εἰς τὴν γε-
νειάδα του καὶ εἰς τὸν προφήτην νὰ νυμ-
φεύηται καθ' ἐκάστην νύκτα τὴν ὠραι-
τέραν νεάνίδα τοῦ βασιλείου του καὶ
τὴν πρῶταν τῆς ἐπαύριον νὰ τὴν παρα-
δίδη εἰς τὸν δῆμιον.

Ἀφοῦ ἐπὶ πολλὰ ἔτη κατὰ γράμμα
ἐξετέλεσε τὸν ὄρκον του τοῦτον μετ' ἀ-
κριβείας ἥτις τὰ μέγιστα ἐτίμα τὰ θρη-
σκευτικά του αἰσθήματα, διεκόπη δει-
λινόν τι (καθ' ἣν στιγμὴν ἴσως προσ-
ῆυχετο) ὑπὸ ἐπισκέψεως τοῦ μεγάλου
βεζύρου του τῆς κόρης τοῦ ὀποίου, ὡς
φαίνεται, ἦλθε μία ἰδέα.

Ἡ κόρη του αὐτῆ ὠνομάζετο Χαλιμᾶ
ἡ δ' ἰδέα ἥτις τῇ ἐπῆλθεν ἦτο νὰ ἀπαλ-
λάξῃ τὴν χώραν τοῦ κατὰ τῆς καλλονῆς
ἐπιβληθέντος φόρου αἵματος ἢ νὰ ἀπολε-
σθῇ ὡς ἡρῶς κατὰ τὴν ἐπιχείρισίν της.

Ἀποστέλλει λοιπὸν τὸν μέγαν βεζύ-
ρην, τὸν πατέρα της, διὰ νὰ προσφέρῃ
εἰς τὸν βασιλέα τὴν χεῖρά της. Ὁ βα-
σιλεὺς ἐδέχθη μὲν μετὰ προθυμίας,
(διότι πρὸ πολλοῦ ἐπωφθαλμία αὐτὴν,
ἀνεβαλλεν ὅμως ἔνεκα τοῦ πρὸς τὸν
βεζύρην φόβου ἀπὸ ἡμέρας εἰς ἡμέραν
τὸν μετ' αὐτῆς γάμον) ἀλλὰ δεχόμενος
προειδοποίησε καθαρῶς, ὅτι δὲν θὰ ἀθε-
τήσῃ τὸν ὄρκου του χάριν τοῦ βεζύρου,
ὡς δὲν θὰ τὸν ἡθέτει χάριν παντὸς ἄλ-
λου. Εἶναι γνωστὴ ἡ συνέχεια τῆς ἱστο-
ρίας καὶ πῶς ἡ διπλωμάτις δεσποινὶς
(ἥτις ἀναμφιβόλως ἐμελέτησε τὸν Μα-
κιαβέλην) διηγουμένη εἰς τὸν κραταῖον
σύζυγόν της θαυμασίας ἱστορίας τὰς
ὁποίας ἐλάμβανε πάντοτε τὴν πρόνοιαν
νὰ κόπητῃ εἰς τὸ μέσον ὅπως μᾶλλον
ἐπιθυμητῇ καθίσταται ἡ συνέχεια, κα-
τάρθωσε νὰ παρατείνῃ τὴν ζωὴν της ἐπὶ
χιλίας καὶ μίαν νύκτας, ὅτε ὁ βασιλεὺς
παρητήθη, καθὼς λέγουσι, τῶν αἰμο-
χαρῶν του σχεδίων.

Ἡ λύσις αὐτῆ εἶναι μὲν καταλληλο-
τάτη διὰ νὰ καθησυχάσῃ τὰ νεῦρα τῶν
εὐαίσθητων ψυχῶν, ἀλλ' ἔχει τι τὸ ἄ-

τοπον· συμβαίνει ὅ,τι εἰς τόσας ἄλλας λαν ηὐχαρίστους λύσεις, ὅτι εἶναι μὲν εὐχάριστος, ἀλλὰ δὲν εἶναι ἀληθής· χάρις ὅμως εἰς τὸ Ἰσιστσερνὸτ ἐπανορθοῦμεν σήμερον τὸ λάθος.

« Ἀγαπητὴ μου ἀδελφὴ εἶπεν ἡ Χαλιμᾶ κατὰ τὴν χιλιοστὴν δευτέραν νύκτα (παραθέτω κατὰ λέξιν τὸ κείμενον), ἀγαπητὴ μου ἀδελφὴ, τώρα, ὅτε ὁ βασιλεὺς ἤξιωσε νὰ καταργήσῃ τὸν ἀποτρόπαιον ἐκείνου φόρον, καὶ ὅτε πλέον εἶμαι ἐλευθέρη καὶ δὲν φοβοῦμαι τὸν θάνατον, ἢ συνείδησίς μου μὲ τύπτει διότι δὲν σᾶς διηγῆθην τὸ τέλος τῆς ἱστορίας τοῦ Σεβᾶχ θαλασσινοῦ. Ὁ ταξειδιώτης οὗτος ὑπέστη πολλὰς ἄλλας περιπετείας περιεργότερας ὅσων σᾶς διηγῆθην, καὶ, ἐὰν δὲν κοιμᾶσθε, ἀμέσως θὰ ἐπανορθώσω τὸ σφάλμα μου.»

Ὁ ἀρχηγὸς τῶν πιστῶν ἤρχισε κατὰ τὴν στιγμὴν ἐκείνην νὰ κοιμᾶται, καὶ ἡ ἀδελφὴ τῆς Χαλιμᾶς δὲν ἐφαίνετο παραπολὺ εὐχαριστηθεῖσα ἀπὸ τὴν πρότασιν διότι ἐνύσταζε (τοῦτο τὸ λέγει τὸ Ἰσιστσερνὸτ), ἀλλ' ἡ σουλτᾶνα δὲν παρετήρησε, φαίνεται τοῦτο καὶ ἤρχισε τὴν διήγησίν της ὡς ἑξῆς.

» Τέλος κατὰ τὰ γηρατεῖά μου (οὗτω διηγείτο ὁ Σεβᾶχ διὰ στόματος τῆς Χαλιμᾶς) ἀφοῦ ἐπὶ πολλὰ ἔτη ἔμενα ἡσυχὸς ἐν τῷ οἴκῳ μου, κατελήφθην πάλιν ὑπὸ τῆς ἐπιθυμίας νὰ ἐπισκεφθῶ ξένας χώρας καὶ ἡμέραν τινὰ χωρὶς οὐδένα περὶ τοῦ σκοποῦ μου νὰ εἰδοποιήσω ἕκαστα ἐν δέμα ἀπὸ ἐμπορεύματα πολύτιμα διὰ νὰ καταλαμβάνωσι μικρὸν τόπον, καὶ λαβὼν μετ' ἐμοῦ ἓνα ἀχθοφόρον, ὅπως τὰ φέρῃ, ἐπορεύθην εἰς τὴν ἀκτὴν διὰ νὰ περιμείνω τὴν ἀφίξιν πλοίου τινὸς εἰς ὃ νὰ ἐπιβιβασθῶ ὅπως ὑπάγω εἰς χώρας τὰς ὁποίας δὲν εἶχον εἰσέτι ἐπισκεφθῆ.

» Καταθέσαντες τὴν ἀποσκευὴν μου ἐπὶ τῆς ἄμμου ἐκαθίσαμεν ὑπὸ τὴν σκιάν τῶν δένδρων ἔχοντες τὰ βλέμματά μας ἐστραμμένα πρὸς τὸν ὠκεανὸν ἐπὶ τῇ ἐλπίδι νὰ ἴδωμεν πλοῖόν τι πλὴν καίτοι μείναντες πολλὰς ὥρας οὐδὲν εἶδομεν. Τέλος μοὶ ἐφάνη ὅτι ἦκουσα πα-

ράδοξόν τινα θόρυβον καὶ ὁ ἀχθοφόρος αὐτὸς, ἀφοῦ ἠκροάσθη ἐπὶ τινὰς στιγμὰς ὠμολόγησεν ὅτι καὶ αὐτὸς τὸν ἠκούε. Μετ' ὀλίγον ὁ θόρυβος οὗτος προσήγγιζεν, ὥστε οὐδεμίαν πλέον ἀμφιβολίαν μᾶς ἔμενεν ὅτι τὸ ἀντικείμενον ὅπερ τὸν ἐπρόξενει ἐπλησίαζε πρὸς ἡμᾶς. Τέλος διεκρίναμεν εἰς τὸν ὀρίζοντα μέλαιναν κηλίδαν ἣτις ταχέως ἐμεγαλύνετο καὶ εἶδομεν ὑπερμέγεθες τέρας ὅπερ ἐκολύμβη ἔχον μέγα μέρος τοῦ σώματός του ἐκτὸς τοῦ ὕδατος.*) Ἐπρωχῶρει πρὸς ἡμᾶς μετ' ἀκατανόητου ταχύτητος, ἐξακουτίζον περίξ τοῦ στήθους τοῦ ἀφθονα κύματα ἀφροῦ καὶ φωτίζον κατὰ τὴν διάβασίν του τὴν θάλασσαν διὰ μεγάλης πυρίνου γραμμῆς.

» Μετ' ὀλίγον ἔνεκα τῆς μικρᾶς ἀποστάσεως ἠδυνήθημεν νὰ τὸ διακρίνωμεν καθαρῶς. Εἶχεν ὕψος ἴσον πρὸς τὸ ὕψος τριῶν ἐκ τῶν μεγαλητέρων δένδρων καὶ κατεῖχεν ὅσον διάστημα κατέχει ἡ αἴθουσα τῶν ἀκροάσεων τῶν ἀνακτόρων σας, ὡ κραταιότατε καὶ μεγαλοπρεπέστατε, τῶν καλιφῶν. Τὸ σῶμά του, ὅπερ δὲν ὠμοίαζε πρὸς τὸ τῶν συνήθων ἰχθύων ἦτο σκληρὸν, ὡς βράχος, καὶ τὸ χρῶμα τοῦ ὑπὲρ τὴν ἐπιφάνειαν τῆς θαλάσσης μέρους ἦτο μέλαν ὡς πίσσα, ἐκτὸς στενῆς ἐρυθρᾶς λωρίδος ἣτις τὸ περιέζωννεν. Ἡ κοιλία του, τὴν ὁποίαν ἐβλέπομεν μόνον ὅταν τὸ τέρας ὑψώνετο ὑπεράνω τῶν κυμάτων, ἦτο κεκαλυμμένη ὑπὸ μεταλλίνων λεπίων ἐχόντων τὸ χρῶμα τὸ ὁποῖον ἔχει ἡ σελήνη ἐν καιρῷ ὀμίχλης. Τὰ νῶτά του ἦσαν ἐπίπεδα καὶ σχεδὸν λευκὰ καὶ ἐξήρχοντο ἐξ αὐτῶν ἐξ ἡ ἑπτὰ ἄκανθαι μακραὶ ὡς τὸ ἡμισυ τοῦ ὅλου σώματος.

» Τὸ ἀποτρόπαιον τοῦτο πλάσμα δὲν ἐφαίνετο νὰ εἶχε στόμα ἀλλ' ἀφ' ἐτέρου εἶχεν ὀγδοήκοντα περίπου ὀφθαλμοὺς, οἵτινες ἐξήρχοντο ἀπὸ τὰς κόγχας των, ὡς οἱ τῆς ἀδελφῆς μου ἦτις τώρα μᾶς παρατηρεῖ, καὶ ἦσαν τοποθετημένοι περίξ τοῦ σώματος εἰς δύο σειρὰς παραλλήλους μετ' τὴν ἐρυθρὰν λωρίδα, ἣτις ἐφαίνεται ὅτι ἐχρησίμευεν ὡς ὀφρύς. Δύο ἢ

(*) Ἀγρόπλοιοι.

τρεις τῶν τρομερῶν τούτων ὀφθαλμῶν ἦσαν κατὰ πολὺ μεγαλήτεροι τῶν ἄλλων καὶ ἐφαίνοντο ὅτι ἦσαν ἐκ καθαροῦ χρυσοῦ.

» Ἄν καὶ τὸ θηρίον τοῦτο μᾶς ἐπλησίαζεν, ὡς ἦδη εἶπον μετὰ μεγίστης ταχύτητος, δὲν εἶχεν ἐν τούτοις οὔτε πτερύγια, καθὼς οἱ ἰχθύες, οὔτε πόδας συννηωμένους διὰ μεμβράνης, καθὼς αἱ νῆσσαι, οὔτε πτέρυγας, καθὼς ὁ γλάρος, οὐδ' ἐπροχώρει καθὼς οἱ ἐγγέλεις· ὥστε θὰ ἐκινεῖτο ἀναμφιβόλως διὰ νεκρομαντείας. Ἡ κεφαλὴ καὶ ἡ οὐρά του εἶχον ἀκριβῶς τὸ αὐτὸ σχῆμα· μόνον ὄχι μακρὰν τῆς τελευταίας ταύτης ἦσαν δύο μικραὶ ὀπαὶ αἱ ὁποῖαι ἐχρησίμευον ὡς ῥώθωνες καὶ διὰ τῶν ὁποίων τὸ τέρας ἀνέπνεε μετὰ τεραστίας ὀρμῆς καὶ μετὰ θορύβου ὀξέος καὶ δυσaréστου.

Ὁ τρομος ἐπὶ τῇ θέᾳ τοῦ εἰδεχθῶτος τούτου ἀντικειμένου ἦτο μέγιστος ἀλλ' ἐτρομάξαμεν ἀκόμη πλείοτερον, ὅταν παρατηρήσαντες αὐτὸ ἐκ τοῦ πλησίον εἶδομεν ἐπὶ τῆς ῥάχεώς του μέγαν ἀριθμὸν ζῶων ἐχόντων τὸ ἀνάστημα καὶ τὴν μορφήν τῶν ἀνθρώπων καὶ ὁμοιαζόντων καθ' ὅλα πρὸς αὐτούς· μόνον δὲν εἶχον ἐνδύματα (καθὼς ἔχουσιν οἱ ἄνθρωποι) ἀλλ' ἦσαν κεκαλυμμένοι (ἐκ φύσεως ἀναμφιβόλως) δι' ἀσχήμου καὶ ὄχληροῦ περικαλύμματος παραπολλὴν ὁμοιότητα ἔχοντος πρὸς ἐριοῦχον ἀλλὰ τόσον κεκολλημένον ἐπὶ τοῦ δέρματος ὥστε καθίστα τοὺς δυστυχεῖς τούτους γελωιδεστάτους· ἐφαίνετο δὲ ὅτι τοὺς ἔκαμνε νὰ ὑποφέρωσι πολύ. Ἐπὶ τῆς κορυφῆς τῆς κεφαλῆς των εἶχον εἶδος τετραγῶνων κιβωτίων τὰ ὁποῖα ἐκ πρώτης ὕψεως ἐνόμισα ὅτι τοῖς ἐχρησίμευον ὡς σκεπάσματα τῆς κεφαλῆς ἔπειτα ὅμως ἀνεκάλυψα ὅτι ἦσαν καθ' ὑπερβολὴν βαρέα καὶ στερεὰ καὶ συνιπέρανον ἐκ τούτου ὅτι ἦσαν προωρισμένα διὰ τοῦ μεγάλου βέρους των νὰ συγκρατῶσι τὰς κεφαλὰς τῶν ζῶων τούτων ἐπὶ τῶν ὤμων των. Πέριξ τοῦ λαιμοῦ των ἦσαν προσηρμοσμένα μαῦρα περιδέραια (πιθανῶς σημεῖα δουλείας) ἀπαράλλακτα πρὸς ἐκεῖνα τὰ ὁποῖα θέτομεν εἰς τοὺς κύνας

μας μὲ μόνην τὴν διαφορὰν ὅτι ἦσαν πλατύτερα καὶ στερεώτερα ὥστε τὰ δυστυχῆ ταῦτα πλάσματα δὲν ἠδύναντο νὰ κινήσωσι τὴν κεφαλὴν των κατ' οὐδεμίαν διεύθυνσιν χωρὶς νὰ κινήθῃ ὁμοῦ καὶ τὸ σῶμά των, ὡς ἐκ τούτου δὲ ἦσαν καταδεδικασμένα νὰ θεωρῶσιν ἀκαταπαύστως τὴν ῥίνα των.

» Ὅταν τὸ τέρας ἔφθασε πλησιέστατα τῆς ἀκτῆς ἐν ἣ εὕρισκόμεθα ἐξηκοντισεν αἴφνης εἰς μεγάλην ἀπ' αὐτοῦ ἀπόστασιν ἓνα τῶν ὀφθαλμῶν του ἐκ τούτου δ' ἀνεπήδησε τρομερὰ γλώσσα φλογὸς συνοδευομένη ὑπὸ πυκνοῦ νέφους καπνοῦ καὶ ὑπὸ κρότου, τὸν ὅποιον μόνον πρὸς τὴν βροτὴν δύναμαι νὰ παραβάλλω. Ὅταν ὁ καπνὸς διελύθη εἶδομεν ἐν τῶν παραδόξων τούτων ζῶων ὄρθιον ἐπὶ τῆς κεφαλῆς τοῦ τέρατος κρατοῦν εἰς τὴν χεῖρα μίαν σάλπιγγα τὴν ὁποίαν ἔφερεν εἰς τὸ στόμα του καὶ δι' ἧς ἐξέβαλλεν ἤχους ὀξεῖς καὶ λίαν δυσaréστους εἰς τὴν ἀκοήν, τοὺς ὁποίους ἠθέλομεν ἴσως ἐκλάβει ὡς τινα γλώσσαν, ἐὰν δὲν ἐξήρχοντο καθ' ὀλοκληρίαν ἐκ τῆς ῥίνος.

Ἰδὼν ὅτι ἡ πρᾶξις αὕτη ἀπέβλεπεν ἐμὲ καὶ ὅτι πρὸς ἐμὲ ἀπετεινοντο οἱ λόγοι ἐκεῖνοι εὐρέθην εἰς δυσχερῆ θέσιν μὴ δυνάμενος ν' ἀποκριθῶ ἐπειδὴ δὲν ἐνόουν οὐδὲν ἐξ ὅσων ἔλεγε. Ἐν τῇ ἀμνηχανία μου ἐστράφημ πρὸς τὸν ἀχθοφόρον ὅστις ὀλίγον δεῖν ἐπιπτεν ἀσθενῆς ἀπὸ τὸν φόβον του, τὸν ἠρώτησα τί ἄρα γε ἦτο τὸ τέρας ἐκεῖνο, τί ἠθελε, καὶ ὁποῖα ἦσαν τὰ ὄντα ὑπὸ τῶν ὁποίων ἐπληθην ἡ ῥάχισ του. Ὁ ἀχθοφόρος ἀπεκρίθη, ἐφ' ὅσον ὁ τρόμος του τῷ ἐπέτρεπεν, ὅτι εἶχεν ἀκούσει νὰ κάμνωσι λόγον διὰ τὸ θαλάσσιον τοῦτο ζῶον· μοι εἶπεν ὅτι ἦτο δαίμων σκληρὸς ἔχων ἐντόσθια ἐκ θεοῦ καὶ πύρινον αἷμα, τὸ ἔπλασαν δὲ κακοποιὰ πνεύματα διὰ νὰ βλάβῃ τὸ ἀνθρώπινον γένος, ὅτι αὐτὸ τὸ πρᾶγμα ὕπερ εἶχεν εἰς τὰ νῶτά του ἦτον εἶδος παρασίτου ζωῦφιου ὡς ἐκεῖνο ὕπερ προσκολλᾶται ἐπὶ τῶν γαλῶν καὶ τῶν κυνῶν, μόνον ὀλίγον μεγαλήτερον καὶ ἀγριώτερον, καὶ ὅτι τὸ ζωῦφιον τοῦτο

ἐχρησίμευε καὶ αὐτὸ ἂν καὶ ἡ χρησιμότης του ἦτο χρησιμότης ὀλεθρία—διότι μὲ τὰ κεντήματα καὶ τὰ δῆγματά του ἠνάγκαζε τὸ τέρας νὰ γίνηται μανιῶδες εἰς τοσοῦτον βαθμὸν, ὅσος ἤρκει ὅπως κάμνη αὐτὸ νὰ βρυχᾶται καὶ νὰ διαπράττῃ ὅ,τι κακὸν προετίθεντο τὰ κακοποιὰ πνεύματα.

» Ἐνεκα τῆς ἐξηγήσεως ταύτης ἀπεφάσισα νὰ τὸ βάλω εἰς τὰ τέσσαρα καὶ χωρὶς οὔτε κἂν ἄπαξ νὰ παρατηρήσω ὀπισθέν μου ἀνερρυχήθην μετὰ μεγίστης ταχύτητος εἰς τὰ πρὸ ἐμοῦ ὑψώματα, ἐνῶ ὁ ἀχθοφόρος ἔτρεχεν ἐπίσης ταχέως, ἂν καὶ κατὰ διεύθυνσιν ὄλως ἀντίθετον ὥστε ἐντὸς ὀλίγου τὸν ἔχασα μετὰ τῆς ἀποσκευῆς μου, περὶ τῆς ὁποίας δὲν ἀμφιβάλλω ὅτι ἔλαβε μεγάλην φροντίδα—ἀλλὰ τοῦτο δὲν ἠδυνήθην νὰ ἐξακριβώσω διότι δὲν ἐνθυμούμαι νὰ τὸν ἐπανεῖδον.

» Τὸ κατ' ἐμὲ τοσοῦτον πεισματωδῶς μὲ κατεδίωξεν ἐν σμῆνος ἐκ τῶν ἀνθρωποζωῶφιων ἐκείνων, ἅτινα ἤλθον ἐπὶ τῆς παραλίας μὲ πλοιάρια, ὥστε ἐντὸς ὀλίγου συνελήφθην, καὶ μὲ χεῖρας καὶ πόδας δεδεμένους ὠδηγήθην πρὸς τὸ θηρίου ὅπερ ἀμέσως ἤρχισε τὸ κολύμβημά του.

» Τότε μεγενόσα πικρῶς διὰ τὴν ἀνοησίαν τὴν ὁποίαν ἔπραξα ἐγκαταλείψας τὴν καλήν μου οἰκίαν διὰ νὰ ἐκθέσω τὴν ζώην μου εἰς παρόμοια συμβεβηκότα· ἀλλ' ἐπειδὴ ἡ μεταμέλεια ἦτον ἀνωφελής, ἐζήτησα ὅσον τὸ δυνατόν νὰ ἐπωφεληθῶ ἐκ τῆς θέσεώς μου καὶ προσεπάθησα νὰ ἐλκύσω τὴν εὐνοίαν τοῦ ἀνθρωποζωῶφιου ὅπερ ἐκράτει τὴν σάλπιγγα καὶ ὅπερ ἐφαίνετο ἔχον ἐξουσίαν ἐπὶ τῶν μετ' αὐτοῦ καὶ ἐπέτυχα τοῦτο διότι ἐντὸς ὀλίγων ἡμερῶν μοι παρέσχε πολλά δείγματα τῆς εὐνοίας του καὶ τέλος ἔλαβε τὸν κόπον νὰ μὲ διδάξῃ τοὺς μυκηθμούς, τοὺς ὁποίους εἶχε τὴν ἀλαζονείαν ν' ἀποκαλῆ γλωσσάν του, ὡς ἐκ τούτου ἠδυνάμην νὰ συνομιλῶ ἐλευθέρως μετ' αὐτοῦ, προσπαθῶν συγχρόνως νὰ τῷ κάμω γνωστὴν τὴν διάπυρον ἐπιθυμίαν ἣν εἶχον ὅπως ἴδω κόσμον.

»—Εἶμαι εὐτυχῆς βλέπων, φίλτατέ

μου Σεβὰχ, μοι εἶπε ἡμέραν τινα μετὰ τὸ γεῦμα, ὅτι ἦσαι ἀξιόλογος νέος· ἡμεῖς τῶρα κάμνομεν τὸν περίπλου τῆς γῆς, καὶ ἐπειδὴ ἔχεις ἐπιθυμίαν νὰ ἴδῃς κόσμον σοὶ παρέχω δωρεὰν μίαν θέσιν ἐπὶ τῆς ράχεως τοῦ θηρίου

» Ὅταν ἡ σουλτάνα Χαλιμὰ ἔφθασεν εἰς τὸ μέρος τοῦτο τῆς διηγήσεώς της (ἀναφέρει τὸ Ἰσιστοσερνὸτ) ὁ βασιλεὺς ἐστράφη ἐκ τῆς ἀριστερᾶς πλευρᾶς πρὸς τὴν δεξιάν καὶ εἶπε «Εἶναι τῶντι λίαν ἐκπληκτικὸν, φιλτάτη μου βασίλισσα, πῶς ἕως τῶρα παρέλειψες νὰ μοι ἀναφέρῃς τὰ τελευταῖα ταῦτα συμβάντα τοῦ Σεβὰχ. Ἡξεύρεις ὅτι τὰ εὐρίσκω καθ' ὑπερβολὴν ἐνδιαφέροντα καὶ παράδοξα;»

Ἄφου, καθὼς λέγουσιν, ὁ βασιλεὺς ἐξεφράσθη τοιοῦτοτρόπως ἡ ὡραία Χαλιμὰ ἐπάνελαβε τὴν ἱστορίαν της ὡς ἐξῆς :

— Ὁ Σεβὰχ ἐξηκολούθησεν οὕτω τὴν διήγησίν του «Ἡὐχαρίστησα τὸ ἀνθρωποζωῶφιον διὰ τὴν εὐγενειάν του καὶ ἐντὸς ὀλίγων ἐγκατεστάθην ὡς νὰ ἤμην εἰς τὴν οἰκίαν μου ἐπὶ τοῦ θηρίου τὸ ὅποιον μετὰ καταπληκτικῆς ταχύτητος διέσχισε τὸν Ὀκεανὸν ἂν καὶ ἡ ἐπιφάνεια τοῦ τελευταίου τούτου οὐ μόνον δὲν ἦτον ὀμαλὴ εἰς τὸ μέρος τοῦτο τοῦ κόσμου ἀλλ' ἀπ' ἐναντίας σφαιροειδῆς, ὡς ρῶδιον, εἰς τρόπον ὥστε οὐδὲν ἄλλο ἐκάμνομεν ἢ ἀνεβαίνομεν, οὕτως εἰπεῖν, καὶ κατεβαίνομεν.

— Αὐτὸ εἶναι πολὺ παράδοξον, νομίζω, διέκοψεν ὁ βασιλεὺς.

— Εἶναι ὅμως ἀληθέστατον ἀπήνητησεν ἡ Χαλιμὰ.

— Ἀμφιβάλλω ἐπάνελαβεν ὁ βασιλεὺς, ἀλλὰ σὲ παρακαλῶ λάβε τὴν καλοσύνην νὰ ἐξακολουθήσῃς τὴν ἱστορίαν σου.

— Μετὰ χαρᾶς εἶπεν ἡ βασίλισσα. «Τὸ θηρίον, ἐξηκολούθησεν ὁ Σεβὰχ, ἀναβαῖνον ὡς εἶπον καὶ καταβαῖνον ἔφθασεν εἰς μίαν νῆσον ἔχουσαν περιφέρειαν πολλῶν ἑκατοντάδων μιλίων, ἡ ὁποία ἐν τούτοις εἶχε κτισθῆ εἰς τὸ μέσον τῆς θαλάσσης ὑπὸ ἀποικίας μικρῶν ὄντων ὁμοιαζόντων πρὸς σκῶληκας (1)

(1) Νῆσοι κοραλλίων.

— Χμ! εἶπεν ὁ βασιλεὺς—

— Καταλιπόντες ταύτην τὴν νῆσον εἶπεν ὁ Σεβὰχ (διότι ἡ Χαλιμὰ οὐδόλως ἔδωκε προσοχὴν εἰς τὸ κακόηχον τοῦτο ἐπιφώνημα), καταλιπόντες ταύτην τὴν νῆσον ἐφθάσαμεν εἰς ἄλλην περιέχουσαν λίθινα δάση. Τὰ δὲ λίθινα τούτων δένδρα ἦσαν τόσον σκληρὰ ὥστε συνετριβοντο εἰς μυρία τεμάχια οἱ ὀξύτεροι πελέκεις διὰ τῶν ὁποίων ἐπειράθημεν νὰ τὰ καταρρίψωμεν (1)

— Χμ! εἶπει ἐκ νέου ὁ βασιλεὺς, ἀλλ' ἡ Χαλιμὰ οὐδόλως προσέχουσα εἰς αὐτὸν ἐξηκολούθησε τὴν ὁμιλίαν τοῦ Σεβὰχ.

(1) Ἐν τῶν μάλλον ἀξιοσημεϊῶτων φυσικῶν περιέργων εἶναι ἓν ἀπολελιθωμένον δάσος παρὰ τὰς πηγὰς τοῦ Πασίγνου (Pasigno). Τὸ δάσος τοῦτο ἀποτελεῖται ἐκ πολλῶν ἐκατοντάδων δένδρων ὀλοτελῶς ἀπολελιθωμένων καὶ ἰσταμένων εἰς τὴν φυσικὴν των θέσιν. Τινὰ τούτων βλαστάνουσιν ὄντα ἐν μέρει ἀπολελιθωμένα. Τοῦτο εἶναι καταπληκτικὸν φαινόμενον ὅπερ πρέπει νὰ ἀναγκάσῃ τοὺς φυσικοδίφας νὰ τροποποιήσωσι τὴν ἐπικρατοῦσαν θεωρίαν περὶ ἀπολιθώσεως—Kennedy.

Ἡ διαθεδαίωσις αὕτη ἦτις κατ' ἀρχὰς δὲν ἦτο πιστευτὴ ἐπεθεδαίωθη ἐκ τῆς ἀνακαλύψεως δάσους ὀλοσχερῶς ἀπολελιθωμένου παρὰ τὰς πηγὰς τῆς Χαϊεύνης (Chayeune) τῆς πηγαζούσης ἐκ τῶν Μελανῶν ὀρέων.

Δὲν εἶναι ἴσως ἐπὶ τῆς ἐπιφανείας τῆς γῆς θέμα μάλλον ἀξιοπαρατήρητον ὑπὸ γεωλογικὴν καὶ ζωγραφικὴν ἐποψίν ἐλείνου ὅπερ παρουσιάζει τὸ πλησίον τοῦ Καίρου ἀπολελιθωμένο δάσος. Ὁ περιγητὴς ἀφοῦ περῆλθῃ τοὺς τάφους τῶν καλιφῶν καὶ φθάσῃ πέραν τῶν πυλῶν τῆς πόλεως διευθύνεται πρὸς μεσημβρίαν ἀποτελῶν ὀρθὴν σχεδὸν γωνίαν μετὰ τῆς διὰ τῆς ἐρήμου διαβαίνουσης πρὸς τὸ Σουεζ ὄδοσ' ἀφοῦ δὲ διατρέξῃ δεκάδα τινὰ μιλίων ἐντὸς βαθείας καὶ ἀγόνου πεδιδόδος κεκαλυμμένης ὑπὸ ἄμμου καὶ κογχυλίων τὸσφιν νηπιῶν ὥστε νομίζεις ὅτι ἡ θάλασσα μόλις τὴν προτετραίαν ἀποσύρθη, ἐκεῖθεν διερχεται μικροὺς ἀμμόδεις λόφους οἵτινες μετὰ μικρὰν ἀπόστασιν ἀκολουθοῦσι παραλίθως τὴν ὁδόν. Ἡ σιγὴ ἦτις τότε παρουσιάζεται εἰς αὐτὸν εἶναι παράδοχος καὶ ὅλως ἀπροσδόκητος. Μάζα συντριμμάτων δένδρων, ὄλων ἀπολελιθωμένων καὶ ἀναδιδόντων μεταλλικὸν ἦχον ὑπὸ τὰ πέταλα τοῦ ἵππου του ἐπεκτείνεται πολλὰ μίλια πέραν αὐτοῦ παρουσιάζουσα εἰκόνα πεπτωκότος δάσους. Τὰ ξύλα, βαθέος φαιῶ χρώματος, διατηροῦσι καθ' ὁλοκληρίαν τὸ σχῆμά των, τὰ δὲ τεμάχια ἔχουσι δεκαπέντε περίπου ποδῶν μήκος καὶ ἕξ δακτύλων μέχρι τριῶν ποδῶν πλάτος.

«Ἀφοῦ ἀφήσαμεν τὴν τελευταίαν ταύτην νῆσον προσωρμίσθημεν εἰς τόπον ὅπου ἦτο σπήλαιον προχωροῦν εἰς ἀπόστασιν τριάκοντα ἢ τεσσαράκοντα μιλίων εἰς τὰ ἔγκατα τῆς γῆς, καὶ περιέχον μέγιστον ἀριθμὸν ἀπερῶντων καὶ μεγαλοπρεπεστάτων ἀνακτόρων ὁποῖα δὲν ὑπάρχουσιν οὔτε εἰς τὴν Δαμασκὸν οὔτε εἰς τὸ Βαγδάτιον. Ἀπὸ τῶν θόλων τῶν ἀνακτόρων τούτων ἐκρέμαντο μυριάδες πολυτίμων λίθων ἐχόντων ὁμοιότητα πρὸς τοὺς ἀδαμάντας, μετὰ τὴν διαφορὰν ὅτι εἶχον ὄγκον μεγαλύτερου τοῦ ἀνθρωπίνου σώματος, εἰς δὲ τὸ ἐσωτερικὸν ἐν τῷ μέσῳ τῶν διαδρόμων τῶν πύργων ἦσαν πυραμίδες καὶ ναὸς περιερόμενος ὑπὸ ἀναριθμητῶν ποταμῶν μαύρων ὡς ἔβενος καὶ ἐχόντων πληθὺν ἰχθύων ἀομαμάτων (1).

— Χὲμ εἶπεν ὁ βασιλεὺς.

— «Διήλθομεν μετὰ ταῦτα μέρος τῆς θαλάσσης ὅπου εὔρομεν ὑψηλὸν ὄρος ἀπὸ τῶν κλιτύων τοῦ ὁποίου ἔρρεον χείμαρροι ἀναελευμένων μετάλλων ἐξ ὧν τινὲς εἶχον μήκος ἐξήκοντα μιλίων (2), ἐνῶ ἐκ τινος ἀβύσσου κειμένης ἐπὶ τῆς κορυφῆς ἐξεσφενδουίζετο τόση μεγάλη ποσότης τέφρας ὥστε ὁ ἥλιος ἀπεσκοτίζετο ὀλοτελῶς ὑπ' αὐτῆς καὶ ἐγένετο σκότος βαθύτερον καὶ τῆς σκοτεινοτέρας νυκτὸς εἰς τρόπον ὥστε καθίστατο ἀδύνατον ἔστω καὶ εἰς ἀπόστασιν ἑκατὸν πενήκοντα μιλίων ἀπὸ τοῦ ὄρους νὰ διακρίνωμεν καὶ τὸ λευκότερον ἀντικείμενον, ὅσον πλησίον τῶν ὀφθαλμῶν μας καὶ ἀν' ἐκεῖτο (3).

(1) Τὸ ἐν Κεντουαζὶ σπήλαιον τὸ ἐπικαλούμενον Mammoth cave.

(2) Ἐν Ἰστανδία κατὰ τὸ 1783.

(3) Κατὰ τὴν περὶ τὸ 1766 ἐπισυμβάσαν ἔκρηξιν τῆς Ἑτλης νῆφρ τοιοῦτου εἴδους παρήγαγον τοσοῦτον σκότος ὥστε εἰς Γλόμβην ἦτις ἀπέχει πλέον τῶν πενήκοντα λευγῶν ἀπὸ τοῦ ὄρους ψηλαφῶν μόνον ἠδύνατό τις νὰ εὔρῃ τὸν δρόμον του. Κατὰ δὲ τὴν περὶ τὸ 1794 ἐπισυμβάσαν ἔκρηξιν τοῦ Βεσουθίου εἰς Κασέρτην ἦτις ἀπέχει 4 εὔγας ἀπ' αὐτοῦ μόνον ὑπὸ τὸ φῶς τῶν λαμπάδων ἠδύνατο νὰ βαδίσωσι.

Τὴν 1 Μαΐου 1812 νέφος ἡφαιστείου τέφρας καὶ ἄμμου ἐρχόμενον ἀπὸ τοῦ ἁγ. Βικεντίου κατεκάλυψεν ὅλας τὰς Βαρβάδας νήσους καὶ τὰς

— Χέμ εἶπεν ὁ βασιλεύς.

Ἄφου ἐγκατελείψαμεν τὸ μέρος τοῦτο, τὸ θηρίον ἐξηκολούθησε τὸ ταξείδιόν του μέχρις οὗ ἀπηντήσαμεν γῆν, ὅπου ἡ φύσις τῶν ἀντικειμένων ἐφαίνετο ἀνεστραμμένη—διότι εἶδομεν μεγάλην λίμνην εἰς τὸ βάθος τῆς ὁποίας ἐπὶ τῶν ἑκατὸν ποδῶν κάτωθεν τῆς ἐπιφανείας τοῦ ὕδατος ἐφύετο δάσος πυκνοφύλλων δένδρων (1).

— Ὡ! ὦ! εἶπεν ὁ βασιλεύς.

(Ἐκ τῶν τοῦ Ἀμερικανοῦ Edgar Poe).

(Ἔπεται τὸ τέλος.)

ΩΔΗ, ΜΟΥΣΙΚΗ, ΧΟΡΟΣ

ΚΑΘ' ΟΜΗΡΟΝ

(Συνέχεια, ἴδε φυλλᾶδ. Β').

(Ἀπεδίδετο ἤδη εἰς τὴν μουσικὴν καὶ εἰς τὴν ποίησιν ἐπίδρασις τόσον σημαντικὴ ἐπὶ τῶν ἠθῶν, ὥστε ὁ Ἀγαμέμνων ἐπίστευεν, ὅτι δὲν δύναται κάλλιον νὰ ἐξασφαλισθῇ περὶ τῆς ἀρετῆς τῆς ἑαυτοῦ συζύγου Κλυταιμνήστρας, εἰμὴ ἀφίνων εἰς αὐτὴν σύντροφον ποιητὴν τινα· Ἡ δὲ Κλυταιμνήστρα δὲν ἔδωκεν ἀκρόασιν εἰς τὴν ἀπαγωγικὴν φωνὴν τοῦ Διγισθοῦ, εἰμὴ ἀφου ἐπέβαλε σιωπὴν εἰς τοὺς γλυκεῖς καὶ πειστικὸς φθόγγους τοῦ διδασκάλου τῆς ἀρετῆς). Ἡ ἐν τοῖς ἄνω μνησθεῖσα, αἶεποτε ἢ πολλακίς παρ' Ὀμήρῳ ἀναφαινομένη δόξα, ὅτι ἡ ψῆδὴ δῶρον τῶν θεῶν ἐστὶ, ἡ δὲ μούσα εἶναι ἡ ἐμπνέουσα τὸν ἀοιδὸν καὶ ἡ εἰσπνέουσα αὐτῷ ὅ,τι ἂν μέλλῃ νὰ ψάλῃ, καθιστᾶ εὐεξήγητον τὸ διατὶ ἡ ψῆδὴ

ἐβύθισεν εἰς σκότος τόσω πυκνὸν ὥστε ἐν πλήρει μεσημβρίᾳ δὲν ἴδονταν νὰ ἴδωσι τὰ δένδρα ἢ ἄλλα ἀντικείμενα κείμενα πλησίον αὐτῶν καὶ ἀκόμη μάλιστα λευκὸν μανθῆλιον ἀπέχον ἕξ δακτύλους ἀπὸ τῶν ὀφθαλμῶν. Murray σελ. 215.

(1) Κατὰ τὸ 1790 εἰς Καρχίας σεισμός· ἐταπείνωσε τὸ ἐκ γρανίτου ἕδαφος καὶ ἐσχημάτισε λίμνην 2,400 ποδῶν διαμέτρου καὶ 80—100 ποδῶν βάθους. Τὸ ταπεινωθὲν μέρος ἦτον ἐκ τοῦ δάσους Ἀριπάο, τὰ δὲ δένδρα διατήρησαν, καίτοι ὑπὸ τὸ ὕψος ὄντα, ἐπὶ πολλοὺς μῆνας τὴν χλοερότητά των. Murray σελ. 221.

οὐχὶ σπανίως ἦν αὐτοσχέδιος. (Heeren, Ideen über Politik, Verkehr und Handel der alten Welt, 5, μερ. 1. Götting 1826 Σελ. 152). Ὁ Ὀδυσσεὺς προβάλλει εἰς τὸν ἀοιδὸν Δημόδοκον τὸ ἀντικείμενον, ὃ μέλλει νὰ ψάλῃ, οὗτος δ' ἀρχειται ἀμέσως τῆς ψῆδης κατ' ἐμπνευσιν ἄδων ἐν Ὀδ. Θ. 487. Πλήν ὡς ἐκ τούτου οὐδαμῶς πρέπει νὰ ἰσχυρισθῇ τις ὅτι αἶεποτε καὶ μόνον αὐτοσχεδίως ἔψαλλον οἱ ἀοιδοὶ, καθότι οὗτοι ἔτι καὶ ἐκ τῶν ἀφθόνων ἐθνικῶν μύθων καὶ ἱστοριῶν, ἃ ἐκ τοῦ στόματος τοῦ λαοῦ εἶχον ἀκούσει καὶ μάθει, ἤντλουν καὶ ἔψαλλον, ὅπως ἡ φωνὴ τῆς στιγμῆς ἢ θεὸς τις ἐνέπνευεν αὐτοὺς. Ἦσαν λοιπὸν ἄσματοά τινα, ἃ καθίσταντο τὰ ἀγαπητὰ τῶν ποιητῶν, οἵτινες καὶ ἐξηκολούθουν ἔχοντες αὐτὰ ἀνὰ στόμα, ἐνῶ πάλιν καὶ πολλὰ ἄλλα, τέκνα τῆς στιγμῆς, μετὰ τὴν αὐτῶν γένεσιν ἐξηφανίζοντο. Ἀλλὰ δαψιλείᾳ τις ἁσμάτων ἦν ἀναγκαῖα. Οἱ ἀοιδοὶ ἔπρεπε ν' ἀλλάζωσι τὰ ἄσματα αὐτῶν, τὸ δὲ ἐπαγωγὸν καὶ ἡ ἀξία τοῦ νέου ἐκφράζεται ἐν Ὀδ. Α. 552 διὰ τούτου, ὅτι ὁ τῶν ἀνθρώπων ἔπαινος ἐκείνου τὸν ἀοιδὸν κατ' ἐξοχὴν τιμᾶ, ὅστις εἰς τοὺς ἀκούοντας πάντοτε νεώτατα ἄδει ἄσματα· ἔχει δὲ τὸ χωρίον οὕτω·

Τὴν γὰρ ἀοιδὴν μάλλον ἐπικλείουσ' ἀνθρωποι,
ἢ τις ἀκούντεσσι νεωτάτη ἀμφιπέληται.

Οὕτως ἄρα τὸ ἄσμα παρεμβάλλεται εἰς πᾶσαν τὴν ὑπαρξίν τοῦ ἀνθρώπου, καὶ εἰς πάντα τὰ γεγονότα.

Εἰς τὸν ὀμηρικὸν ἀνθρώπον, λέγει ὁ Nägelsbach (homerische Theologie, § 47) φαίνεται πᾶν μέγα, ἡ στρατεία τῶν Ἀχαιῶν, ἡ ἄλωσις τῆς Τροίας, τὸ πλημμύλημα τῆς Ἑλένης, ἡ πίστις καὶ τὰ δεινὰ τῆς Πηνελόπης, ὑπὸ τῶν θεῶν προξενούμενον διὰ τοῦτο μόνον, ὅπως οἱ ἀνθρωποι ἔχωσιν ὕλην πρὸς ψῆδην, οὕτως ὥστε δι' αὐτὸν ἢ ἐν τῇ καθολικῇ ἱστορίᾳ σημασία τῆς πράξεως ἢ τοῦ ἔργου ἐν τῇ ψῆδῃ, εἰς ἣν δίδει τὴν ζωὴν, ἀναφαίνεται. Τὴν ἄλωσιν τῆς Τροίας (Ἰλίου οἶτον) ἔτευξαν οἱ θεοὶ, ὄλεθρον δ' ἐπεκλώσαντο τοῖς ἀνθρώποις, ὅπως

καὶ εἰς τοὺς μεταγενεστέρους ὑπάρχη ἕλη πρὸς ᾧδὴν. (ἵνα ᾗσι καὶ ἔσσομένοισιν ἀοιδῆ Ὀδ. Θ. 580.) Εἰς τὴν Ἑλένην καὶ εἰς τὸν Πάριον ἐπέθηκεν ὁ Ζεὺς κακὸν μόνον, ὅπως καὶ εἰς τὸ μέλλον ὄσι διαβόητοι παρὰ τοῖς μεταγενεστέροις. Ἰλ. Ζ. 558.

Ἐνεκ' ἔμοστο κυνὸς καὶ Ἀλεξάνδρου ἔνεκ' ἄτης, ὅσιν ἐπὶ Ζεὺς θῆκε κακὸν μόνον, ὡς καὶ ὀπίσσω ἀνθρώποισι πελώμεθ' ἀοιδῆμοι ἔσσομένοισιν.

Διὰ δὲ τῆς ἀρετῆς τῆς Πηνελόπης παρεσκευάσαν οἱ θεοὶ εἰς τοὺς θνητοὺς χαρίεσαν ἀοιδῆν. Ὀδ. Ω, 197. Διὰ δὲ τοῦ φόνου, ὃν διέπραξεν ἡ Κλυταιμνήστρα, στυγερῆ ἀοιδῆ ἔσσεται ἐπ' ἀνθρώπους.

Εἶδη τῆς ᾧδῆς.

Ὡς πρὸς τὸ εἶδος καὶ τὴν ὑπόθεσιν τῶν ὁμηρικῶν ᾠσμάτων, ἀρχαῖοι συγγραφεῖς, οἵτινες ἰσχυρίζονται, ὅτι οἱ ἀοιδοὶ ἦσαν οἱ σοφοί, οἱ φιλόσοφοι τῶν ἀρχαιοτάτων χρόνων, οἱ διδάσκαλοι τῶν χρηστῶν ἠθῶν, οἱ ἀρχηγοὶ τῆς σωφροσύνης, φρονοῦσιν, ὅτι ὑπάρχουσιν ἐν τοῖς ὁμηρικοῖς ποιήμασι τὰ ἐξῆς πέντε εἶδη ᾠσμάτων. ἦτοι, τὸ σωφρονιστικὸν (Ὀδ. Γ'. 267)· τὸ ἐγκωμιαστικὸν (Ἰλ. Ι, 189)· τὸ παιανικὸν (Ἰλ. Α. 473)· τὸ θρηνητικὸν (Ἰλ. Ω, 720)· καὶ τὸ ὑπορχηματικὸν, ὃ ἐστὶν ᾠσμα συνυδεδεμένον χορῶ. Εἰς ταύτην τὴν διαίρεσιν ὅμως δὲν δύναται τις νὰ συναϊέση, τοῦλάχιστον καθ' ὅσον ἀφορᾷ τὸ σωφρονιστικόν. Οὐδαμῶς παρ' Ὀμήρῳ, ἔνθα περὶ ἀοιδῶν καὶ ᾠσμάτων γίνεται λόγος δεικνύεται τι ἐπίτηδες διδακτικόν. Ἐπιτηδειότερον δύναται νὰ δειχθῶσι τὰ ἐξῆς εἶδη ᾠσμάτων. 1ον, ὁ νόστος τῶν Ἀχαιῶν (Ὀδ. Α. 526). Οὗτός ἐστιν ἱστορικόν τι ᾠσμα τῶν κατὰ τὸν πόλεμον συμβάντων εἰς τοὺς Ἀχαιοὺς. Ὁ Φῆμιος καὶ ὁ Δημόδοκος ᾄδουσιν, ὁ μὲν, εἰς τοὺς μνηστήρας, ὁ δὲ, εἰς τοὺς Φαίακας, ἐκ τῶν τρωϊκῶν μύθων, ὁ δὲ τελευταῖος καὶ ἐκ τῶν τῆς κωμικῆς ἐρωτικῆς σχέσεως τοῦ Ἄρεως καὶ τῆς Ἀφροδίτης, 2ον, ὁ Παιάν· οὐ-

τός ἐστιν εὐχαριστήριος εὐχὴ ἐν εἶδει ᾠσματος, ὅπερ οἱ Ἕλληνες ᾄδουσιν, ἐλευθερωθέντες τῆς κακῆς νόσου τῆς ὑπὸ τοῦ Ἀπόλλωνος εἰς αὐτοὺς πεμφθείσης. (Ἰλ. Χ. 475). Πρὸς δὲ ᾄδουσι παιᾶνα, ὅτε ὁ Ἀχιλλεὺς ἐφόνευσε τὸν Ἑκτορα (Ἰλ. Κ, 591.) Τὰς λέξεις «ἠράμεθα μέγα κῦδος· ἐπέφνομεν Ἑκτορα δῖον, ᾧ Τρῶες κατὰ ἄστυ θεῶ ὡς εὐχετόωντο» ἐξέλαβον ὅτε Εὐστάθιος καὶ ἕτεροι τῶν ἀρχαιοτέρων τοῦ Ὀμήρου ἐρμηνευτῶν ὡς τὸν ἐπινίκειον ἕμνον, ὅστις θὰ ἐψάλη ὑπὸ τοῦ ἀχαικοῦ στρατοῦ εἰς τὸν Ἀχιλλέα. 3ον, ἡ γαμήλιος ᾧδῆ (Ἰλ. Σ, 495), ἣν οἱ συνοδεύοντες τὴν νύμφην ἐκ τοῦ πατρικοῦ οἴκου εἰς τὸν οἶκον τοῦ γαμβροῦ ἦδον, ἐκαλεῖτο ὑμέναιος. Ὁ ἕμνην ἦν παρὰ τοῖς ἀρχαίοις Ἕλλησι τὸ φυσικὸν τῆς παρθενίας σημεῖον, εἴτα δὲ ἡ παρθενία αὐτῆ, ἣτις διὰ τοῦ γάμου ἀναγκαιῶς ἀπόλλυται, ἐὰν ὁ σκοπὸς αὐτοῦ μέλλει νὰ ἐπιτευχθῆ. Ὁ σκοπὸς δὲ οὗτος ἀνεγνωρίσθη ὑπὸ τῶν Ἑλλήνων ἐν ὅλῃ αὐτοῦ τῇ σπουδαιότητι, οἵτινες ἐνόμιζον ἐν τούτῳ θεῖόν τινα θεσμὸν, ἐποίησαν τὸν ὑμένα θεὸν, καὶ προσηγόρευον αὐτὸν ἐν τῷ ὑμεναίῳ. Ἴδε Θεόκρ. ΙΗ'. 58. «Ἵμνην ᾧ Ἵμναίει». Ἴδε καὶ Κάτουλ. 62.—4ον τὸ θρηνητικὸν ᾠσμα τὸ κατὰ τὴν ἐνταφίαν τῶν νεκρῶν (Ἰλ. Ω, 720). Τοῦτο τὸ εἶδος τῆς ᾧδῆς εἶχεν ἐστὶν ὅτε κανονικὸν τινα τύπον, ὁμοίον πρὸς τὸν τῶν χορικῶν ᾠσμάτων. Περὶ τὸν νεκρὸν τοῦ Ἑκτορος κἀθηναι οἱ ἀοιδοὶ, οἵτινες τὸ θρηνητικὸν ᾄδουσιν ᾠσμα, εἴτα ἐκφέρει ἡ Ἀνδρομάχη τοὺς θρηνώδεις λόγους, εἰς ταύτην δὲ ἀνταποκρίνεται ὁ θρήνος τῶν γυναικῶν, καὶ τοιοῦτόν τι συμβαίνει ἐπὶ τοῦ θρήνου τῆς Ἐκάβης, τέλος δὲ ἐκφράζει καὶ ἡ Ἑλένη τὴν θλίψιν αὐτῆς. 5ον ὁ λίνος, ὃν παῖς τις παίζων τὴν φόρμιγγα κατὰ τὸν τρυγητὸν ᾄδει. (Ἰλ. Σ. 370). Οἱ πλείστοι παράγουσι τὸ ᾠσμα τοῦτο ἐκ τοῦ Λίνου (Welcker, Kleine Schriften zur Griechisch. Literaturgesch. Bonn 1844 τ. Ι σ. 8) τοῦ Θηβαίου τοῦ υἱοῦ τοῦ Ἀπόλλωνος καὶ τινος Μούσης. Ἐπειδὴ δὲ ἐν τῷ ἀρχαιο-

τάτῳ μύθῳ Δίνος εἶναι καὶ ὄνομα χωρικοῦ τινος νεανίου, ὃν ἐφόνευσεν ὁ Ἀπόλλων, διότι ἠθέλησε καὶ ἐτόλμησε ν' ἀγωνισθῆ ἠὲ πρὸς αὐτὸν, διὰ τοῦτο ἐκφαίνεται ἐτέρα τις σημασία τοῦ ἄσματος καὶ δὴ ἡ ἐξῆς, ἵνα τὰς λέξεις τοῦ Prel-ler (εἰς Pauly's Real Encyklop. d. Klassisch. Alterthumswissensch. τ. IV σ. 4098) ἀναφέρωμεν «Δίνος ἐστὶ μία τῶν ἀναριθμητῶν προσωποποιήσεων ἀρχαιοτάτης τινὸς θρησκείας τῆς φύσεως, αἰτινες παρὰ τοῖς ἀρχαιοτάτοις τῆς Ἑλλάδος λαοῖς μέχρι Συρίας καὶ Αἰγύπτου εὐρίσκονται, καὶ καθόλου μὲν τὴν αὐτὴν ἐκφρασιν, οὐσιωδῶς δὲ καὶ τὴν αὐτὴν ἔχουσι σημασίαν, εἰς ταύτας δ' ἀνήκουσιν ὁ Ἰάκινθος, ὁ Νάρκισσος, ὁ Ἄδωνις, ὁ Ἰγλας, ὁ Μανέρης καὶ ἄλλοι. Πάντες οὗτοι ἦσαν ὠραῖοι νεανίαι, ἡγαπημένοι Θεῶν, ἐν τῇ ἀκμῇ δὲ τῆς ζωῆς αὐτῶν δι' αἰφνιδίου καὶ σκληροῦ θανάτου ληφθέντες. (Οὗτω π. χ. ὁ Ἰάκινθος ἦν υἱὸς τοῦ τῆς Σπάρτης βασιλέως Ἀμύκλα ἡγαπημένος τοῦ Ἀπόλλωνος. Ὡσαύτως ἠρώτο αὐτοῦ, πλὴν μὴ εἰσακουόμενος ὁ Ζέφυρος, ὅσπερ διὰ τὴν ἐκδικηθῆ διὰ τὴν καταφρόνησιν ταύτην, καθ' ἣν στιγμὴν ἐδίδασκεν ὁ Ἀπόλλων τὸν ἡγαπημένον αὐτοῦ τὸ ῥίπτειν τὸν δίσκον, μεθ' ὁρμῆς ἐφορμήσας, ἤλασεν εἰς τὴν κεφαλὴν τοῦ Ἰακίνθου τὸν ὑπὸ τοῦ Ἀπόλλωνος ἄνω ῥιφθέντα δίσκον, καὶ οὕτω νεκρὸς ἔπεσεν ὁ Ἰάκινθος. Ὁ δὲ Ἀπόλλων, ὅπως τοῦτου ἀπαθανάτιση, ἔκαμε τὴν βλαστήσῃ ἐκ τοῦ αἵματος αὐτοῦ τὸ ὁμώνυμον λαμπρὸν ἄνθος Ἰάκινθος. Ταῦτα σχεδὸν καὶ περὶ τῶν ἄλλων ὀνομάτων, ὧν ἐμνήσθημεν ἀνωτέρω, μυθολογοῦνται.) Ἡ μνήμη δὲ τῶν προσώπων αὐτῶν, ἐξακολουθεῖ ὁ Preller, ἀποθανόντων, διαμένει ζωηρὰ διὰ τινων θρηνητικῶν παρὰ τῷ λαῷ ἄσμάτων ἢ δι' ἀναλόγων πρὸς τὰ περὶ αὐτῶν μυθολογούμενα ἐθίμων, καθ' ἃ μάλιστα περὶ τὰ μέσα τοῦ θέρους ἀναζητοῦνται τὰ πρόσωπα ταῦτα, μάτην μὲν, ἀλλ' ὅμως πάντοτε ἐκ νέου. Τὸ κύριον αἶσθημα ἐπὶ πασῶν τούτων τῶν μορφῶν ἐστὶ τὸ τῆς βαθείας θλίψεως διὰ τὰς καταστροφὰς

τῆς φυσικῆς ζωῆς, πῶς ἐν τῇ ἀκμῇ τῆς ζωῆς ἐπέρχεται ὁ θάνατος. Ἐκεῖνα τὰ δημοτικὰ ἄσματα διηγοῦνται διὰ βραχείας θρηνητικῆς μελωδίας τὴν λυπηρὰν μοῖραν τῶν νεανίων ἐκείνων, ἧδοντο δὲ κυρίως ἐν ταῖς θρησκευτικαῖς ἐκείναις περιστάσεσι καθ' ἃς θρησκευτικῶς ἐτελοῦντο τὰ πάθη ταῦτα, εἶτα δὲ καὶ ἐν ἄλλαις ἐθνικαῖς περιστάσεσι.» Τὰ μάλιστα εἶχε διαδοθῆ μεταξὺ τῶν εἰδῶν τούτων τῆς ᾠδῆς ὁ λίνος, ὅστις ἦδη ἐπὶ τῶν ὁμηρικῶν χρόνων γενεὴν παρὰ τῷ λαῷ ἐκτήσατο ἀξίαν. Ἡ τοιαύτη ἐρμηνεία τοῦ ἐν Ἰλ. Σ. 270 «λίνον δ' ὑπὸ καλὸν ἄειδέν» ἐστίν, ὡς εἴρηται ἐν τοῖς ἄνω ἢ τῶν πλείστων ἐρμηνευτῶν. Ὁ Körper ὅμως, ὁ Heyne καὶ ἕτεροι ἐκλαμβάνουσι τὸ λίνον ὡς αἰτιατικὴν τοῦ οὐδετέρου γένους ὀνόματος, λίνου, ἐν τῇ σημασίᾳ τοῦ χορδῆ, καθότι κατ' ἀρχὰς δὲν κατεσκεύαζον τὰς κιθάρας ἐξ ἐντέρων, ἀλλ' ἐκ λίνου πεποιημένου. Συντάσσουσι δὲ τὰς λέξεις οὕτως «ὑπὸ λίνου καλὸν ἄειδεν» ἦτοι, χαριέντως μετὰ λίνου ἦτοι χορδῆς ἦδεν ὁ παῖς. Προτιμητέα ἡ πρώτη ἐρμηνεία. Ἰων. Ἡ ἐπαοιδῆ ἦτοι τὸ μαγικὸν ἄσμα (Ὁδ. Τ. 457). Ἐν τῷ χωρίῳ τούτῳ οἱ υἱοὶ τοῦ Αὐτολύκου καταπαύουσι τὴν ἔκχυσιν τοῦ αἵματος ἐκ τῆς πληγῆς τοῦ Ὀδυσσεῶς, χρώμενοι τῷ εἶδει τούτῳ τῆς ᾠδῆς. Ἐπὶ δὲ τὴν λέξιν ἐπαοιδῆ ἐννοητέον μαγικὸν τινα τύπον τῆς ἀνθρωπίνης φωνῆς· τὸ μνησθὲν δὲ χωρίον τῆς Ὀδυσσεας δείκνυσι τὴν εἰς τὴν μαγικὴν δύναμιν τῆς ἀνθρωπίνης φωνῆς πίστιν. Ἰων. Τὸ χωρίον τῆς Ἰλ. Σ. 525, ἔνθα λέγεται, ὅτι «δύο ἄμ' ἔποντο νομῆες τερπόμενοι σύριγγιν», ὑπαινίσσεται τὸ βραδύτερον μᾶλλον ἀναπτυχθὲν ποιμενικὸν ἄσμα, διότι μετὰ τῆς σύριγγος συνδέεται εὐκόλως καὶ φυσικῶς ἡ ᾠδῆ. Ἰων. Τὸ ὑπόρχημα, ἦτοι ᾠδῆν, ἢς ἀδομένης, ἐκτελεῖται καὶ χορδῶς, ὑπαινίσσονται τὰ χωρία τῆς Ἰλ. Σ. 590, καὶ Ὁδ. Θ. 262, ἔνθα περὶ τὸν ἀοιδὸν νεανίαν καὶ παρθένου ἐν ῥυθμῷ χορεύουσιν.

(Ἔπεται συνέχεια)

ΜΥΡΙΑ ΟΣΑ

* * ΤΕΧΝΑΙ ΚΑΙ ΕΠΙΣΤΗΜΑΙ.—Ἡ διεθνὴς σύνοδος τῶν μέτρων καὶ σταθμῶν, ἥτις συνήλθε τὴν 24 Ἰβρίου εἰς Παρισίους ἐν τῷ Conservatoire des Arts et Metiers, ὥρισεν ὡς κοινὸν μέτρον σύμφωνον μὲ τὰς ἀπαιτήσεις καὶ τὰς βιωτικὰς ἀνάγκας τὸ Γαλλικὸν χιλιόμετρον, ὡς κοινὸν δὲ σταθμὸν τὸ χιλιόγραμμον. Τὴν Ἑλλάδα κατὰ τὴν σύνοδον ταύτην ἀντεπροσώπευσεν ὁ ἡμέτερος ἐν Παρισίοις πρεσβευτὴς κ. Ἀ. Ῥ. Ραγκαβῆς.

* Ἡ ἐν τῷ ἡμετέρῳ ἐπὶ τῶν Ἐσωτερικῶν ὑπουργείῳ ἐργαζομένη ἐπιτροπὴ ἐπὶ τῆς ἐμψυχώσεως τῆς ἐθνικῆς βιομηχανίας ἀπεφάσισεν ὅπως εἰς τὴν ἐν Βιέννῃ παγκόσμιον ἔκθεσιν τοῦ 1872 ἀποσταλῆ πλῆρης συλλογὴ τῶν Ἑλλην. ὄρυκτῶν καὶ μαρμάρων, καθὼς καὶ συλλογὴ πάντων τῶν ἱαματικῶν ὑδάτων τῆς Ἑλλάδος καὶ τῶν διαφόρων εἰδῶν ξυλικῆς· αἱ περὶ τούτου ὁδηγίαι ἐξεδόθησαν ἤδη.

* Γνωστὸν ὅτι τὰς νύκτας τῆς 9, 10 καὶ 11 Αὐγούστου (ν) ἐκάστου ἔτους ὡς καὶ τῆς 12 καὶ 13 Νοεμβρίου (ν) παρατηρεῖται ἐν τῷ οὐρανῷ μεγάλη πληθὺς διαττόντων ἀστέρων. Κατὰ τὰς ἐφέτος γενομένας παρατηρήσεις τὰς ἀνακοινωθείσας εἰς τὴν Γαλλ. ἀκαδημίαν τῶν ἐπιστημῶν ὑπὸ τοῦ ἀστρονόμου Le Verrier, ἐμετρήθησαν κατὰ τὰς τρεῖς ταύτας νύκτας ἐν Ἀλεξανδρείᾳ μὲν 2042 ἀστέρες, ἐν Βαρκελλόνῃ 1963, ἐν Μασσαλίᾳ 534 καὶ ἐν Ταυρίνῳ 513. Ἐν Παρισίοις δὲ ὁ μέσος ὄρος τῆς πτώσεως τῶν ἀστέρων ἦν ἀνὰ ἐκάστην ὥραν 55.

* Ἡ Nautical Steamship company κατασκευάζει ἐν Σκωτίᾳ ἀτμόπλοιον μέγιστον ὅπερ προῦρισται νὰ ἐκτελῆ τοὺς μεταξὺ Λιβερπούλης καὶ Νέας Ἱόρκης πλοῦς. Μεῖζον τοῦ Μεγάλου Ἀνατολικοῦ τὸ ἀτμόπλοιον τοῦτο θὰ ἔχῃ μῆκος μὲν 176, 6 μέτρα, πλάτος 15,24 καὶ βάθος 10,67 θὰ ἐκτελῆ δὲ τὸν πλοῦν

μεταξὺ Λιβερπούλης καὶ Νέας Ἱόρκης εἰς 7 ἡμέρας.

* Ἡ Φλωρεντινὴ Rivista Europea δημοσιεύει σειρὰν ἐπιστολῶν τέως ἀνεκδότων ἀπευθυνομένων ὑπὸ διαφόρων συγχρόνων μεγάλων ἀνδρῶν πρὸς τὸν διάσημον Γαλιλαῖον.

* * ΩΡΑΙΑΙ ΤΕΧΝΑΙ.—Ὁ διάσημος Γάλλος ζωγράφος Δορὲ ὁ τὸσον γνωστὸς γενόμενος διὰ τὰς εἰκόνας αὐτοῦ τῆς Βίβλου καὶ τῆς Θείας Κωμωδίας τοῦ Δάντου, ἐποίησεν ἐσχάτως μέγιστον πίνακα παριστῶντα τὸν Χριστὸν καταβαίνοντα τοῦ Κριτηρίου. Ἡ ἐν γένει ζωηρότης τῶν μορφῶν τοῦ πίνακος τούτου, αἵτινες ὑπερβαίνουναι τὰς 100, καὶ ἡ ἐν μέρει παράστασις εἰδικῶν τιῶν συμπλεγμάτων καὶ πρὸ πάντων τῆς Παρθένου λειποθυμούσης, τοῦ Ἰούδα ἀπορριπτουτος τὰ ἀργύρια κλπ. ὑπερυψοῦσι τὸ ἐν γένει κάλλος τῆς ἰεωτάτης ταύτης τῶν τοῦ Δορὲ εἰκόνων. Ἐξετέθη δ' αὕτη μετ' ἄλλων τοῦ Δορὲ ἔργων, οἶον τοῦ θριάμβου τοῦ Χριστιανισμοῦ, Φραγκίσκης τῆς ἐξ Ἀριμίνου, τῶν Χριστιανῶν μαρτύρων καὶ ἄλλων ἐν χωριστῇ αἰθούσῃ ἐν Λονδίῳ.

* Ἐκ τῶν ἡμετέρων γλυπτῶν θέλουσιν ἀποστειλεῖ εἰς τὴν ἐν Βιέννῃ παγκόσμιον ἔκθεσιν ὁ μὲν κ. Δ. Δρόσης τὴν Ἐλεημοσύνην του καὶ τὰ ἀγάλματα τῆς μετόπης τῆς Ἀκαδημίας τὰ παριστῶντα ὡς γνωστὸν τὴν γέννησιν τῆς Ἀθηνᾶς, ὁ δὲ κ. Δ. Φιλίπποτης τὸν Θεριστὴν αὐτοῦ καὶ τὸν Ξυλοκόπον. Πλὴν τούτων καὶ ὁ ἐκ Σύρου κ. Βιτάλης καὶ ὁ ἐξ Ἀθηνῶν κ. Χαλεπᾶς θὰ ἀποστείλωσι διάφορα ἔργα γλυπτικῆς.

* * ΘΕΑΤΡΟΝ. ΔΡΑΜΑ ΚΑΙ ΜΟΥΣΙΚΗ.—Μετὰ τὸ Roi-Carotte, τὸ τελευταῖον αὐτοῦ μελόδραμα, ὁ Offenbach ἠτοίμασε μικρὸν μελοδραμάτιον εἰς μίαν πράξιν Pomme d'Api ἐπιγραφόμενον ὅπερ προσεχῶς θέλει δοθῆ ἐν τῷ Παρισινῷ θεάτρῳ des Bouffes Parisiennes.

* Μεταξὺ τῶν τελευταίων μουσικῶν ἔργων τῆς Ἰταλίας καταλογίζονται ὁ Μαρφρέδος τοῦ μελοποιοῦ Πετρέλλα, ὁ Ῥωμαῖος καὶ ἡ Ἰουλία καὶ ὁ Ῥουὶ Βλὰς τοῦ μελοποιοῦ Μαρκέττη, ἡ Φραγκίσκη ἡ ἐξ Ἀριμίνων τοῦ μελοποιοῦ Cagnoni καὶ ἡ Contessina di Mons τοῦ διευθυντοῦ τοῦ ἐν Νεαπόλει Ῥωδεῖου Lauro Rossi, ἧς ἡ ὑπόθεσις ἐλήφθη ἐκ τοῦ δράματος Patrie τοῦ Sardou. Τὰ δύο τελευταία μελοδράματα εἰσέτι δὲν ἐδόθησαν πρὸς παράστασιν.

* Κατ' αὐτὰς ἐν τῷ θεάτρῳ Palais-Royal τῶν Παρισίων ἐδιδάχθη μονοπραξία τις Tue-la ἐπιγραφομένη, ἧς τὸ κύριον θέμα εἶναι νὰ περιπαίξῃ τὸ νέον μυθιστόρημα τοῦ υἱοῦ Dumas L'homme femme.

* Ἡ παλαιὰ κωμωδία «ὁ δικηγόρος Πατελίνος» γνωστὴ εἰς τὸ καθ' ἡμᾶς δημόσιον διὰ τὴν συχνὴν καὶ ἐπιτυχῆ ἀπὸ τῆς ἡμετέρας σκηνῆς διδασκαλίαν, πρόκειται νὰ διδαχθῆ κατὰ τὰς ἡμέρας ταύτας ἐν τῷ Théâtre Français τῶν Παρισίων, ἀποτινάσσουσα τὴν κόκκινον τῶν ἀρχαίων ὑφ' ἣν εὐρίσκετο τεθαμμένη.

* Ἐν τῷ ἐν Νεαπολεὶ θεάτρῳ Mercadante παρεστάθη τὰς τελευταίας ταύτας ἡμέρας τὸ κωμικὸν μελόδραμα τοῦ ἄλλως μετρίου μελοποιοῦ Delfico τὸ ἐπιγραφόμενον «la Fiera.» Ἡ μουσικὴ αὐτοῦ εὐηρέστησε τὸ κοινόν, πολλὰ δὲ τῶν μερῶν ἐπανελλημμένως ἐχειροκροτήθησαν.

* Ἐν τῷ Théâtre des Italiens τῶν Παρισίων πρόκειται νὰ παρασταθῆ κατ' αὐτὰς νέον μελόδραμα τοῦ μελοποιοῦ Gounod τοῦ ποιήσαντος τὸν Faust, les Deux Reines. Τὸ μελόδραμα τοῦτο ἔχει ἐξαιρετικῶς ἐγκατεσπαρμένα καὶ πλεῖστα ἐν αὐτῷ διαλογικὰ μέρη.

* Τὸ διάσημον θεάτρον τῶν Μεδιολάνων Scala ἠνέωξε τὴν 25 Αὐγούστου τὰς πύλας του μετὰ τὸ μελόδραμα τοῦ Weber, Freischütz (Robin des Bois), νυν τὸ πρῶτον εἰς τὸ Ἰταλικὸν μεταφρασθέν. Τοῦτο θέλει διαδεχθῆ τὸ μελόδραμα τοῦ Wagner Lotengrin ἐπίσης εἰς τὸ Ἰταλικόν.

* Μεταξὺ τῶν νέων διασῆμων χοροδραμάτων (ballet) ἀναφέρονσιν αἱ θεατρικαὶ ἐφημερίδες τὸ ἐν τῇ ἐν Παρισίοις Opera δοθὲν χοροδράμα la Source καὶ τὸ ἐν τῇ Scala τῶν Μεδιολάνων δοθὲν Bianca di Nevers οὗ ἡ ὑπόθεσις ἐλήφθη ἐκ τοῦ γνωστοῦ δράματος τοῦ Παύλου Φεβὰλ «le Bossu.» Τὴν Source ἐν τῇ Opéra τῶν Παρισίων θέλει διαδεχθῆ τὸ χοροδράμα Greta-Green, ὅπως ἀγγλικῶν ἠθῶν καὶ ἐθίμων.

* Διὰ τὸ ἐν Πέστη ἐθνικὸν Οὐγγρικὸν θεάτρον τοῦ μελοδράματος οἱ Μαγνάροι μελοποιοὶ Mosonyi καὶ Erkel ἠτοίμασαν τὰ Οὐγγρικά μελοδράματα Almos καὶ Brankowicz.

* Ἐκ τῶν ἐν Ἑλλάδι θεάτρων κατὰ τὴν χειμερινὴν περίοδον 1872—1873 θέλουσιν εἶσθαι ἀνοικτὰ τὰ θεάτρα Ἐρμουπόλεως, Πατρῶν, Ζακύνθου, Κεφαλληνίας καὶ Κερκύρας μετ' Ἰταλικὸν μελόδραμα. Ἐκ δὲ τῶν Ἑλλ. δραματ. ἐταιριῶν ἡ μὲν ὑπὸ τῶν κκ. Σούτσα καὶ Δ. Ταβουλάρη διευθυνομένη μετὰ τῆς κυρίας Σοφίας Ταβουλάρη καὶ τῶν πρωτευόντων προσώπων κκ. Τασσόγλου, Ἀρνωτάκη, Σ. Ταβουλάρη καὶ Α. Σισύφου θέλει διδάξῃ ἐν τῷ ἐν Σταυροδρομίῳ Κ]λεως θεάτρῳ, ἡ δὲ ὑπὸ τοῦ κ. Δ. Ἀλεξιάδου μετὰ τῶν κκ. Πιπίνας Βονασέρα καὶ Ἑλ. Χέλμη καὶ τῶν κωμικῶν Νικηφόρου καὶ Χέλμη θέλει διδάξῃ ἐν τῷ ἐν Σμύρῃ Ἑλλ. θεάτρῳ.

*** ΦΙΛΟΛΟΓΙΑ ΚΑΙ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΑ.—Μετὰ τὴν ἔκδοσιν τοῦ τελευταίου μυθιστορήματος τοῦ Ἀλεξάνδρου Δουμά (υἱοῦ) l'homme-femme ἐξεδόθησαν τὸσαῦται ἀπαντήσεις καὶ ἀνταπαντήσεις εἰς αὐτὸ ὥστε ὁ ἀριθμὸς αὐτῶν δὲν εἶναι εὐκόλως καταλογιστός. Τελευταίως ἐξεδόθη ἐτέρα ἀπάντησις φέρουσα τὸν τίτλον «l'homme qui sait étude triangologique par une Mère.»

* Ἐν Ταυρίνῳ ἤρξατο ἐκδιδόμενον ὑπὸ τὴν διεύθυνσιν τῶν κκ. Ἰωσήφ Μύλλερ τοῦ ἐκδότου τῶν Acta et Diplomata Patriarcarum καὶ D. Pezzi περιοδικὸν Ri-

vista di filologia e d'istruzione classica. Τὸ περιοδικὸν τοῦτο περιέχει ἐν τοῖς τρισὶν ἐκδοθείσι τεύχεσι πολλὰς καὶ σπουδαίας διατριβὰς ἐνδιαφερούσας ἀπ' εὐθείας τὸν ἑλληρισμόν.

* Ἐν Μεσσήνῃ τῆς Ἰταλίας ἐξεδόθη ὑπό τινος βιβλιοπώλου συλλογὴ ποιημάτων φέρουσα τὸν τίτλον Saggi poetici, Ἡ ποιήτρια εἶναι νεάνις μόλις δεκαεξαέτις καὶ ὀνομάζεται Carmelina Mangano.

* Ἐξεδόθη καὶ τὸ τελευταῖον φυλλάδιον τοῦ ἀ'. τόμου τῶν Νεοελλ. Ἀναλέκτων τοῦ Φιλολογικοῦ Συλλόγου Παρνασσοῦ περιέχον γλωσσικὴν ὕλην, ἐπεξεργασμένην ὑπὸ τοῦ ὑφηγητοῦ κ. Μιχαὴλ Defner. Οὕτω δὲ τὸ ὅλον τῶν ἀποτελούντων τὸν ἀ'. τόμον φυλλαδίων εἶναι ὀκτὼ καὶ περιέχουσι δημῶδη παραμύθια, ἄσματα, δίστιχα, αἰνίγματα, παροιμίας,

ἤθη καὶ ἔθιμα, γλωσσικὴν ὕλην καὶ ἀνέκδοτον χρονικὸν Ἀρνοπίδος.

ΣΤΑΤΙΣΤΙΚΗ. — Κατὰ τοὺς τελευταίους ὑπολογισμοὺς τὰ ἐν Παρισίοις καφενεῖα αὐτὰ καθ' αὐτὰ μὴ περιλαμβανόμενων τῶν ζυθοπωλείων, τῶν ζαχαροπλαστείων, τῶν παγωτοπωλείων κλπ. ἀνέρχονται εἰς 5,000 περίπου. ἐπασχολοῦσι δὲ 10,000 προσώπων, αἱ δὲ χρηματικαὶ αὐτῶν ὑποθέσεις ἀνέρχονται μέχρις 120,000,000 φράγκων ἐτησίως. Ὑπελόγισαν δ' ὅτι μόνα τὰ εἰς τοὺς ὑπηρέτας διδόμενα rourboires φθάνουσι κατ' ἔτος τὰ 5,000,000 φράγκων!

* Κατὰ τὴν τελευταίαν ἀπαριθμῆσιν τῶν Ἠνωμένων Πολιτειῶν τῆς Ἀμερικῆς εὐρέθησαν ἐν αὐτοῖς Γερμανοὶ 1,690,555. Τὸν μεγαλύτερον ἀριθμὸν Γερμανῶν περιέχει ἡ ἐπαρχία τοῦ Illinois.

ΒΥΡΩΝ

ΠΟΙΗΞΙΣ

Εἰς τὸν ΒΥΡΩΝΑ

Καθὼς τοῦ ἀνατέλλοντος ἡλίου του τὸν δίσκον
δὲ Πέρσης προσευχόμενος μὲ ἕμμα βλέπει θεῶσκον,
πρὸς σὲ δὲ νοῦς μου στρέφεται, ὦ Βαίρων, ὦ νέε
τῆς ἀθανάτου πάλης μας ἀθάγατε Τυρταίε!

Τὴν τετριμμένην παραιτῶν κοίαν τῶν αἰώνων,
τοὺς διαβήτας ἔβριφες τῶν κλασικῶν κανόνων,
ὡς βρόφος τὰ παιγνίδια τῆς χθελινῆς ἡμέρας,
καὶ ἀνοήτες ποιήσεις ἀγνώστους ἀτιμωραίας.

Τὰ ἴδιά σου ζωγραφῶν τριχυμῶδη πάθη
καὶ εἰς ἀδύσσων θλίψεων πλανώμενος τὰ βάθη,
τὰ δάκρυά μας ἀποσπᾶς μὲ τοὺς πικροὺς κλαυθμούς
ἰξίων, συστρεφόμενος ἐπ' ἡμῶν τοῦ τραχοῦ σου [σου,
ἡ μουσά σου δὲ, πένθιμος καὶ μεγαλεῖου τίσου,
ὕβονεται ὡς πυραμῖς ἐπὶ τοῦ μνήματός σου.

Ἄπὸ τὰ σπλάγχνα ἔμελλε λοιπὸν τῆς Βρετανίας
αὐτὸς ὁ ἦχος ν' ἀκουσθῆ τῆς τόσης θρηνηθρίας,
ὃ τὴν Εὐρώπην ἄπασαν εἰς συντριβὴν κινήσας !
Ἄπὸ τὰς ὄχθας τῆς χροστῆς, τῆς ζηλωτικῆς Ταμίσας
καὶ ἦτις εἰς τὴν δοξάν τῆς, εἰς τὸν πολὺν τῆς πλοῦτον,
εἰς τὴν ἐλευθερίαν τῆς ἐπαίρεται τοσοῦτον,
νὰ ἐκχυθῆ ἐπέπωτο φωνῇ δακρυφόρουσα,
τὴν θλῆν ἀβλιότητα τοῦ κόσμου μαρτυροῦσα !

Ὁ Βαίρων, τῆς νήσου σου καὶ ἡ μεγαλειότης
καὶ τῶν ἀρχαίων τῆς ἡθῶν ἡ τόσον αὐστηρότης
καὶ ἡ νομοθεσία τῆς ἡ τόσον θρυλλουμένη
ὡς τύπος τελειότητος εἰς τῶν θνητῶν τὰ γένη,
αὐτὸ τὸ οἰκοδόμημα δεκαεκτῶ αἰῶνων
ἀνεκαλύφθη ἀπὸ σὲ σκηνορχαία μόνον.
Διέσεις σε τὸ κάλυμμα κ' ἐφάνη, πικρὰ θέα !
εἰς θλῆν τῆς τὴν γύμνωσιν ἡ μήτηρ σου ἡ γραία.

Καθὼς δὲ τὴν ῥομφαίαν τοῦ ἐφ' ἑλκῆς τῆς γῆς σείων
ὁ Βρέννος τῶν Κορσικανῶν, ἐπὶ τῶν Παρισίων
τὴν χάλκινόν του ἴδρουσ καὶ μέγαν ἀνδριάντα
εἰς στήλην περιστάνουσαν τεράστια συμβάντα,
ὁμοίως τῆς ποιήσεως καὶ σὺ ὁ Ναπολέον
τὰ ἀγαλιὰ σου ἔστησες ἐπάνω τῶν τροπαίων,
κ' ἐπὶ τοῦ θριαμβεύοντος Ἑλληνικοῦ ἑδάφους
τὸν τάφον σου συνήθεσες μετ' ἡμιθέων τάφους . . .

ΔΑΒΕΑΝΔΡΟΣ ΣΟΥΤΣΟΣ.

ΠΟΘΟΣ *)

Ἄχ νᾶσουνα μαζὺ μου
Ἀγάπη μου Με.τούλα
Σὲ τούτῃ τῇ βαρκοῦλα
Μὲ τ' ἄσπρο τὸ πανί.

Ἄχ νᾶσουνα μαζὺ μου
Μὲ σὲ νὰ φύγω ἀπὸ 'δω
Ποῦ νειότη μου σὰν βίδα
Γιὰ σὲ θὰ μαραινθῆ.

Μονάρχαι τότε οἱ δύο
Μέσ' τοῦ πελάου τσ' ἀγκάλης
Χωρὶς μαρτυριῆς ἄλλαις
Πᾶρεξ τὸν Οὐρανὸν,

Ἐλεύθερο ἓνα δάκρυ
Μὲ 'σένα ἤθελε γύσω
Στὸ πέλαγο ἤθελ' ἀφήσω
Μὲ σὲ ἓνα στεναγμὸν.

Καὶ τὰ κακὰ τοῦ ψεύτη
θυμούμενοι τοῦ κόσμου
Ταῖς δυστυχίαις μας, φῶς μου,
Καὶ κάθε συμφορὰ.

. . . . .
. . . . .
. . . . .

*) Τὸ ἀνέκδοτον τοῦτο ποίημα τοῦ Σολωμοῦ
ἐστάλη ἡμῖν ἐκ Ζακύνθου ὑπὸ τοῦ κ. Ἀριστείδου
Καψοκεφάλου.

Ἀποσταμένοι ναῦται
Μερὰ ν' ἀναπαυθούμε
Στοῦ πέλαγου ν' αὐροῦμε
Τὴν ἔρημη ἀγκαλιὰ

. . . . .
. . . . .
. . . . .
. . . . .

Δ. ΣΟΛΩΜΟΣ

ΕΡΝΑΝΗΣ ΟΥΤΚΩ

(Μετὰφρασις ΓΕΩΡΓΙΟΥ ΠΑΡΑΣΧΟΥ).

ΠΡΑΞΙΣ Δ'. — ΣΚΗΝΗ Β'.

Ὁ Δὸν Κάρολος βυθίζεται εἰς βαθὺν ρεμβασμόν.
Σταυρόνει τὰς χεῖρας, ἡ δὲ κεφαλὴ του κλίνει
ἐπὶ τοῦ στήθους· ἀήρνης ἀνυκνύπει καὶ στρέφε-
ται πρὸς τὸν τάφον.

ΔΟΝ ΚΑΡΟΛΟΣ, μόνος.

Ευγγνώμη Μάγνε Κάρολε! — Εἰς τὴν ψυχράν σου
κλίνει

Πυρίων λόγων ἔπρεπε φωνὴν ν' ἀκούσης μόνην.
Τὸν βόμβον σὺ ἀπαξίσεις φιλαύτων μεγαλείων,
Παρενογλούτων τὸ σεπτὸν τοῦ ὕπνου σου μνημεῖον.
— Ὁ Μάγνος Κάρολος ἐδῶ! — Καὶ δίχως νὰ ῥαγίσῃς
Τοιαύτην, μνηῖμα, δύνασαι σκιάν νὰ συγκρατήσῃς;
Σὺ, γίγα, μετ' ἐπὶ πλαστουργῶν ἐδῶ τῆς κτίσεώς σου,
Κ' εἰς ὅλον ἀναπαύσαι πεσὼν τὸ μέγεθός σου; —
Ἄ, εἰν' ὠραῖον θέαμα τὸ πνεῦμα καταπλήττον,
Τὸ πῶς τὴν Δύσιν ἐπλασε καὶ ποῖα πάλαί ἦτον!
Οἰκοδομῆ, δῶα θνητοῦς ἐπάνω τῆς ὕψους,
Κ' ἔμπρός των οἱ ἀνέκαθεν μονάρχαι κλίνου γόνου.
Σχεδὸν πᾶν κράτος, φεοῦδον, δουκάτον, βασιλεία,
Τὰ πάντα διαδοχικῆ περνοῦν κληρονομία!
Πλὴν μετ' ἐν Πάπῳ ὁ λαὸς καὶ μετ' ἐν Καίσαρά του
Βαδίζει τὸ αὐτόματον διὰ τοῦ αὐτόματου.
Ἐκ τούτου τάξις, γενικὸν ἰσότητος σημεῖον.
Ἐκλέκτορες χρυσοστεφεῖς, σειρά καρδιναλίων,
Διπλῆ τοῦ κόσμου Σύγκλητος ὅπου ὁ κόσμος στέλλει,
Ἐν παρατάξει καρτεροῦν, καὶ ὁ Θεὸς τὸ θέλει.
Ὅταν ἰδέα τις λαμπρὰ μετ' ἐν καιρῶν βλαστάνη,
Ἵψοῦται, τρέχει, χύνεται, τὸ πᾶν περιλαμβάνει,
Ἐνανθρωπίζεται, νικᾷ, ὑπόνομον ἀνοίγει!
Μονάρχαι τὴν πεδοπατοῦν καὶ φιμωτρον τὴν πνίγει.
Ἄς ἐμῆ πλὴν εἰς Δίαιταν ἡ Σύνοδον κάμμιαν,
Καὶ τὴν ἰδέαν θὰ ἰδοῦν ἐξαίφνης τὴν δεομίαν
Τὰς κεφαλὰς των νὰ πατῆ, τοὺς θρόνους των νὰ σείσῃ,
Καὶ ἡ τιάραν, ἡ τῆς γῆς τὴν σφαίραν νὰ κρατήσῃ.
Πάπας καὶ Καίσαρ εἰς τὴν γῆν. Οὐδὲν ἐπὶ τοῦ βίου
Ἄνευ αὐτῶν τὸς περιστᾷ χροαὶ τις μυστηρίου,
Καὶ πᾶν τοῦ δῶρον δι' αὐτοὺς ὁ οὐρανὸς συγγέων,
Εἰς εὐωχίαν τοὺς καλεῖ λατῶν καὶ βασιλέων,
Κ' εἰς νέφος, ἔπου δέσμιος ὁ κεραυνὸς μαρμαίρει,
Φιλοξενίαν ὁ Θεὸς τὸν κόσμον τοῖς προσφέρει.
Ἐκεῖ βυθίζου, διαίρου καὶ τέμνον τζυτοχρόνως
Τὴν Οἰκουμένην, ὡς ἀγροῦ νομῆν ὁ γεωπόνος.
Καὶ πέραν, εἰς τὴν ἐξωθεν οἱ βασιλεῖς πλατεῖαν,
Τοῦ δειπνοῦ μάλις τὴν ἀβρὰν εἰσπνεῖον εὐωδίαν,

Κ' εἰς τὰς ὕλους κύπτοντες μὲ πλῆξιν καὶ θυμὸν τῶν,
 Εἰς τὰρα, διὰ νὰ ἰδοῦν, ὕψονται τῶν ποδῶν τῶν.
 Ὁ κόσμος, κάτωθεν αὐτῶν, τὸ χάος του κυλῖει,
 Καὶ πλάττουν' ἀραιρεῖ ὁ εἰς, ὁ ἄλλος διαλύει.
 Εἰς ἔν ἀλήθεια κ' ἰσχύς' ἄλιγον μεριμνῶσι
 Νὰ δώσουν λόγον, κυβερνοῦν διότι κυβερνῶσι.
 Ὄταν ἐκ τοῦ ἀδύτου τῶν ἐξέρχονται κ' οἱ δύο,
 Ὁ εἰς ἐν γλαίῳ, ἐν λευκῷ ὁ ἄλλος σουδαρίφ,
 Μετ' ἀγωνίας βλέπ' ἡ γῆ καὶ θάμους ἀνεκφράστου
 Πάπαν καὶ Κάισαρα, ἐμοῦ, τὸ ἦμισυ τοῦ Πλάστου.
 — Ὁ Καῖσαρ! Καῖσαρ νὰ κληθῆς τοῦ κόσμου! — Ὁ

[μανία,

Καὶ νὰ μὴν ἦμαι! — νὰ κτυπᾷ εἰς μάτην ἡ καρδιά!
 Ὅποιον ὕψος ὑπ' αὐτὸ τὸ μάρμαρον σκηνώνει,
 Καὶ ποῖα μοῖρα! — Ἐὐτυχεῖς πλὴν διαβάται χρόνοι!
 Πέτρος καὶ Καῖσαρ' δύναιμι μὲ θεοτόρα ἰσχυρῶν,
 Ἐκ δύο κέντρων τὴν διπλὴν ἐνομοφαγῶγον Ῥώμην,
 Τοῦ ὑμεναίου τοῦ χρυσοῦν ζωογονοῦντες νῆμα,
 Καὶ εἰς τὸ σύμπαν δίδοντες νέαν ψυχὴν καὶ σχῆμα'
 Ἄναγαθεύοντες λαοὺς, συντρίβοντας ἰδέας
 Καὶ θρόνους, εἰς πλαστούργησιν Εὐρώπης ἄλλης νέας,
 Καὶ εἰς τὸν τύπον τῆς χειρὸς λαμβάνοντες ἐκ νέου
 Τὸν ἀπομεινῶνα γαλκὸν τοῦ κόσμου τοῦ ἀρχαίου!
 Ὁ, ποῖα μοῖρα! — Κ' εἰς αὐτὴν ἔδωκ τὴν πέτραν λήγει...
 Τόσον λοιπὸν εἶν' ἡ ζωὴ κ' οἱ πόθοι μας ἴδιγοι;
 Καὶ πῶς! Νὰ ἦσαι τὸν ἔθνων, τῆς γῆς ὁ κληρονόμος!
 Νὰ ἦσαι σὺ ἡ μάχαιρα, νὰ ἦσαι σὺ ὁ νόμος!
 Τὴν Γερμανίαν νὰ πατῆς, ὡ γίγα, σπηλοβάτην!
 Πῶς! Καῖσαρ, Μάγνος Κάρλοσος νὰ μὴ καλῆσαι μάτην'
 Ἄννιβαν καὶ Σκιπίωνα ἄουλο νὰ ταπεινώσει,
 Τὸν κόσμον νὰ ἰσορροπῆς... καὶ ἔλα ταυτα κόνις!
 Ἄ, σουδαρχεῖτε, νῆπιοι, καὶ τῆς ζωῆς τὸ πέρας
 Ἰδέτε ποῖον' εἰσέατε τὸν ἄξονα τῆς σφαιρας
 Μετὰ θεοῦ καὶ βοῆς' ἀς τρέχη, ἀς αὐξάνη
 Ἡ δύναμις σας, κτίσετε καὶ μὴν εἰπῆτε «φθάνει!»
 Ληθотоμήσατε μακρὰ ὑπάρξεως μνημεῖα'
 Τί θὰ σᾶς μείν' εἰς τῆς ἔδωδ τὸ πέρας; — Δυστυχία,
 Αὐτὸς ὁ λίθος! — κ' ἐκ τῶν πρὶν τιμῶν καὶ μεγα-

[λείων; —

Ὀλίγοι στίχοι, πρόχειρος ἀνάγνωσις παιδίων!
 Αἱ, ὅσην καὶ ἂν ἔχετε ψυχῆς μεγαλοῦργίαν,
 Ἰδοὺ ὁ ἄσχατος σταθμὸς! . . . Τὴν αυτοκρατορίαν,
 Καὶ δὲν μὲ μέλει! πρὸς αὐτὴν καὶ τείνω καὶ ἀντέχω.
 Φωνὴ μὲ λέγει μυστικῆ τὴν ἔχεις! — Θὰ τὴν ἔχω. —
 Ἐὰν τὴν εἶχα! . . . Ὁρᾶν, ὅποῖον θάμβος βίου!
 Μόνος, ἄρθος, ἐπᾶνωθεν ἐξώστου αἰθερίας!
 Ἡ κλεις τοῦ θέλου τῶν ἔθνων τῶν ἐπισωρευμένων
 Νὰ ἦσαι, πλῆθος ὑπὸ σὲ σκηπτούχων ἐφημέρων
 Νὰ κύπτῃ καὶ τὸ πῆδλον ἐπάνω τῶν νὰ κλίνης'
 Κατόπιν τὴν φεουδικὴν πομπὴν νὰ διακρίνης,
 Μαργράβους, δόγους, κόμητας, πλῆθον καρδιναλίων,
 Καὶ πέραν, λόγγην ἵπποτων καὶ κράνος μαρκεσιῶν
 Στρατὸν καὶ κληῖρον ἔπειτα' καὶ πέραν, εἰς τὰ σκότη,
 Κ' εἰς τῆς ἀύστου τὸν βυθόν — ὁ κόσμος νὰ ὑπνώττη.
 — Ὁ κόσμος! — πῆλαγος βαθὺ, ἀνθρώπων τρικυμία'
 Εἰς κρέτος δάκρυα, φωναὶ καὶ ἐνίοτε πιχρία'
 Παράπονον, ἐξ οὗ ἡ γῆ ῥθβόνηται καὶ σπαίρει,
 Ἐνθ βαθύστονος ἠχώ σαλπίσματα μᾶς φέρει!
 Ὁ κόσμος! — πόλει, φρεῦρια, ἐν σημῆνος πυκνω-

[μένον, —

Τὸν ἐσπευσμένον κώδωνα τῆς ταραχῆς σημαζίνον! —
 ('Ἐν βεμβασμῶ.)

Βάσις ἔθνων, ἐπάνω του ὕψονε παρ' ἐλπιδᾶ
 Τὴν εἰς τοὺς πόλους ἔχουσιν τὰς βάσεις πυραμίδα'
 Εἰς τὰς πτυχᾶς του, κύμα ζῶν, τὴν περισφίγγει
 [μᾶλλον,
 Καὶ τὴν ταραττεῖ, τρέμουσαν, εἰς τὸν εὐρύν του σάλον'

Ἄναστατοῖ τὰ ἐπ' αὐτῆς, κ' εἰς τούρανοῦ τὰ νερῆ
 Τοὺς θρόνους ὡς ἐδώλια κινεῖ καὶ περιστρέφει.
 Οἱ βασιλεῖς, περίφοβοι καὶ εἰς μετὰ τὸν ἄλλον,
 Ἐπάνω στρέφουν. . . — Βασιλεῖς, ἰδέτε κάτω μᾶλλον!
 — Ἄ, οἱ καὶ! — ὠκεανὸς, ταρτατομένη γῆσις,
 Ὄπου δὲν β' πταεῖ τίποτε χωρὶς τὸ πᾶν νὰ εἰσῆς!
 Κύμα, ἐν σκῆπτρον κυλινδοῦν κ' ἐν μνήμα νανουρίζον,
 Καὶ τοὺς μονάρχας εὐεῖδεις σπανίως εἰκονίζον!
 Ὁ, ἂν ἐντὸς διέβλεπον τῆς μαύρης του σκοτίας,
 Ἀπείρους ἤθελον ἰδῆ ἐντὸς του δυναστείας,
 Λαμπρὰς τειρήρεις, ναυαγούς, ὅπου τὸ κύμα βέον
 Κυλῖει' τὸ ἐθάρονον καὶ τὰς διήλυε πλέον!
 — Καὶ ἔλα ταυτα, δι' ἐμέ; — Καὶ ν' ἀναθῶ ἐπάνω
 Εἰς τόσον ὕψος! — Εἰς θνητὸς καὶ πάντῃ μόνος, φθάνωσ
 — Νὰ ἦν' ἡ ἄβυσσος ἐμπρός! . . . Κ' εἰς τὴν στιγμὴν
 [έχεινην

Ἄν αἰφνιδίαν τὸ κενὸν μὲ φέρῃ σκοτοδίνην!
 Ὁ! βασιλέων καὶ λοιπῶν ἄξις οὐρανογεῖτον,
 Στενὸν τὸ κέντρον σου! — Οὐαὶ ἂν σταματήσω φρίττων!
 Ποῦ θέλω τότε κρατηθῆ; . . . Καὶ ἂν ὁ ποῦσμου σφάλη,
 Ἐνθ πυρέσσων ὑπ' αὐτὸν ὁ κόσμος ἀναπάλλει. . .
 Ἄν ἔλ' ὑπέτρεμεν ἡ γῆ κ' ὑψίδρους ὠρῆτοῦ; . .
 — Καὶ ἔλα ταυτα, τὸ πᾶν εἰς χεῖρας, τί μὲ τοῦτος
 Εἰς τόσον βάρος ἐπαρκῶ; κ' ἡ δύναμις μου ποῖα;
 Νὰ γίνω Καῖσαρ; Ὁρᾶνε! μὲ ἦρα ἡ βασιλεία. . .
 Θνητὸς δὲν εἶναι καὶ κινὸν δὲν εἶχε χαρακτῆρα
 Ὅστις αὐξάνει τὴν ψυχὴν ἐνθ αὐξάν' ἡ μοῖρα.
 Κ' ἐγὼ! . . . τίς σκέπη δι' ἐμέ καὶ πρόνοια συγχρόνως;
 Ἡ ποῖος κλίμαξ ν' ἀναθῶ; . . .

(Γουπετῶν πρὸ τοῦ τάφου.)

Ἡμίθεε, σὺ μόνος!

Αἱ, ὅταν πᾶν ἐμπόδιον ἡ χεὶρ τοῦ Πλάστου ἀφρεῖ,
 Καὶ δύο θρόνους δι' ἡμῶν ἀντιμετώπους φέρει,
 Κ' ἂν ἐκ τοῦ τάφου στάλαζε εἰς τὴν ψυχὴν μου πνέων
 Τί μέγα, τί ἐξαισιον, τί ἀληθῶς ὠραῖον!
 Ποικιλοτρόπως ἄφες με τὰ πάντα νὰ γνωρίσω
 Τὸν κόσμον δεῖξέ με μικρὸν, ἀφοῦ νὰ τὸν ἐγγίσω
 Δὲν ἔχω θάρρος. Δεῖξέ με τῆς κλίμακος τὸ πέρας,
 Ποῦ ἐκ βοσκῶ εἰς Κάισαρα ἐγγίγει τοὺς αἰθέρας,
 Καὶ τὴν βαθμίδα του καθεῖς ἐνθ κρατεῖ καὶ θέλει,
 Τοὺς ἄλλους βλέπων κάτωθεν τὸν γέλωτα συστέλλει.
 Ὀδῆγός μ' ἐπὶ δαφνῶν ὡς σὺ νὰ βασιλεύω,
 Κ' εἰπὲ ἂν πρέπει νὰ μισῶ ἢ πρέπει ν' ἀμνηστεύω.
 — Ὁ, ναί! — ἂν εἶναι ἀληθῆς πῶς ἐκ τοῦ μᾶρου σκίτους
 Σκιά μεγάλ' εἰς τῆς ζωῆς ἐνίοτε τοὺς κρέτους
 Ὄρθουται, καὶ εἰς ἔκλαμψιν ὁ τάφος αἰφνιδίαν
 Ἡμᾶνοιζει, κ' ἐπὶ γῆς ἀκτίνα ῥίπτει μίαν'
 Ἄν ἔχη οὕτω, ἀς εἰπῆ τὸ εὐμενές σου χῶμα,
 Τί μετὰ Μάγνον δύναιτε νὰ πράξῃ τις ἀκόμα!
 Ὀμίλει, καὶ μὲ τὴν πνοὴν ἂν πρέπει τῆς φωνῆς σου
 Τὴν θύραν ταύτην ἐπ' ἐμοῦ νὰ θραύσ' ἡ πρόρρησις σου.
 Ἡ μᾶλλον εἰς τὸ ἄδυτον θυσιαστήριόν σου
 Νὰ ἐμῶ ἄφες, τὸ σπῆτῶν νὰ τίξω μέτωπόν σου.
 Μὴ μ' ἀποβάλλεις ὡς σφοδρᾶς πνοῆς ἀνεμοζάλη.
 Στηριξοῦ εἰς τὸ λίθινον προσκέφαλόν σου. Ἄλαλει.
 Ναί! καὶ μὲ μίαν λέξιν σου ἂν μέλλῃς θλευθρίαν
 Νὰ μοῦ νεκρώσης τὴν μορφήν καὶ θραύσης τὴν καρ-

[δίαν,

Ὀμίλει, καὶ τὸν ἔκθαμβο· οἶόν σου μὴ τυφλόνης
 Δι' ὅσον χύνει λάμψον ἡ ἐνθεὸς σου κόνις!
 Ἡ, ἂν σιγᾶς, ἐν τέκνον σου ἐπίτρεψε νὰ εἰσῆ
 Τὸ μέτωπόν σου τὸ εὐρὸ ὡς κόσμον νὰ σπουδάσῃ.
 Ν' ἀναμετρήσω ἄφες με τὸ ὕψος τῆς θανῆς σου.
 Οὐδὲν τοσοῦτον ὕψηλόν ὡς ἡ μὲνέωσις σου.
 Κ' ἂν ἡ σιγῶσα κόνις σου, αὐτὴ ἄς μ' ἐδηγήσῃ.
 Ἐμβαίω!
 (Πηλοσιζαίει τὴν κλειδα ἐπὶ τοῦ τάφου.)

Ἄλλ' ἂν ἤθελεν ἐξαίφνης μὲ λαλήσει...
 Ἄν ὄρθιον, βαδίζοντα, ἐγγὺς τὸν ἠσθανόμην...
 Ἄν ἐξηχομένη μὲ λευκὴν ὡς τὴν χιόνα κόμην...
 Ἄς ἔμβω.

(Ἀκούεται κρότος βημάτων.)

Ἦτον πάτημα:—Τίς ἤθελε τολμήσει;
 Νεκροῦ τοιούτου, πλὴν ἐμοῦ, τὸν ὕπνον νὰ συγχύσῃ;
 Τίς; . . .

(Ὁ κρότος πλησιάζει.)

Ἄ, θὰ ἦν ὁ σαρφετὸς ὁ κατ' ἐμοῦ ὀμώων
 Ἄς ἔμβω!

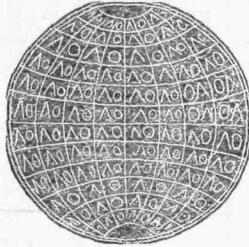
(Ἀνοίγει τὴν θύραν τοῦ τάφου, ἦν ἐπανακλείει ἐμ-
 θαίνων. — Εἰσέρχονται πολλοί, βαδίζοντας βαρεὶ βή-
 ματι καὶ κρυπτόμενοι ὑπὸ τοῖς μανδύας καὶ τοῖς πί-
 λους αὐτῶν.)

ΓΡΙΦΟΣ

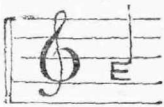
ΙΑΝ

ΘΕΣ

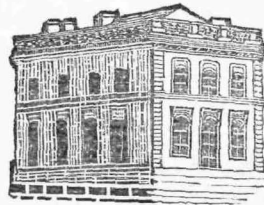
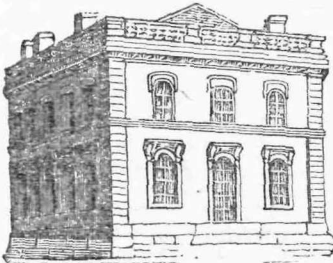
ΕΘΞ

τ

τ

ΛΥΣΙΣ ΤΟΥ ΕΝ ΤΩ Δ' ΦΥΛΛΑΔΙΩ ΓΡΙΦΟΥ.

(Ἡ ψυχὴ ἐγκατοπτρίζεται εἰς τὰ ὄμματα.)
 (I — ψυχὴ (χρυσάλις) — ἱκατοπτρίζεται — εἰς τὰ ὄμματα).
 Τὸν γρίφον τοῦτον ἔλυσεν ὁ κ. Ἰω. Κόντος.